

PREDLOG
EVA 2025-1711-0026
NUJNI POSTOPEK

ZAKON O NUJNIH UKREPIH ZA ZAGOTAVLJANJE JAVNE VARNOSTI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Interes Republike Slovenije je zagotavljanje visoke stopnje varnosti ter s tem kakovosti življenja vseh prebivalcev. Temeljni pogoj za to je dosledno spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter sistemsko preprečevanje nezakonitih posegov vanje. Na teh načelih temelji tudi politika notranje varnosti Republike Slovenije, ki si prizadeva za vzpostavitev in delovanje učinkovitega ter razumnega sistema varnosti.

Z namenom preprečitve poslabšanja varnostnih razmer v Republiki Sloveniji, s posebnim poudarkom na izboljšanju varnosti v lokalnih skupnostih, katerih stanje neposredno vpliva tudi na državno raven, je potrebno novelirati zakonodajo s področij notranjih zadev, pravosodja, financ, dela, družine, socialnih zadev in javne uprave.

Cilj predlaganih sprememb je z multiplikativnimi učinki doseči zmanjšanje splošne kriminalitete na področju kaznivih dejanj in prekrškov ter ponovno vzpostaviti javni red in mir v lokalnem okolju. Sedanje ukrepanje pravosodnih in izvršilnih organov ni zadostno, saj je za učinkovito obvladovanje trenutnih varnostnih razmer potrebno poseči v številne družbene podsisteme, katerih pomanjkljivosti prispevajo k vzrokom za pogostejše vključevanje posameznikov in družbenih skupin v kazenske in prekrškovne postopke.

Temeljni cilj Republike Slovenije je zagotavljanje visoke ravni javne varnosti, v okviru katere lahko vsi prebivalci svobodno živijo ter uresničujejo svoje temeljne pravice in svoboščine. Varnost je ena izmed osnovnih vrednot ustavne ureditve in predstavlja ključen pogoj za stabilno delovanje družbe, države in gospodarstva.

V zadnjem obdobju se na določenih območjih države, zlasti v jugovzhodnem delu Slovenije, kažejo trendi poslabšanja varnostne slike. To se odraža v povečanju nasilnih dejanj, kršitvah javnega reda in miru ter v zmanjšanem občutku varnosti med prebivalci.

Obstoječa zakonodaja, ki ureja področja notranjih zadev, pravosodja, financ, socialne politike in javne uprave, ne omogoča dovolj hitrega in učinkovitega odziva na sodobne varnostne izzive. Pristojni organi se soočajo z omejitvami pri izvajanju nujnih ukrepov, zlasti v primerih, ko je potrebno hitro in odločno ukrepanje za zaščito življenja, osebne varnosti in premoženja.

Varnostni organi, predvsem policija, se spopadajo s kadrovskimi primanjkljaji, preobremenjenostjo ter pomanjkanjem sodobne tehnične opreme, ki bi omogočala hitrejše odzivanje in učinkovitejše preventivno delovanje.

Na varnostno stanje vplivajo tudi širši družbeni dejavniki, kot so socialna izključenost, brezposelnost, revščina, neizpolnjevanje starševskih dolžnosti, nizka raven integracije ranljivih skupin ter pomanjkljivo sodelovanje med državnimi organi in lokalnimi skupnostmi. Ti dejavniki skupaj ustvarjajo okolje, v katerem se povečuje kriminaliteta in kršitve javnega reda ter miru, zato je potreben celovit in usklajen pristop države.

Samo ukrepanje pravosodnih in izvršilnih organov v okviru veljavne zakonodaje ni zadostno. Za učinkovito preprečevanje in obvladovanje varnostnih pojavov je nujno dopolniti zakonodajo, ki bo omogočala hiter, zakonit in sorazmeren odziv države na varnostne izzive.

Predlagani zakon zato določa nujne ukrepe za okrepitev pristojnosti policije in drugih organov, izboljšanje njihove operativne sposobnosti ter usklajeno delovanje državnih institucij. S spremembami in dopolnitvami posameznih področnih zakonov ter v nekaterih primerih z odstopi od le-teh se hkrati vzpostavlja pravna podlaga za dolgoročno stabilizacijo varnostnih razmer.

Namen zakona je celovito odgovoriti na trenutno varnostno situacijo, preprečiti nadaljnje poslabšanje varnostnih razmer, zmanjšati tveganja za prebivalce ter s sistemskimi in organizacijskimi ukrepi ponovno vzpostaviti zaupanje javnosti v sposobnost države, da učinkovito zagotavlja red, mir in varnost.

Sprejem zakona po nujnem postopku je utemeljen, saj gre za vprašanja, ki neposredno zadevajo zaščito življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi, ter za okoliščine, ki zahtevajo takojšnje, usklajeno in odločno ukrepanje državnih organov.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Glavni cilj predloga zakona je v prvi fazi v največji možni meri okrepiti varnost in v drugi fazi preprečiti nadaljnje slabšanje varnostne situacije v Republike Sloveniji s sprejetjem dopolnitev, sprememb in tudi odstopov od področne zakonodaje na področju notranjih zadev, pravosodja, financ, dela, socialnih zadev in na področju javne uprave.

2.2 Načela

Predlog Zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti temelji na spoštovanju temeljnih ustavnopravnih načel Republike Slovenije ter na načelih pravne države, sorazmernosti, zakonitosti in odgovornosti. Zakon je zasnovan tako, da zagotavlja ravnovesje med nujnostjo učinkovitega ukrepanja države v izrednih varnostnih razmerah ter varstvom človekovih pravic in temeljnih svoboščin posameznika.

Predlog zakona upošteva načelo ustavnosti in zakonitosti, ki zahteva, da so vsi ukrepi organov države izvedeni v skladu z Ustavo Republike Slovenije, zakoni in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo državo. Noben ukrep ne sme presegati tistega, kar je nujno potrebno za doseg zakonitega cilja – varnosti ljudi, zaščite njihovega življenja in premoženja ter ohranjanja javnega reda in miru.

Predlog zakona je oblikovan upoštevač načelo sorazmernosti, po katerem se lahko posamezne pravice omejujejo le v obsegu, ki je neogibno potreben za varstvo drugih ustavno varovanih dobrin. Predlagane rešitve tako predvidevajo uporabo ukrepov le takrat, kadar blažji instrumenti ne bi dosegli

svojega namena, pri čemer se vsak poseg v pravice posameznika presoja glede na njegovo nujnost, primernost in sorazmernost v ožjem smislu.

Zakon sledi tudi načelu potrebnosti pravnega urejanja, saj uvaja le tiste dopolnitve in spremembe, ki so nujno potrebne za učinkovitejše delovanje varnostnega sistema. Uporabljeni normativni okvirji so jasni, pregledni in natančno določajo obseg pooblastil, pristojnosti in postopke nadzora nad izvajanjem ukrepov.

S predlog zakona se zasleduje tudi načelo enakosti pred zakonom, ki zagotavlja, da se ukrepi izvajajo enako za vse osebe v primerljivih okoliščinah, ne glede na njihovo narodnost, spol, veroizpoved, socialni status ali druge osebne okoliščine. Na ta način se preprečuje možnost diskriminatornega ravnanja ali samovoljnih posegov v pravice posameznikov.

Pri predlogu je upoštevano tudi načelo sorazmernega ravnanja v javnem interesu, saj se zavedanje o potrebi po zagotavljanju varnosti ne sme odražati v pretirani represivnosti. Predlog zakon zato vzpostavlja uravnotežen sistem, ki temelji na krepitvi preventivnih ukrepov, sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, izobraževalnimi in socialnimi institucijami ter na celostnem pristopu k obvladovanju varnostnih tveganj.

Nenazadnje predlog sledi tudi načelu transparentnosti in preglednosti, ki zahteva, da so namen, obseg in pogoji uporabe posameznih ukrepov jasno opredeljeni in javno dostopni, kar krepi zaupanje javnosti v delovanje države in zagotavlja demokratični nadzor nad izvajanjem ukrepov.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

Predlog Zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti določa sklop ukrepov, s katerimi se dopolnjuje in spreminja spremenjena veljavna zakonodaja na področjih notranjih zadev, pravosodja, financ, socialne politike, družinskih prejemkov in lokalne samouprave ter tudi ukrepe s katerimi se od veljavne zakonodaje odstopa. Namen zakona je omogočiti hitrejše, učinkovitejše in bolj usklajeno delovanje državnih organov v razmerah povečanih varnostnih tveganj ter preprečiti nadaljnje poslabšanje varnostne situacije.

S Predlogom zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti se z namenom vzpostavitve nujnih ukrepov za zagotavljanje javne varnosti spreminjajo in dopolnjujejo določbe Zakona o financiranju občin, Zakona o brezplačni pravni pomoči in Zakona o kazenskem postopku.

S Predlogom zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti se z namenom vzpostavitve nujnih ukrepov za zagotavljanje javne varnosti odstopa od določb Zakona o davčnem postopku, Kazenskega zakonika, Zakona o socialnovarstvenih prejemkih in Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.

S Predlogom zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti se za zagotavljanje javne varnosti urejajo tudi nujni dodatni ukrepi za zagotavljanje varnosti na varnostno tveganih območjih.

Na področju socialne in davčne zakonodaje se uvajajo ukrepi za večjo odgovornost prejemnikov javnih sredstev. Predvidena je možnost izplačila socialnih in družinskih prejemkov v materialni obliki ter omejitev izvetij iz davčne izvršbe, kadar prejemnik ponavljajoče krši zakonske obveznosti. V kazenskopravnem delu se v časovno omejenem obsegu uvaja pregon po uradni dolžnosti za izbrane oblike nasilnih kaznivih dejanj.

Z zakonom se vzpostavljajo dodatna pooblastila policije (vstop in pregled tujega stanovanja, drugih prostorov ali prevoznega sredstva z namenom takojšnjega zasega orožja; uporaba tehničnih sredstev na varnostno tveganih območjih; varnostna akcija; avtomatizirano preverjanje registrskih tablic vozil v javnem prometu; odstranitev osebe in prepoved približevanja gostinskemu obratu; začasno zaprtje gostinskega obrata in prepoved zadrževanja oseb v njegovi neposredni okolici), zaradi katerih bo policija lahko učinkoviteje zagotavljala varnost. Ti ukrepi se izvajajo le v izjemnih primerih, ob strogem spoštovanju načela sorazmernosti in pod ustreznim nadzorom.

Predlagane rešitve vzpostavljajo usklajen, medresorski in celovit sistem odzivanja na varnostne grožnje, ki združuje represivne in preventivne ukrepe, krepi odgovornost posameznikov in institucij ter zagotavlja dolgoročno stabilnost in varnost prebivalcev Republike Slovenije.

b) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom, s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

Predlog Zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti je pripravljen ob upoštevanju veljavnega pravnega reda Republike Slovenije in načel pravne države. Pri pripravi besedila so bile analizirane vse relevantne določbe področnih zakonov ter preverjena njihova medsebojna skladnost, zlasti z Ustavo Republike Slovenije, Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter Listino Evropske unije o temeljnih pravicah.

Predlog zakona je vsebinsko in sistemsko usklajen s temeljnimi zakoni s področja notranjih zadev, kazenskega prava, socialne politike, javnih financ in lokalne samouprave. Spremembe in dopolnitve posameznih zakonov so pripravljene tako, da ne posegajo v njihovo strukturo ali trajno ureditev, temveč uvajajočasne in nujne rešitve, namenjene učinkovitejšemu odzivu na izredne varnostne okoliščine.

Posebej je bilo zagotovljeno, da predlagane določbe spoštujejo načelo sorazmernosti in ne posegajo v ustavno varovane pravice bolj, kot je nujno potrebno za doseg legitirnega cilja – zaščite življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi. Predvideni ukrepi so zasnovani kot dopolnitev obstoječega pravnega okvira in ne kot trajna sistemska sprememba, zato bodo po prenehanju izrednih razmer prenehali veljati oziroma se bodo ponovno uporabljale določbe matičnih zakonov.

Predlog zakona je usklajen tudi z obveznostmi Republike Slovenije iz mednarodnih pogodb in z zakonodajo Evropske unije. Vsebina zakona ne odstopa od pravnega reda EU, saj gre za notranje ukrepe s področja zagotavljanja javne varnosti, ki spadajo v pristojnost držav članic. V postopku priprave so bila upoštevana tudi priporočila Sveta Evrope glede uravnoveženosti med varnostnimi ukrepi in varstvom človekovih pravic.

Na ta način je zagotovljena pravna, sistemska in hierarhična usklajenost predloga zakona s celotnim normativnim okvirom Republike Slovenije in pravnim redom Evropske unije, kar omogoča zakonito, predvidljivo in nadzorovano izvajanje vseh predvidenih ukrepov.

c) Usklajenost predloga zakona:

Predlog Zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti je bil pripravljen v sodelovanju in usklajevanju z vsemi resorji, katerih področja se z njim deloma dopolnjujejo ali začasno spreminjajo. V pripravo predloga so bili vključeni predvsem Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za finance ter Ministrstvo za javno upravo. Usklajevanje je potekalo na ravni strokovnih služb, pravnih oddelkov in vodstev ministrstev, z namenom zagotoviti vsebinsko skladnost, izvedljivost in pravno trdnost predlaganih rešitev.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ima finančne posledice za državni proračun MNZ Policija v višini 3,7 milijona EUR, in sicer, ki jih nismo mogli predvideti:

- za namen investicijskih odhodkov MNZ Policija (1714), v višini 1,2 mio EUR v letu 2026 in
- za materialne stroške Policije za aktiviranje in delovanje pomožne policije v višini 2,5 mio EUR v letu 2026.

21. člen – skupaj 800.000,00 EUR

Predlog člena ima naslednje finančne posledice za nabavo in uporabo tehničnih sredstev iz 3. odstavka tega člena, in sicer:

- **3 x komplet brezpilotnih zrakoplovov skupaj s protidronsko zaščito** (4 manjši in 4 x večji dron skupaj s protidronsko puško) (**skupaj 400.000,00 EUR**).
Za učinkovito izvajanje je predvidena nabava treh zgoraj navedenih kompletov (po en komplet namenjenih za PU Novo mesto, PU Ljubljana in enote Generalne policijske uprave). Le tako je možen zelo hiter reakcijski čas aktiviranja in uporabe.
Skupna cena kompleta, ki je ocenjena na 133.000,00 EUR vsebuje
 - 4 x manjši dron (DJI Matrice 4 thermal ali podobno) - cena cca 9.000,00 EUR/ kom s pripadajočo opremo oz. skupaj 36.000,00 EUR;
 - 4 x večji dron (DJI Matrice 30T ali podobno) - cena cca 16.000,00 EUR/ kom s pripadajočo opremo oz. skupaj 64.000,00 EUR in
 - 1 x protidronska "puška" (HERTZ - NR1700 ali podobno) - cena cca 33.000,00 EUR/ kom s pripadajočo opremo oz. skupaj 33.000,00 EUR
- **3 x komplet sistema mobilnih kamer za avdio in video snemanje skupaj s kriptiranim prenosom do strežnika policije** (**skupaj 400.000,00 EUR**). Za učinkovito izvajanje je predvidena nabava treh zgoraj navedenih kompletov (po en komplet namenjenih za PU Novo mesto, PU Ljubljana in enote Generalne policijske uprave). Le tako je možen zelo hiter reakcijski čas aktiviranja in uporabe.
 - Skupna cena kompleta je ocenjena na 133.000,00 EUR in vsebuje 10 kamer (visoke ločljivost, dnevno/nočna IP kamera, z lastnim virom napajanja in možnostjo priklopa na 230 V), ki jih lahko namestimo na vozilo ali objekt ali stojalo skupaj s sistemom kriptiranega prenosa posnetka na policijski strežnik - cena cca 33.000,00 EUR s pripadajočo opremo.

23. člen – skupaj 400.000,00 EUR

Predlog člena ima naslednje finančne posledice:

- 3 x komplet sistema za avtomatizirano preverjanje registrskih tablic v javnem prometu (ANPR).
Za učinkovito izvajanje je predvidena nabava treh navedenih kompletov (Po en komplet namenjenih za PU Novo mesto, PU Ljubljana in enote Generalne policijske uprave). Le tako je možen zelo hiter reakcijski čas aktiviranja in uporabe.
Trenutno policija nima ANPR sistema. Glede na razpoložljive podatke se predvideva cena kakovostnega sistema ANPR (ki omogoča ali namestitev v vozilo ali mobilno postavitve (stojalo)) cena cca 12.000,00 EUR/ kom s pripadajočo opremo oz. skupaj 120.000,00 EUR na komplet, vsebuje 10 kamer.
Za ustrezno programsko ureditev komunikacije ANPR z evidencami pa je predvideno cca 40.000,00 EUR.

Glede na nove naloge iz tega zakona in upoštevajoč kadrovski manko policije je pričakovati, da bo v letu 2026 še pogostejše oz. večje aktiviranje pomožne policije. Zato bo v letu 2026 potrebno zagotoviti dodatna sredstva za stroške aktiviranja pomožne policije okoli 2,5 mio EUR.

V sprejetem rebalansu proračuna za leto 2026 ima Policija za stroške aktiviranja in delovanja pomožne policije na proračunski postavki postavke "materialni stroški - operativno delovanje"(PP 1226, NRP 1714-17-0009) predvideno 6,0 mio EUR, kar pa zadošča zgolj za načrtovana aktiviranja (v letu 2025 je bilo za aktiviranje in delovanje pomožne policije planirano 6,1 mio EUR, vendar je zaradi povečanih aktivnosti pričakovana poraba do konca leta okoli 7,0 mio EUR).

Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje predloga zakona je del sredstev že načrtovan v proračunu.

Manjkajoča sredstva v višini 3,7 mio EUR za leto 2026 niso bila načrtovana v že sprejetem rebalansu proračuna MNZ Policije za leto 2026. Ker omenjenih sredstev proračunski uporabnik ne more zagotoviti s prerazporeditvijo se bodo zagotovila s prerazporeditvijo iz proračuna Republike Slovenije.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

1.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Vsebina predlaganega zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije. Primerljive vsebine tega predloga zakona so predstavljene po posameznih državah.

5.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Pooblastila policije – primerjalni pregled

BOSNA IN HERCEGOVINA

V Bosni in Hercegovini ima vseh 10 kantonov, Republika Srbska, Distric Brčko, Federacija in država Bosna in hercegovina svoj zakon, ki ureja policijska pooblastila. Pooblastila v Kantonih so urejena z Zakoni o unutrašnjim poslovi in Zakoni o policijskim službenicima.

Vstop v stanovanje je urejen še z Zakonom o kazenskem postopku, po enakem teritorialnem principu kot v prej navedenih zakonih. Zakoni so si po vsebini podobni. Razlogi za vstop v stanovanje so urejeni podobno kot pri nas (nujni razlogi).

V Bosni in Hercegovini lahko policija USTNO zaprosi preiskovalnega sodnika za vstop v stanovanje brez predhodne odredbe sodišča, vendar potrebujejo utemeljen sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Sodišče pa naslednji dan potrdi svojo ustno odredbo.

Vsi ostali predlogi predvideni v zakonu v zakonih Bosni in Hercegovini niso opredeljeni, razen "avtomatizirano preverjanje registrskih tablic vozil v javnem prometu", ki je v uporabi v vsakodnevem nadzoru prometa kjerkoli v javnem prometu in za to ne potrebujejo odredbe.

Standard varovanja osebnih podatkov v Bosni in Hercegovini je bistveno manjši, pojem "utemeljenega suma" pa je v praksi zelo prilagodljiv tako pri tožilcih, kot pri sodnikih.

ITALIJA

V Italiji področje pooblastil varnostnih (policijskih) organov za vzdrževanje javnega reda in javne varnosti ureja Enotni zakonik o javni varnosti (Testo Unico delle Leggi di Pubblica Sicurezza - T.U.L.P.S. – Kraljevi odlok št. 773/1931 s spremembami).

Povzetek nekaterih določb in pooblastil organov javne varnosti:

1. Hišne in druge preiskave zaradi orožja, streliva ali eksploziva (člen 41 T.U.L.P.S.)

Po členu 41 T.U.L.P.S. lahko policijski organi (državna policija, karabinjerji, finančna straža) izvedejo takojšnjo preiskavo, če obstaja sum, da kdo nezakonito hrani orožje, strelivo ali eksploziv. Preiskava se lahko opravi v kateremkoli prostoru, javnem ali zasebnem, tudi v stanovanju. Zanj ni potrebno predhodno sodno dovoljenje, vendar mora državni tožilec preiskavo potrditi v 48 urah.

Po preiskavi se sestavi zapisnik, ki se pošlje tožilcu, ta pa mora v 48 urah potrditi zakonitost ukrepa in morebitni zaseg predmetov.

Za izvedbo ukrepa je dovolj že anonimna prijava, če kaže na možno nezakonito posedovanje orožja. Ukrep je mogoč tudi ob prijetju na kraju dejanja ali v primeru pobega osumljenca.

2. Uporaba tehničnih sredstev (snemanje in fotografiranje)

Čeprav posebna zakonska ureditev snemanja ni izrecno predpisana, je uporaba videoposnetkov in fotografij s strani policije dovoljena pri vzdrževanju javnega reda, zlasti:

- ob javnih demonstracijah, športnih dogodkih ali protestih;
- snemanje izvajajo usposobljeni policijski uslužbenci;
- posnetki morajo biti ustrezni, sorazmerni in namenjeni varnosti;
- uporabljajo se za dokazne namene in preiskave.

3. Pooblastila prefekta in posebne policijske enote (člen 2 T.U.L.P.S.)

V nujnih primerih ali ob resni grožnji za javno varnost ima prefekt, v soglasju s kvestorjem (op. primerljivo z direktorjem policijske uprave v Republiki Sloveniji), pooblastilo za sprejem nujnih ukrepov, potrebnih za zaščito javnega reda in varnosti.

- Zoper tak ukrep se lahko vloži pritožba pri ministru za notranje zadeve.
- Posebne enote policije in karabinjerjev, kot so NOCS, DIGOS in ROS, delujejo pri protiterorističnih akcijah, reševanju talcev, kriznem upravljanju in pri preiskavah subverzivnih kaznivih dejanj.
- Gre za visoko usposobljene oddelke, ki delujejo v najnevarnejših razmerah in skrbijo za državno varnost.
-

4. Uporaba avtomatskih bralnikov registrskih tablic

Uporaba sistemov za avtomatsko branje registrskih tablic je v Italiji zakonita in namenjena preprečevanju kaznivih dejanj ter prometni varnosti.

Registrska tablica se šteje za osebni podatek, ker omogoča posredno identifikacijo lastnika vozila (potrdilo tudi italijansko kasacijsko sodišče).

Pravna podlaga: člen 6(1)(e) Splošne uredbe o varstvu podatkov (GDPR) – izvajanje nalog v javnem interesu.

Sistemi omogočajo:

- odkrivanje ukradenih, neregistriranih, ne-zavarovanih ali tehnično neustreznih vozil;

- podpora preiskavam;
- avtomatsko beleženje prekrškov (npr. poteklo avtomobilsko zavarovanje ali tehnični pregled).

Podatki se uporabljajo izključno za varnostne in preiskovalne namene, njihova uporaba pa mora biti sledljiva in omejena.

5. Policijski ukazi (členi 1–17 T.U.L.P.S.)

T. i. policijski ukazi so upravni ukrepi, ki jih izda organ javne varnosti, da bi preprečil nevarnost ali ohranil javni red.

Ti ukrepi so takoj izvršljivi in lahko vsebujejo:

- ukaze (obveznost "storiti") – npr. odredba, da se oseba mora zgledati na policiji, da se odstrani nevaren predmet ali preneha z določeno dejavnostjo;
- prepovedi (obveznost "ne storiti") – npr. prenehanje nezakonite dejavnosti ali razpustitev nedovoljenega zborovanja.

Če posameznik ne upošteva ukaza, je to lahko razlog za upravne sankcije ali celo kazenski pregon (npr. po členu 24 T.U.L.P.S.).

6. Začasno zaprtje javnega lokala (člen 100 T.U.L.P.S.)

Po členu 100 T.U.L.P.S. lahko kvestor začasno suspendira ali prekliče dovoljenje za obratovanje lokala, če ta predstavlja grožnjo javnemu redu, morali ali javnemu miru.

Trajanje zaprtja: do 30 dni, v hujših primerih tudi preklic licence.

Razlogi za zaprtje:

- pretepi, pretepi v bližini lokala, ponavljajoče se kršitve javnega reda;
- trgovina z mamili ali zbiranje nevarnih oz. kriminalno preganjanih oseb;
- vsaka situacija, ki predstavlja nevarnost za javni red ali moralo, tudi če se kaznivo dejanje ne zgodi neposredno v lokalu.

Posebni primeri policijskih odredb po T.U.L.P.S.:

1. Odredba o odstranitvi (čl. 54 T.U.L.P.S.)

Organ javne varnosti lahko odredi odstranitev predmetov, materialov ali ovir, ki predstavljajo nevarnost ali povzročajo motnjo za varnost in javni red.

Če oseba ukaza ne izpolni prostovoljno, lahko organ ukrep izvede prisilno na stroške zavezanca.

Odredba o prenehanju ali začasni prepovedi dejavnosti (čl. 9, 10, 100 T.U.L.P.S.)

Takšna odredba se lahko izda, kadar se dejavnost izvaja brez ustreznega dovoljenja ali na način, ki ogroža javni red ali moralo.

Primer: kvestor lahko odredi začasno zaprtje lokala, če v njem prihaja do hujših kršitev javnega reda ali se spodbuja nezakonita dejavnost.

2. Odredba o osebni navzočnosti (čl. 157 T.U.L.P.S.)

Organ lahko odredi, da se posameznik osebno zgleda pred organom javne varnosti, kadar je to potrebno zaradi varnostnih preverjanj.

Neupravičena odsotnost lahko povzroči upravne sankcije.

3. Odredba o izgoni tujca (čl. 151–152 T.U.L.P.S. in čl. 13 D.Lgs. 286/1998)

Kvestor lahko tujcu odredi, da mora v določenem roku zapustiti ozemlje države, če za to obstajajo razlogi javne varnosti ali reda.

Če oseba ukaza ne upošteva, lahko sledi prisilna odstranitev z ozemlja in kazenske sankcije.

4. Odredba o razpustitvi zborovanj (čl. 24 T.U.L.P.S.)

Če se zborovanje ali shod izvaja brez dovoljenja ali v nasprotju z zahtevanimi pogoji, lahko organ odredi takojšnjo razpustitev.

Če se udeleženci ukazu ne podredijo, se lahko zborovanje razpusti s silo, organizatorji in udeleženci pa kazensko odgovarjajo.

AVSTRIJA

Zakon o kazenskem postopku Avstrije (Strafprozessordnung 1975 - StPO) v 119. členu določa Preiskavo krajev in stvari na kraju, kot tudi oseb.

19. člen Zakonika o kazenskem postopku (StPO) - Preiskava krajev, predmetov in oseb

(1) Preiskava krajev in predmetov (2. odstavek 117. člena) je dovoljena, če je na podlagi konkretnih dejstev mogoče domnevati, da se tam skriva oseba, osumljena kaznivega dejanja, ali da se tam nahajajo predmeti ali sledi, ki jih je treba zavarovati ali oceniti. Preiskava krajev in predmetov (2. odstavek 117. člena) je dovoljena, če je na podlagi konkretnih dejstev mogoče domnevati, da se tam skriva oseba, osumljena kaznivega dejanja, ali da se tam nahajajo predmeti ali sledi, ki jih je treba zavarovati ali oceniti.

(2) Preiskava osebe (3. točka 117. člena) je dovoljena, če je ta oseba:

1. bila aretirana ali zalotena pri dejanju;
2. je osumljena kaznivega dejanja in je na podlagi konkretnih dejstev mogoče domnevati, da ima v posesti predmete, ki so predmet zasega, ali sledi na njih;
3. lahko utrpela poškodbe ali druge telesne spremembe zaradi kaznivega dejanja, katerih ugotovitev je potrebna za namene kazenskega postopka.

120. člen StPO dodatno pojasnjuje pogoje za preiskavo brez odredbe in opredeljuje termin »Gefahr in Verzug« - »nevarnost zaradi odlašanja«.

120. člen StPO

(1) Preiskave krajev in predmetov v skladu s členom 117(2)(b) ter oseb v skladu s členom 117(3)(b) odredi državno tožilstvo na podlagi sodnega naloga; vendar je kriminalistična policija v primerih neposredne nevarnosti zaradi odlašanja, pooblaščen, da te preiskave opravi začasno brez naloga ali dovoljenja. Enako velja v primerih iz člena 170(1)(1) za preiskavo oseb v skladu s členom 117(3)(b). Vendar žrtve v nobenem primeru ni dovoljeno prisiliti, da se proti svoji volji podvrže preiskavi (člena 119(2)(3) in 121(1), zadnji stavek).

(2) Kriminalistična policija lahko preiskave v skladu s členom 117(2)(a) in členom 117(3)(a) opravi na lastno pobudo.

„Gefahr im Verzug“ pomeni, da bi z odlašanje pri pridobitvi običajne predhodne odredbe (npr. sodne odredbe za vstop v stanovanje) nastala tako nujna škoda ali bi bili izgubljeni dokazi, da je takojšnje, neodložljivo ukrepanje upravičeno tudi brez običajnega sodnega odobrija. Gre za pravno utemeljen izjemni razlog za takojšnje ukrepanje. Izvedba je časovno omejena na nujno potreben čas oz. ko so stvari zaradi katerih se preiskava izvaja, zasežene/zavarovane.

Za sklicevanje na nevarnost zaradi odlašanja mora biti izkazana konkretna in aktualna ocena tveganja v posameznem primeru (npr. verjetnost, da bodo dokazi uničeni ali da bo prišlo do neposredne nevarnosti za življenje/zdravje). Odločilno je, da bi odlašanje z preiskavo pomenilo realno nevarnost, da storilec uniči dokaze ali takoj uporabi orožje. Če je mogoče sodno odredbo mogoče dobiti brez nevarnega zamika (npr. klic v nočni dežurni službi tožilstva/okrožnega sodišča), je „Gefahr im Verzug“ običajno izključena.

Tipično primeri uporabe:

- hišna preiskava brez sodne odredbe, če obstaja utemeljen sum, da bi sicer bile uničene sledi ali dokazi;
- zaseg orožja, če je sum, da bo orožje takoj uporabljeno;
- aretacija ali vstop zaradi takojšnje nevarnosti za življenje/varnost.

Pri izvajanju pooblastila, morajo kriminalisti osumljencu predstaviti razloge za izvedbo izrednega pooblastila in to tudi navesti v zapisniku o hišni preiskavi.

Na podlagi 6. odstavka 54. člena Zakona o policiji (Sicherheitspolizeigesetz-SPG) so varnostni organi pooblašteni za zbiranje osebnih podatkov posameznikov, ki se nahajajo na ranljivih javnih mestih, z uporabo naprav za snemanje zvoka in videa, da bi preprečili nevarne napade. Varnostni organi lahko po predhodnem obvestilu izvajajo tudi zvočne in video posnetke, če obstaja razlog za domnevo, da se bodo na javnih mestih zgodili nevarni napadi na življenje, zdravje ali premoženje. Uporaba teh podatkov je dovoljena tudi za preiskovanje kaznivih dejanj, kot jih opredeljuje Zakonik o kazenskem postopku. Posnetki se hranijo 48 ur, z izjemo kaznivih dejanj, ki se preganjajo po zakonu. Video gradivo kriminalistična policija zahteva v posebnih primerih (npr. materialna škoda). Preden se odobri dovoljenje, mora Zvezni urad kriminalistične policije (BKA) opraviti oceno, da ugotovi, ali obstaja žarišče kriminala, in se je treba posvetovati s pravno službo BKA.

54. člen SPG Posebne določbe za preiskavo

(3) Za podporo opazovanju v skladu z oddelkom 54(2) je dovoljena uporaba tehničnih sredstev, ki omogočajo določitev prostorskega območja, v katerem se nahaja opazovana oseba ali predmet, s prenosom signala, če bi bilo opazovanje sicer brezupno ali bistveno oteženo.

(6) Zbiranje osebnih podatkov z uporabo naprav za snemanje zvoka in slike je dovoljeno le za preprečevanje nevarnih napadov ali kriminalnih dejavnosti; lahko se izvaja tudi prikrito pod pogoji iz prvega stavka tretjega odstavka. Zaupnost telekomunikacij ostane nespremenjena.

Vendar pa je zbiranje osebnih podatkov nedopustno:

1. uporaba naprav za snemanje zvoka za snemanje nejavnih izjav, podanih zunaj prisotnosti preiskovalca;
2. uporaba naprav za snemanje videa za snemanje nejavnega ravnanja, ki ni v zaznavi preiskovalca.

(8) Varnostni organi so pooblašteni za prikrito obdelavo podatkov za identifikacijo vozil, zlasti registrske številke vozila, kot tudi tipa, znamke in barve vozila, z uporabo opreme za obdelavo slik za namene varnostnih in kazenskih preiskav. Če zajemanja slik posameznikov tehnično ni mogoče preprečiti, je treba te posameznike brez nepotrebnega odlašanja na način, ki ga ni mogoče razveljaviti, onesposobiti. Avtomatizirana primerjava z nacionalnimi in mednarodnimi zbirkami podatkov o iskanih osebah, izvedena takoj po zajemanju, je dovoljena le na podlagi registrske številke vozila. Če operacija poteka na isti lokaciji skupno več kot 72 ur v enem tednu (stacionarna operacija), je dovoljena le vzdolž poti, ki jih uporablja mednarodni tranzitni promet, ali po opravljeni analizi tveganja za posamezno lokacijo.

Analiza tveganja za posamezno lokacijo velja največ šest tednov. Podatke je treba izbrisati, razen če se ne ujemajo.

Varnostna akcija je osnovno opredeljena v členih 20-22 Zakona o policiji (Sicherheitspolizeigesetz-SPG)

21. člen - Preprečevanje nevarnosti

(1) Varnostni organi so odgovorni za preprečevanje splošnih nevarnosti.

(2) Varnostni organi morajo nemudoma prenehati z nevarnimi napadi. Ta zvezni zakon se uporablja tudi, če je določena oseba že osumljena kaznivega dejanja.

(2a) Varnostni organi so odgovorni za preprečevanje in prenehanje nevarnih napadov na življenje, zdravje, svobodo ali premoženje, vključno z napadi na civilna letala, če so njihovi uradniki na krovu na upravičeno zahtevo upravljavca letala ali za izpolnjevanje zakonskih dolžnosti, in če mednarodno pravo tega ne preprečuje.

Člen 22 - Preventivno varstvo pravnih interesov

(1) Varnostni organi so odgovorni za posebno zaščito:

1. oseb, ki so resnično nemočne in se zato ne morejo ustrezno zaščititi pred nevarnimi napadi;
2. ustavnih institucij in njihove sposobnosti delovanja;
3. predstavnikov tujih držav, mednarodnih organizacij in drugih subjektov mednarodnega prava, uradnih in zasebnih prostorov, ki so jim na voljo, ter njihovega spremljevalnega osebja, v obsegu, ki ga določa mednarodno pravo;
4. premoženja, ki je postalo nezavarovano brez soglasja osebe, ki je upravičena do razpolaganja z njim, in zato ni ustrezno zaščiten pred nevarnimi napadi;
5. oseb, ki lahko posredujejo informacije o nevarnem napadu ali kriminalni povezavi in so zato še posebej ogrožene, kot tudi vseh družinskih članov teh oseb, ki so lahko ogroženi;
6. objektov, naprav, sistemov ali njihovih delov, ki so bistveni za ohranjanje javne varnosti, delovanje javne informacijske in komunikacijske tehnologije, preprečevanje ali obvladovanje nesreč, javnozdravstvene storitve, javno oskrbo z vodo, energijo in bistvenimi dobrinami ali javni prevoz (kritična infrastruktura).

(2) Prejem, hramba in vračilo izgubljenih ali pozabljenih predmetov je v pristojnosti župana kot urada za izgubljene in najdene predmete. Avstrijsko diplomatsko predstavništvo je odgovorno za sprejem izgubljenih ali pozabljenih predmetov v tujini in njihovo predajo uradu za izgubljene in najdene predmete, na območju katerega ima lastnik ali zakoniti posestnik stalno prebivališče, z namenom vračila.

(3) Varnostni organi morajo preprečiti nevarne napade na življenje, zdravje, svobodo, moralo, premoženje ali okolje, če so taki napadi verjetni. V ta namen lahko varnostni organi v posameznih primerih razvijejo in uskladijo potrebne ukrepe z organi in ustanovami, ki so pooblaščen za izvrševanje javnih dolžnosti, zlasti za namene zaščite pred nasiljem in njegovega preprečevanja ter oskrbe oseb, če je na podlagi konkretnih dejstev, zlasti predhodnega nevarnega napada, mogoče domnevati, da bo določena oseba storila dejanje, ki se kaznuje z visoko kaznijo (§ 17), proti življenju, zdravju, svobodi ali morali. (Konferenca primerov varnostne policije).

(4) Po nevarnem napadu varnostni organi, brez poseganja v svoje dolžnosti v skladu z Zakonikom o kazenskem postopku iz leta 1975 (StPO), Zvezni uradni list št. 631/1975, razjasnijo ustrezne okoliščine, vključno z identiteto odgovorne osebe, če je to potrebno za preprečitev nadaljnjih nevarnih napadov. Takoj ko je določena oseba osumljena kaznivega dejanja, se uporabljajo izključno določbe Zakonika o kazenskem postopku. Členi 53(1), 53a(2) do (4) in (6), 57, 58 in 58a do (d) ter določbe o storitvah identifikacije ostanejo nespremenjeni.

(5) Če ima varnostni organ razlog za domnevo, da je nevaren napad na življenje, zdravje, svobodo ali premoženje neizbežen, morajo o tem, če je mogoče, obvestiti prizadete posameznike. Če ti posamezniki sami ne morejo zaščititi ogroženega pravnega interesa z razumnimi ukrepi, morajo varnostni organi sprejeti potrebne zaščitne ukrepe. Če pa se oseba, katere pravni interes je ogrožen, izrecno odpove varstvu, se to lahko opusti, če sprejetje ogrožanja ne krši javnega reda.

Brezpilotni letalniki so vključeni v širši okvir policijskega video-nadzora, potrebna pa je vnaprejšnja opredelitev območja, namena in obvestitev javnosti.

Dopustna je uporaba tehnologije ANPR za varnostne namene, kadar je podana pravna podlaga, nadzoruje se hrambe podatkov.

SEVERNA MAKEDONIJA

V Severni Makedoniji (v nadaljevanju: MKD), je policiji dovoljen vstop v tuje prostore zgolj po predhodni odobritvi tožilca. Predlagane oblike vstopa & pregleda stanovanja, drugih prostorov in/ali prevoznih sredstev nimajo.

V MKD lahko uporabljajo tehnična sredstva za fotografiranje in/ali snemanje, v primerih, ko je predhodno izdelana varnostna ocena in je utemeljeno pričakovati večje kršitve JRM/KD (velika zborovanja ljudi, športne prireditve...), pri tem uporabljajo razpoložljivo tehnično opremo (mobile kamere in droni).

Izvedba varnostnih akcij je v MKD dopustna za hujše kršitve JRM/KD, odredbo lahko podpiše zgolj direktor Urada za javno varnost, kar je primerljiv položaj z generalnim direktorjem policije v Republiki Sloveniji. Enako je tudi urejeno, da je potrebno prekiniti izvajanja varnostne akcije, ko niso več izpolnjeni pogoji.

V tem trenutku avtomatiziranega preverjanja registrskih tablic vozil v javnem prometu nimajo. V pripravi je sistem Safe City, ki omogoča zgolj gledanje kršitev in njihovo zaznavanje, v bodočnosti pa bo povezan tudi s centralnim računalnikom, ki bo omogočal avtomatično prikazovanje podatkov.

Glede možnosti odstranitve osebe in prepovedi približevanja gostinskemu obratu obstaja ukaz za prenehanje kršitve JRM/KD in ukaz za oddaljitev od gostinskega objekta, vendar ni omejitve v razdalji. V primeru, da je oseba poznana/evidentirana kot storilec prekrškov/KD, v MKD ni ukrepa prepovedi približevanja gostinskemu objektu z ali brez časovne omejitve do 2 let.

Ostale določbe oz. pooblastila ne obstajajo v zakonodaji MKD.

SRBIJA

Vstop in pregled tujega stanovanja, drugih prostorov

1. Ustavna podlaga

Ustava Republike Srbije (člen 40) zagotavlja nedotakljivost stanovanja kot temeljno človekovo pravico. Vstop v tuje stanovanje brez privolitve stanovalca je prepovedan, razen v primerih, ki jih izrecno določa zakon.

Dovoljen je le:

1. na podlagi sodne odredbe, ali
2. brez odredbe, če je to nujno za:
 - prijetje storilca kaznivega dejanja,
 - preprečitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi,
 - preprečitev velike premoženjske škode.

2. Zakon o policiji

Zakon o policiji (Službeni glasnik RS, št. 6/2016, 24/2018, 87/2018, 86/2019, 101/2021, 132/2022*) v členih 55–57 določa pogoje za vstop in pregled stanovanja ali drugih prostorov.

1) Vstop s sodno odredbo

- Policija lahko vstopi in opravi pregled samo na podlagi pisne odredbe pristojnega sodišča.

- Odredba vsebuje: naslov prostora, razloge za pregled, imena uradnih oseb, časovni okvir.

–

2) Vstop brez sodne odredbe (izjemoma)

Dopusten, če:

- obstaja neposredna nevarnost za življenje ali zdravje ljudi,
- je treba prijeti storilca kaznivega dejanja,
- obstaja nevarnost velike premoženjske škode,
- je potrebno nuditi nujno pomoč osebi v nevarnosti.

Policist mora takoj po dejanju obvestiti sodišče in sestaviti uradni zapisnik.

3) Pravila postopanja

Policist mora pokazati službeno izkaznico in navesti razlog za vstop. Če je mogoče, morata biti prisotni dve polnoletni priči. O opravljenem dejanju se vodi zapisnik in evidentirajo morebitni zaseženi predmeti.

3. Zakonik o kazenskem postopku (ZKP RS)

Členi 158–163 ZKP natančno določajo postopek:

- pregled stanovanja, prostorov, vozil in osebnih predmetov;
- pravico osumljenca, da je navzoč pri pregledu;
- obveznost prisotnosti dveh prič, če se pregled opravlja brez privolitve;
- zahtevo, da se izredni vstop brez odredbe naknadno potrdi s sodno odločbo.

Prevozna sredstva

1. Zakonska podlaga – Zakon o policiji, člen 58

Policija ima pravico pregledati prevozno sredstvo, kadar je to potrebno za:

- odkrivanje kaznivega dejanja ali prekrška,
- ugotavljanje identitete osebe ali
- preprečevanje nevarnosti za varnost ljudi ali premoženja.

Vrste pregledov:

- Preventivni pregled – policist lahko preveri notranjost vozila, prtljažnik, kabino ipd., če obstaja utemeljen sum, da se tam nahajajo predmeti, orožje ali osebe, ki so pomembne za varnost ali postopek.
- Operativni pregled – če gre za primer kaznivega dejanja, policija lahko vozilo začasno zadrži in opravi temeljit pregled.
- Pregled ob prometnem nadzoru – kadar policist izvaja redno kontrolo, lahko zahteva od voznika, da odpre prtljažnik, pokrov motorja ali druge dele vozila, če obstaja sum na kršitev.

Obveznosti policista:

- mora se predstaviti in navesti razlog za pregled,
- postopek opravi ob prisotnosti voznika ali lastnika vozila,
- če je mogoče, morata biti prisotni dve priči,
- o pregledu se sestavi zapisnik (z navedbo časa, kraja, oseb, najdenih predmetov).

Uporaba tehničnih sredstev na varnostno tveganih območjih

Zakon o policiji RS, poglavje „Sredstva i oprema“ (členi 92–100, po prečiščenem besedilu 2022), določa: Policija za izvrševanje nalog uporablja vozila, plovila, zračna sredstva, orožje, posebno opremo in tehnična sredstva, itd.

»Posebna oprema« pomeni vsako tehnično ali fizično sredstvo, ki policiji omogoča:

- vzdrževanje javnega reda in miru,
- zavarovanje območij ali objektov,

- odvrnitev napada ali nevarnosti,
- izvajanje prisilnih ukrepov,
- nadzor in zaščito oseb ter premoženja.

Gre za orodja in sredstva, ki niso orožje v klasičnem smislu, a lahko delujejo prisilno, odvračilno ali nadzorno. Vrste posebne opreme (po členu 95–97 Zakona o policiji).

Vrsta posebne opreme

- Fizična sredstva (pendreki, ščiti, lisice);
- Plinska in dimna sredstva
- Sredstva za zaporo in blokado
- Tehnična sredstva za nadzor
- Zaščitna oprema
- Posebna sredstva za zaustavitev vozil.

Pravilnik o policijskim ovlaščenjima določa pogoje in način uporabe posameznih vrst posebne opreme, ravnanje policistov pred, med in po uporabi (vključno z obveznim zdravstvenim pregledom, če pride do poškodb oseb) ter vrste tehničnih sredstev za nadzor (video, optični, zvočni in drugi sistemi).

Varnostna akcija

Zakon o policiji RS (Službeni glasnik RS, št. 6/2016, 24/2018, 87/2018, 86/2019, 101/2021, 132/2022*)

Člen 26 opredeljuje operativne dejavnosti policije, med katere sodijo tudi varnostne in preventivne akcije.

a) Pobuda in odobritev

Pobudo za izvedbo akcije poda direktor policije, vodja sektorja ali državni tožilec (če gre za kazensko-preiskovalno akcijo). Odobri jo minister za notranje zadeve ali pooblaščen oseba (načelnik uprave).

b) Načrt akcije

Vsaka akcija mora imeti operativni načrt, ki vsebuje:

- cilje, časovni okvir, območje, sodelujoče enote,
- naloge posameznih enot,
- uporabo tehničnih sredstev, orožja, vozil in komunikacij,
- protokole varnosti in zaščite.

c) Izvajanje

Akcije izvajajo operativne skupine pod enotnim poveljstvom. Uporabijo se lahko posebna pooblastila (identifikacija oseb, pregled vozil in prostorov, zavarovanje območij ipd.), vendar le v okviru zakonskih pristojnosti.

d) Poročanje in nadzor

Po koncu akcije se izdela operativno poročilo, ki vsebuje:

- rezultate,
- poročilo o uporabi pooblastil in sredstev,
- oceno učinkovitosti,
- ter evidentirane primere kršitev ali poškodb.

Nadzor nad zakonitostjo izvajanja akcij izvaja Sektor unutrašnje kontrole MUP in Zaštitnik građana (ombudsman).

Uporaba pooblastil in sredstev

Med varnostnimi akcijami sme policija:

- začasno omejiti gibanje oseb ali vozil,

- vzpostaviti nadzorovana območja,
- izvajati identifikacijske preglede,
- uporabiti tehnična sredstva za nadzor (člen 98 Zakona o policiji),
- uporabiti prisilna sredstva (členi 94–100), če je to nujno in sorazmerno.

Vsaka uporaba sile mora biti evidentirana in poročana nadrejenemu.

Avtomatizirano preverjanje registrskih tablic vozil v javnem prometu

a) Zakon o policiji RS (Službeni glasnik RS, št. 6/2016, 24/2018, 87/2018, 86/2019, 101/2021, 132/2022*)

Člen 98 – Tehnična sredstva za nadzor

Policija lahko uporablja tehnična sredstva za nadzor in varovanje javnih mest, objektov, prometa in območij, kadar je to potrebno za varnost ljudi, premoženja ali preprečevanje kaznivih dejanj. To vključuje tudi sisteme za avtomatsko prepoznavanje registrskih tablic (ANPR), ki so zakonsko opredeljeni kot tehnična sredstva za nadzor prometa.

b) Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima (ZOBS) (Službeni glasnik RS, št. 41/2009, 85/2014, 24/2018, 41/2018, 87/2018*)

Policija ima pooblastilo za uporabo tehničnih naprav za evidentiranje prekrškov v cestnem prometu. Člen 287 določa, da se lahko uporabljajo sistemi za avtomatsko detekcijo in evidentiranje vozil, kar vključuje:

- snemanje registrskih tablic,
- merjenje hitrosti,
- prepoznavo vozil v iskanju,
- preverjanje veljavnosti zavarovanja, registracije, tehničnega pregleda.

ANPR (Automatic Number Plate Recognition) je tehnološki sistem, ki s pomočjo kamer in programske opreme:

- samodejno zajema slike vozil in tablic,
- pretvarja znake tablice v digitalno obliko (OCR tehnologija),
- primerja podatke z bazami MUP (registri vozil, ukradenih avtomobilov, kazenskih evidenc).

Sistemi delujejo statično (na kamerah v križiščih, cestninskih postajah, mejnih prehodih) ali mobilno (na policijskih vozilih).

Uporablja se za:

- Odkrivanje in iskanje vozil (ukradenih, z lažnimi tablicami, v kazenskih postopkih).
- Preverjanje veljavnosti registracije, zavarovanja in tehničnega pregleda.
- Nadzor prometa in prometnih tokov.
- Podpora varnostnim akcijam in kriznim situacijam.
- Identifikacijo osumljencev v preiskavah (z odredbo državnega tožilca).

Podatki, ki jih zajemajo ANPR sistemi (registrska številka, lokacija, čas, slika vozila), predstavljajo osebne podatke, zato njihova obdelava spada pod Zakon o zaščiti podatka o ličnosti (Službeni glasnik RS, št. 87/2018).

Nadzor nad uporabo ANPR sistemov izvajajo:

- Notranja kontrola MUP,
- Zaštitnik građana (ombudsman) – pri pritožbah zaradi zlorabe,
- Poverenik za podatke o ličnosti – pri nadzoru zakonitosti obdelave,
- Narodna skupština RS – preko Odbora za notranje zadeve in varnost.

Nezakonita uporaba tehničnih sistemov za nadzor vozil se šteje za kaznivo dejanje zlorabe uradnega položaja ali nezakonite obdelave osebnih podatkov (členi 146–147 KZ RS).

Odstranitev osebe in prepoved približevanja gostinskemu obratu

Pravno podlago predstavljajo Zakon o policiji RS (pooblastila policije), Zakon o javnem redu i miru in Pravilnika o policijskim ovlaščenjima.

Policijski uslužbenec ima pravico odstraniti osebo iz gostinskega obrata ali javnega prostora, če:

- moti javni red in mir,
- ogroža varnost drugih oseb,
- se ne odziva na opozorila osebja ali policije,
- je pod vplivom alkohola ali drog in kaže agresivno vedenje,
- se noče legitimirati ali upoštevati zakonitega ukaza policista.

Odstranitev osebe je ukrep fizične prisile, ki se uporabi sorazmerno in le, če milejši ukrepi (opozorilo, ukaz) niso zadostni.

Ukrep prepovedi približevanja gostinskemu obratu

Policija lahko izreče ukrep prepovedi približevanja določenemu kraju ali objektu (npr. baru, nočnemu klubu, športnemu stadionu) v naslednjih primerih:

- če oseba povzroči nasilje, pretep, izgred ali hujšo motnjo javnega reda,
- če obstaja neposredna nevarnost, da bo dejanje ponovila,
- če je oseba že bila kaznovana zaradi podobnega dejanja.

Ukrep se lahko izreče:

- ustno na kraju dogodka (začasno, največ do 48 ur),
- ali z odločbo policijske uprave, ki velja do 30 dni in se lahko podaljša po nalogu sodišča.

Brezplačna pravna pomoč – primerjalni pregled

NEMČIJA

V Nemčiji stranke v sodnih postopkih praviloma same nosijo stroške, ki vključujejo sodne takse, odvetniške nagrade po Zakonu o odvetniških nagradah (*Rechtsanwaltsvergütungsgesetz*) ter druge potrebne stroške, kot so izdatki za izvedence, tolmače in priče. Neuspešna stranka jih mora povrniti nasprotni stranki, v skladu z načelom *Wer verliert, zahlt* («kdor izgubi, plača»).

Sistem pravne pomoči je razdeljen na **pravno svetovanje (*Beratungshilfe*)** in **pravno pomoč v sodnih postopkih (*Prozesskostenhilfe* – PKH)**. Pravno svetovanje ureja poseben zakon (*Beratungshilfegesetz*) in je namenjeno osebam z nizkimi dohodki za pravni nasvet ali pomoč zunaj sodnih postopkov. Upravičenec plača simbolni prispevek 15 EUR, preostale stroške krije država, odločanje pa poteka pri krajevno pristojnem okrajnem sodišču (*Amtsgericht*).

PKH pokriva stroške sodnih postopkov (civilni, delovni, socialni, upravni). Prosilec mora dokazati, da ne more sam kriti stroškov in da zadeva ni očitno neutemeljena. Sodišče lahko odobri popolno ali delno kritje stroškov, vključno z nagradami odvetnika in izdatki za izvedence. Če finančne okoliščine to dopuščajo, lahko odredi obročno vračilo do 48 mesečnih obrokov. Upravičenost se lahko ponovno preveri do štirih let po zaključku postopka.

Pravna pomoč se praviloma ne dodeljuje v kazenskih postopkih, kjer velja obvezna obramba, ali v stečajnih postopkih, kjer je možen le odlog plačila stroškov v okviru postopka odpusta obveznosti. Odvetnika si upravičenec lahko izbere sam, sicer ga določi predsednik sodišča. Odvetniki so dolžni prevzeti dodeljene primere, razen ob upravičenih razlogih.

Pravna pomoč preneha, če je bila pridobljena z neresničnimi podatki, če prosilec ne poroča o izboljšanju finančnega stanja ali če zamuja z odplačevanjem obrokov. Pomoč velja le za konkreten postopek; za pritožbo je treba vložiti novo vlogo. Vložitev vloge za pravno pomoč zadrži ali prekine zastaranje zahtevka, pod pogojem, da je vloga vročena nasprotni stranki.

AVSTRIJA

V Avstriji je pravna pomoč urejena z določbami Zakona o pravdnem postopku (*Zivilprozessordnung – ZPO*) in izvedbenimi pravili, zadnja posodobitev pa je bila 5. junija 2023. *Verfahrenshilfe* se lahko dodeli v civilnih in gospodarskih postopkih, ne glede na državljanstvo ali prebivališče prosilca.

Pomoč lahko obsega delno ali popolno oprostitvev plačila sodnih taks, stroškov prič, izvedencev, tolmačev in javnih objav, prav tako pa vključuje imenovanje odvetnika, ki zastopa stranko. Če sodišče odobri odvetnika, ga določi lokalna odvetniška zbornica po abecednem vrstnem redu; prosilec pa lahko predlaga določenega odvetnika, če se ta strinja.

Pravna pomoč se odobri, če bi plačilo sodnih stroškov ogrozilo osnovni življenjski standard prosilca in njegovih družinskih članov. Zadeva ne sme biti očitno neutemeljena ali zlonamerna. Pomoč se lahko dodeli v celoti ali delno, vključno z izvršilnimi postopki in pravnimi sredstvi.

Vlogo je treba vložiti z obrazcem ZPForm 1, pisno ali ustno na sodišču prve stopnje, z obvezno navedbo premoženjskega in dohodkovnega stanja. Obrazci so javno dostopni na portalu avstrijskega pravosodja. V nujnih zadevah sodišče odloča pospešeno.

Če se po koncu postopka premoženjski položaj izboljša, lahko sodišče v treh letih od pravnomočnosti odloči o povrnitvi pomoči. Prav tako lahko pomoč odvzame, če pogoji niso bili izpolnjeni ali so se spremenili. Zoper odločitev o zavrnitvi je mogoča pritožba na sodišče druge stopnje, katere odločitev je dokončna.

HRVAŠKA

Hrvaški sistem brezplačne pravne pomoči ureja Zakon o brezplačni pravni pomoči (NN 143/13, 98/19) in dopolnjuje Zakon o parničnem postopku (NN 53/91 in nasl.), zadnja posodobitev 23. maja 2023. Sistem ločuje **primarno** in **sekundarno pravno pomoč**.

Primarna pravna pomoč vključuje splošne pravne informacije, svetovanje, sestavljanje vlog in zastopanje pred upravnimi organi ter pomoč pri mirnem reševanju sporov. Izvajajo jo upravni organi županij, mesto Zagreb, pooblaščenice organizacije in pravne klinike.

Sekundarna pravna pomoč zajema pravno svetovanje, sestavljanje vlog v sodnih postopkih, zastopanje pred sodišči ter oprostitvev plačila sodnih taks in drugih postopkovnih stroškov. Izvajajo jo odvetniki. Pomoč se lahko dodeli tudi za čezmejne civilne in gospodarske zadeve, skladno z Direktivo 2003/8/ES. Upravičenost je odvisna od dohodkov in premoženja gospodinjstva: mesečni dohodek ≤ 442 evra na člana, premoženje ≤ 26.502 EUR (60-kratnik osnove). Za ranljive skupine (otroci, žrtve nasilja, vojni veterani ipd.) se finančna presoja ne zahteva.

Primarno pomoč lahko prosilec pridobi neposredno pri izvajalcu, za sekundarno pa vloži pisno vlogo pri upravnem organu. Rok za odločitev je 15 dni (v nujnih primerih krajši), vloga pa mora vsebovati soglasje za vpogled v dohodke in premoženje.

Odločba določa obseg pomoči in imenuje odvetnika. Če se materialni položaj prosilca izboljša, lahko organ pomoč delno ali v celoti prekliče; upravičenec mora spremembo sporočiti v 8 dneh. Finančni obseg je lahko popoln ali delni; popolna oprostitvev velja za socialne prejemnike ali dohodke do 50 % praga, delna za presežke (zmanjšanje za 10 % na vsakih 10 % presežka, najmanj 50 % stroškov).

Zoper odločitev o dodelitvi ali zavrnitvi je mogoča pritožba v 15 dneh, odloča Ministrstvo za pravosodje in javno upravo (rok za odločitev 8 dni). Zoper njegovo odločitev je možen upravni spor. Pravna pomoč se lahko odobri tudi za izredna pravna sredstva, vendar je potrebna nova vloga.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ima posledice v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov.

b) Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Predlog zakona nima posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Predlog zakona vsebuje določene ukrepe, ki bi lahko potencialno vplivali na gospodarstvo, saj omogoča zaprtje gostinskih obratov v primeru, da se v njih pojavlja večja koncentracija kršitev javnega miru, izvajanja prekrškov in kaznivih dejanj.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Predlog zakona ima posledice za socialno področje, saj v določenih primerih omogoča centru za socialno delo postavitev skrbnika mladoletni osebi, ki je postala roditelj. Določeno je tudi, da se denarna socialna pomoč, dodatek za veliko družino in otroški dodatki lahko izplačujejo v materialni obliki, če otrok ne obiskuje šole, ni vpisan vanjo ali ni v skladu z odločbo o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami vključen v vrtec, šolo ali pa zavod.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Sprejeti zakon bo objavljen v Uradnem listu RS.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Za izvajanje zakona so pristojna ministrstva in drugi državni organi, na delovnih področjih katerih se sprejemajo ukrepi.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Druge tovrstne okoliščine niso podane.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona ni bil objavljen na spletnih naslovih. Ker gre za predlog zakona po nujnem postopku, sodelovanje javnosti pri pripravi predloga zakona ni potrebno.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki in pravne osebe.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Boštjan Poklukar, minister, Ministrstvo za notranje zadeve,
- Helga Dobrin, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve,
- Tina Heferle, državna sekretarka, Ministrstvo za notranje zadeve,

- Andreja Katič, ministrica, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Andreja Kokalj, državna sekretarka, Ministrstvo za pravosodje,
- dr. Vinko Logaj, minister, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
- Janja Zupančič, državna sekretarka, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
- Mag. Andrej Sotošek, državni sekretar, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
- Klemen Boštjančič, minister, Ministrstvo za finance,
- mag. Saša Jazbec, državna sekretarka, Ministrstvo za finance,
- Nikolina Prah, državna sekretarka, Ministrstvo za finance,
- mag. Katja Božič, državna sekretarka, Ministrstvo za finance,
- Gordana Pipan, državna sekretarka, Ministrstvo za finance,
- Luka Mesec, minister, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Dan Juvan, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Igor Feketija, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- mag. Franc Props, minister, Ministrstvo za javno upravo,
- Jure Trbič, državni sekretar, Ministrstvo za javno upravo,
- Mojca Ramšak Pešec, državna sekretarka, Ministrstvo za javno upravo.

II. BESEDILO PREDLOGA

ZAKON O NUJNIH UKREPIH ZA ZAGOTAVLJANJE JAVNE VARNOSTI

I. DEL SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

- (1) S tem zakonom se določajo posamezni nujni ukrepi za zagotavljanje javne varnosti.
- (2) S tem zakonom se za namen iz prejšnjega odstavka spreminjajo in dopolnjujejo:
1. Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11, 14/15 – ZUUJFO, 71/17, 21/18 – popr., 80/20 – ZIUOOPE, 189/20 – ZFRO, 207/21, 44/22 – ZVO-2 in 17/25),
 2. Zakon o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US in 19/15),
 3. Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US, 2/23 – odl. US, 89/23 – odl. US in 53/24).
- (3) S tem zakonom se za namen iz prvega odstavka tega člena odstopa od določb naslednjih zakonov:
1. Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US, 203/20 – ZIUPOPDVE, 39/22 – ZFU-A, 52/22 – odl. US, 87/22 – odl. US, 163/22, 109/23 – odl. US, 131/23 – ZORZFS, 100/24 in 40/25 – ZINR),
 2. Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15, 6/16 – popr., 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP, 16/23 in 107/24 – odl. US),
 3. Zakona o socialnovarstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18, 73/18, 196/21 – ZDOsk, 84/23 – ZDOsk-1, 28/25 – odl. US in 36/25),
 4. Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19, 158/21, 153/22 in 36/25).
- (4) S tem zakonom se urejajo tudi dodatni nujni ukrepi za vzpostavitev javne varnosti.

II. DEL SPREMEMBE IN DOPOLNITVE ZAKONOV

1. ZAKON O FINANCIRANJU OBČIN

2. člen

V Zakonu o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11, 14/15 – ZUUJFO, 71/17, 21/18 – popr., 80/20 – ZIUOOPE, 189/20 – ZFRO, 207/21, 44/22 – ZVO-2 in 17/25) se v 20.a členu v četrtem odstavku na koncu 5. točke pika nadomesti z vejico in za njo doda nova 6. točka, ki se glasi:

»6. stroškov preventivnih ukrepov za zagotavljanje večje varnosti življenja in premoženja prebivalcev v romskih naseljih kakor so določeni v zakonu, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, zakonu, ki ureja varstvo pred požarom in zakonu, ki ureja občinsko redarstvo, vključno z nadzornimi sistemi in ostalimi oblikami varovanja.«.

2. ZAKON O BREZPLAČNI PRAVNI POMOČI

3. člen

V Zakonu o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US in 19/15) se besedilo 8. člena označi kot prvi odstavek, za prvo alinejo se dodata novi, druga in tretja alineja, ki se glasita:

»– za vložitev zahteve za sodno varstvo ter pritožbo zoper odločitev o zahtevi za sodno varstvo po zakonu, ki ureja prekrške, če je bila izrečena globa do višine 300 eurov, razen če to zahtevajo interesi pravičnosti;
– za pravno svetovanje in zastopanje v zadevah, v katerih je bil prosilcu že dodeljen zagovornik po uradni dolžnosti;«.

Dosedanja druga do peta alineja postanejo četrta do sedma alineja.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Brezplačna pravna pomoč se v prekrškovnih zadevah ne dodeli prosilcu, ki je v zadnjih treh letih pred vložitvijo prošnje, brezplačno pravno pomoč prejel v treh prekrškovnih zadevah, razen v primerih če:
– je prosilec mladoletnik;
– gre za postopek za odreditev nadomestnega zapora;
– to zahtevajo interesi pravičnosti.«.

4. člen

V 30. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Prosilec lahko sam izbere osebo, pooblaščno za izvajanje brezplačne pravne pomoči iz seznama, ki se vodi za območje sodišča, na katerem se vodi sodni postopek, in jo navede v prošnji za brezplačno pravno pomoč. Odvetniška zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: odvetniška zbornica) pristojnemu organu za BPP za vsak območni zbor posebej predloži seznime odvetnikov, ki so pripravljeni zastopati upravičence do brezplačne pravne pomoči, in sicer posebej za kazenske, civilne in družinske zadeve. Seznam notarjev predloži Notarska zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: notarska zbornica).«.

Za prvim odstavkom se dodata nov drugi in tretji odstavek, ki se glasita:

»Ne glede na prejšnji odstavek lahko prosilec izbere odvetnika, ki ni na seznamu iz prejšnjega odstavka, če je z njim vnaprej dogovorjen za zastopanje. Če je izbrani odvetnik iz drugega območnega zbora, prosilcu iz naslova brezplačne pravne pomoči ne pripadajo sredstva za kritje potnih stroškov in stroškov odsotnosti iz pisarne za izbranega odvetnika.

Ne glede na prejšnji odstavek je prosilec upravičen tudi do sredstev za kritje potnih stroškov in stroškov odsotnosti iz pisarne za izbranega odvetnika, če teče postopek, v zvezi s katerim je prosilec zaprosil za brezplačno pravno pomoč, izven krajevne pristojnosti sodišča, ki odloča o prošnji za brezplačno pravno pomoč, ali če je prišlo do prenosa zadeve na sodišče izven krajevne pristojnosti sodišča, ki odloča ali je odločalo o prošnji za brezplačno pravno pomoč.«.

Drugi odstavek, ki postane četrti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»Če prosilec osebe, pooblaščne za izvajanje pravne pomoči ne izbere sam, jo določi pristojni organ za BPP po uradni dolžnosti po abecednem redu iz seznama, ki ga za določene zadeve iz prvega odstavka

tega člena predloži odvetniška zbornica oziroma po abecednem redu iz seznama, ki ga predloži notarska zbornica.«.

Dosedanji tretji do enajsti odstavek postanejo peti do trinajsti odstavek.

5. člen

V 38. členu se v prvem odstavku besedilo »prošnji za brezplačno pravno pomoč« nadomesti z besedilom »dodelitvi brezplačne pravne pomoči«, beseda »pravobranilcu« pa se nadomesti z besedo »odvetniku«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»O tem je sodišče v imenu upravičenca dolžan seznanimi postavljeni odvetnik ob opravi prvega procesnega dejanja v sodnem postopku. Če postavljeni odvetnik sodišča o tem pravočasno ne obvesti, ni upravičen do plačila storitev brezplačne pravne pomoči, ki jih postavljeni odvetnik opravi v okviru tega sodnega postopka.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

6. člen

V 48. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Če je bila upravičencu dodeljena brezplačna pravna pomoč za postopek delitve skupnega premoženja, se v sodnem postopku ugotovljen obseg in delež na skupnem premoženju šteje kot novo pridobljeno premoženje od trenutka, ko upravičenec do brezplačne pravne pomoči na tako ugotovljenem premoženju pridobi razpolagalno pravico.«.

Dosedanji drugi do četrti odstavek postanejo tretji do peti odstavek.

7. člen

V 52. členu se v drugem odstavku za četrto alinejo doda nova peta alineja, ki se glasi:

»– vrsto zadeve, za katero je dodeljena brezplačna pravna pomoč;«.

Dosedanja peta do osma alineja postanejo šesta do deveta alineja.

3. ZAKON O KAZENSKEM POSTOPKU

8. člen

V Zakonu o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US, 2/23 – odl. US, 89/23 – odl. US in 53/24) se v 18. členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Sodišče ne sme opreti sodne odločbe na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo ustavno določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot tudi ne na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo določb kazenskega postopka in je zanje v tem zakonu določeno, da se sodna odločba nanje ne more opreti,

ali ki so bili pridobljeni na podlagi takega nedovoljenega dokaza, razen če teče postopek za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora osem ali več let in bi bilo to glede na naravo in težo kršitve nesorazmerno glede na ustavnopravno varovano dobrino, v katero je bilo poseženo s kaznivim dejanjem.«.

9. člen

V 25. členu se v osmem odstavku za besedilom »drugih odstavkov 205. člena« doda besedilo »in peti odstavek 207. člena«.

10. člen

V 207. členu se v drugem odstavku beseda »dveh« nadomesti z besedo »šestih«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Po vložitvi obtožnice lahko pripor traja največ dve leti. Če v tem roku obtožencu ni izrečena obsodilna sodba, se pripor odpravi in se obtoženec izpusti, razen, če vrhovno sodišče odloči drugače. Če teče postopek za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora osem ali več let, sme senat vrhovnega sodišča podaljšati pripor največ za eno leto. Vrhovno sodišče določi najdaljše možno trajanje pripora, pri čemer upošteva naravo in težo kaznivega dejanja ter način izvršitve. Sklep o podaljšanju pripora izda vrhovno sodišče na predlog državnega tožilca, ki mora predlog vložiti najmanj en mesec pred iztekom pripora. S predlogom morata biti brez odlašanja seznanjena obdolženec in njegov zagovornik, ki se lahko v roku osmih dni od prejema obvestila izjavita o navedbah v predlogu. Obdolženec in zagovornik se lahko s predlogom seznanita in se izjavita o navedbah na posebnem naroku.«.

11. člen

V 420. členu se v četrtem odstavku za besedilom »drugi odstavek 205. člena« doda besedilo »in peti odstavek 207. člena«.

III. DEL

ODSTOP OD DOLOČB DOLOČENIH ZAKONOV

1. ZAKON O DAVČNEM POSTOPKU

12. člen

(izjema od izvzetja iz davčne izvršbe)

(1) Ne glede na 3. in 4. točko 159. člena Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 39/22 – ZFU-A, 52/22 – odl. US, 87/22 – odl. US, 163/22, 109/23 – odl. US, 131/23 – ZORZFS, 100/24 in 40/25 – ZINR) iz davčne izvršbe za izterjavo drugih denarnih nedavčnih obveznosti, ki jih v skladu z zakonom, ki ureja prekrške, izterjuje davčni organ, niso izvzeti prejemki iz naslova denarne socialne pomoči, do katerih je upravičen posameznik, ki ima zapadle neplačane denarne

nedavčne obveznosti, ki jih v skladu z zakonom, ki ureja prekrške, izterjuje davčni organ, za katere so bili v obdobju dveh let pred izdajo sklepa o izvršbi podani najmanj trije predlogi za izvršbo.

2) Davčni organ, ki je na podlagi prejšnjega člena sprejel sklep o izvršbi na prejemke iz naslova denarne socialne pomoči, mora o sprejetem sklepu obvestiti krajevno pristojen center za socialno delo. Kadar center za socialno delo prejme sklep iz prejšnjega stavka, presodi, ali je potrebno ravnati v skladu s prvim in drugim odstavkom 99. člena Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19, 158/20, 92/21, 153/22 in 36/25, v nadaljnjem besedilu: ZSDP-1).

2. KAZENSKI ZAKONIK

13. člen

(pregon kaznivega dejanja lahke telesne poškodbe po uradni dolžnosti)

Ne glede na četrty odstavek 122. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15, 6/16 – popr., 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP, 16/23 in 107/24 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: Kazenski zakonik) se pregon storilca za kaznivo dejanje po prvem odstavku 122. člena Kazenskega zakonika začne po uradni dolžnosti.

14. člen

(pregon kaznivega dejanja ogrožanja z nevarnih orodjem pri pretepu ali prepiru po uradni dolžnosti)

Ne glede na drugi odstavek 127. člena Kazenskega zakonika se pregon storilca za kaznivo dejanje po prvem odstavku 127. člena Kazenskega zakonika začne po uradni dolžnosti.

15. člen

(kazen za kaznivo dejanje nasilništva)

Ne glede na prvi in drugi odstavek 296. člena Kazenskega zakonika se storilec za kaznivo dejanje po prvem odstavku 296. člena Kazenskega zakonika kaznuje z zaporom od šestih mesecev do treh let, storilec kaznivega dejanja po drugem odstavku 296. člena Kazenskega zakonika pa z zaporom od enega do petih let.

16. člen

(tatvina)

Ne glede na ureditev v Kazenskem zakoniku se storilec, ki je fizična oseba, za dejanje po drugem odstavku 204. člena kaznuje za prekršek:

- z globo 300 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša do vključno 100 eurov,
- z globo 600 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša več kot 100 do vključno 200 eurov,
- z globo 900 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša več kot 200 do vključno 300 eurov,
- z globo 1200 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša več kot 300 do vključno 400 eurov,

- z globo 1500 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša več kot 400 in ne presega 500 eurov,
- z globo od 1500 do 3000 eurov, če je bil storilec že pravnomočno kaznovan za enako dejanje v obdobju zadnjega leta.

17. člen **(poškodovanje ali uničenje tuje stvari)**

Ne glede na ureditev v Kazenskem zakoniku se storilec, ki je fizična oseba, za dejanje po prvem odstavku 220. člena kaznuje za prekršek:

- z globo 300 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša do vključno 100 eurov,
- z globo 600 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša več kot 100 do vključno 200 eurov,
- z globo 900 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša več kot 200 do vključno 300 eurov,
- z globo 1200 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša več kot 300 do vključno 400 eurov,
- z globo 1500 eurov, če ugotovljena premoženjska škoda ali premoženjska korist znaša več kot 400 in ne presega 500 eurov,
- z globo od 1500 do 3000 eurov, če je bil storilec že pravnomočno kaznovan za enako dejanje v obdobju zadnjega leta.

4. ZAKON O SOCIALNO VARSTVENIH PREJEMKIH

18. člen **(izplačilo denarne socialne pomoči v naravi)**

Ne glede na tretji odstavek 38. člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre; Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18, 73/18, 196/21 – ZDOsk, 84/23 – ZDOsk-1, 28/25 – odl. US in 36/25, v nadaljnjem besedilu: ZSVarPre) se upravičencu denarna socialna pomoč tri mesece izplačuje v naravi, če otrok upravičenca, ki mora po zakonu, ki ureja osnovnošolsko izobraževanje, zagotoviti, da ta otrok izpolni osnovnošolsko obveznosti ali po zakonu, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami zagotoviti vključitev otroka v vrtec, šolo ali zavod, iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole ali ni vpisan v osnovno šolo ali če učenec upravičenca s posebnimi potrebami ni v skladu z odločbo o usmeritvi vključen v vrtec, šolo ali zavod. Inšpekcija pristojna za šolstvo mora ob uvedbi prekrškovnega postopka zoper upravičenca iz prejšnjega stavka o tem nemudoma obvestiti center za socialno delo, ki odloči o izplačilu denarne socialne pomoči v naravi.

5. ZAKON O STARŠEVSKEM VARSTVU IN DRUŽINSKIH PREJEMKIH

19. člen **(izplačilo družinskih prejemkov v materialni obliki)**

Ne glede na tretji odstavek 99. člena ZSDP-1 se enemu od staršev ali drugi osebi, ki prejema prejemke v skladu z zakonom, ki ureja družinske prejemke, otroški dodatek in dodatek za veliko družino tri mesece izplačujeta v materialni obliki, v skladu z zakonom, ki ureja družinske prejemke, če učenec iz

neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole ali ni vpisan v osnovno šolo ali če otrok upravičenca s posebnimi potrebami ni v skladu z odločbo o usmeritvi vključen v vrtec, šolo ali zavod. Inšpekcija pristojna za šolstvo mora ob uvedbi prekrškovnega postopka zoper upravičenca, ki mora po zakonu, ki ureja osnovnošolsko izobraževanje, zagotoviti, da otrok izpolni osnovnošolsko obveznosti ali po zakonu, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami zagotoviti vključitev otroka v vrtec, šolo ali zavod, o uvedbi postopka nemudoma obvestiti center za socialno delo, ki odloči o izplačilu otroškega dodatka in dodatka za veliko družino v materialni obliki, v skladu z zakonom, ki ureja družinske prejemke.

IV. DEL DODATNI UKREPI

20. člen **(vstop in pregled tujega stanovanja, drugih prostorov ali prevoznega sredstva z namenom** **takojšnjega zasega orožja)**

(1) Policisti smejo poleg primerov iz zakona, ki določa naloge in pooblastila policije in zakona, ki ureja kazenski postopek, brez naloga sodišča vstopiti v tuje stanovanje, druge prostore ali prevozno sredstvo, tudi če je to neogibno potrebno, da se za zavarovanje ljudi, takoj zaseže orožje.

(2) Vstop in pregled, da se najde orožje iz prejšnjega odstavka je omejen le na tisto stanovanje, druge prostore ali prevozno sredstvo, za katere policisti na podlagi prvih zbranih dejstev in okoliščin ugotovijo, da obstaja verjetnost, da je bilo v to stanovanje, prostore ali prevozno sredstvo, skrito orožje. Pregled lahko obsega le tiste prostore in pohištvo ter predmete v njih ali dele prevoznega sredstva, kjer se običajno hranijo taki predmeti ali obstaja verjetnost, da se na podlagi prej zbranih dejstev in okoliščin hranijo. Pregled ne sme obsegati preiskave stanovanja ali osebne preiskave.

(3) V primeru najdbe orožja, se s pregledom po prejšnjem odstavku zaključi in postopek nadaljuje v skladu z zakonom, ki ureja kazenski postopek, ali zakonom, ki ureja prekrške. Enako velja tudi za zaseg najdenega orožja in drugih predmetov, ki jih je po zakonu treba zaseči.

(4) Pred vstopom v tuje stanovanje, druge prostore ali prevozno sredstvo v skladu s prvim odstavkom tega člena, policisti imetnika stanovanja, drugega prostora ali prevoznega sredstva ali osebo, ki se nahaja v notranjosti, seznani z razlogi za vstop in pregled, razen če to ni mogoče, ker je treba ukrepati takoj in nepričakovano.

(5) Pred vstopom policisti osebi iz prejšnjega odstavka ukažejo, naj jim omogoči vstop, in jo opozorijo, da bodo v primeru neupoštevanja ukaza vstopili s silo. Če oseba ukaza ne upošteva, policisti vstopijo s silo. Policisti lahko nasilno vstopijo tudi, če v prostoru ni nikogar ali če se pričakuje oborožen odpor. Nasilni vstop se izvede z uporabo telesne sile ali tehničnih sredstev.

(6) Policisti o vstopu v tuje stanovanje, druge prostore ali prevozno sredstvo osebi iz četrtega odstavka tega člena izdajo potrdilo. V potrdilu navedejo razloge za vstop in morebitne poškodbe, ki so nastale pri vstopu.

(7) Policisti morajo v dvanajstih urah po zaključku pregleda iz drugega odstavka izdelati poročilo in ga poslati generalnemu direktorju policije ter notranji organizacijski enoti, pristojni za usmerjanje in nadzor policije pri ministrstvu, pristojnem za notranje zadeve.

(8) Če v stanovanju ali drugih prostorih ni nikogar, policisti poskrbijo za varovanje prostora, v katerega so vstopili. V ta namen ga smejo tudi zapečatiti. Enako velja tudi za prevozno sredstvo.

21. člen

(uporaba tehničnih sredstev na varnostno tveganih območjih)

(1) Policisti smejo poleg primerov iz zakona, ki določa naloge in pooblastila policije uporabiti tehnična sredstva za fotografiranje in video ter avdio snemanje tudi, če je na varnostno tveganem območju ogroženo življenje, zdravje, svoboda ljudi ali premoženje ali je podana velika verjetnost, da bo do take ogroženosti prišlo, zato da se zagotovi javni red, prepreči, odkrije ali dokaže kaznivo dejanje ali prekršek ter odkrije storilce.

(2) Varnostno tvegano območje po tem zakonu je območje kritične infrastrukture ali območje, prostor, objekt, odsek, ali okoliš, kjer je prišlo ali obstaja velika verjetnost, da bo na tem območju prišlo do množičnega izvrševanja prekrškov ali kaznivih dejanj ali do ogrožanja življenja, varnosti, zdravja, svobode ljudi in premoženja.

(3) Tehnična sredstva za fotografiranje in video ter avdio snemanje po tem členu se lahko uporabljajo neposredno iz vozila, plovila, zrakoplova (tudi brezpilotnega), zgradb ali drugih objektov.

(4) Posnetki, ki se pridobijo na podlagi ukrepa iz tega člena in ki ne bodo uporabljeni za dokazovanje prekrškov ali kaznivih dejanj ter identificiranje storilcev, se brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v tridesetih dneh od njihovega nastanka.

(5) Ukrep uporabe tehničnih sredstev iz prvega odstavka tega člena s pisno odredbo odredi generalni direktor policije ali direktor policijske uprave. V pisni odredbi mora biti opredeljeno varnostno tvegano območje iz drugega odstavka tega člena in razlogi, ki utemeljujejo določitev območja za varnostno tvegano območje.

(6) Izvajanje ukrepa lahko traja največ tri mesece, iz tehničnih razlogov pa se lahko njegovo trajanje s pisno odredbo generalnega direktorja policije podaljša za največ tri mesece.

(7) Policija mora območja nadzora s tehničnimi sredstvi za fotografiranje in video ter avdio snemanje ustrezno označiti in na ustrezen način o tem obvestiti javnost na teh območjih.

22. člen

(varnostna akcija)

(1) Z namenom preprečevanja, odkrivanja in dokazovanja kaznivih dejanj, hujših kršitev javnega reda ter hujših kršitev s področja javnega prometa, s katerimi se lahko ogrozi življenje, zdravje, osebna varnost ljudi ali premoženje ter odkrivanja storilcev teh dejanj, smejo policisti opraviti varnostno akcijo.

(2) Varnostna akcija pomeni intenzivno, načrtovano, usklajeno in ciljno usmerjeno izvajanje policijskih nalog na območju, kjer poteka varnostna akcija.

(3) Varnostno akcijo iz prvega odstavka tega člena s pisno odredbo odredi generalni direktor policije ali direktor policijske uprave.

(4) Varnostna akcija se odredi za časovno omejeno obdobje, ki ne sme presegati treh ur. Oseba, ki je varnostno akcijo odredila, mora ves čas njenega trajanja spremljati varnostne razmere in nemudoma preklicati ukrep, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil odrejen. Če gre za širše območje ali kompleksnejše varnostne razmere, se lahko trajanje varnostne akcije določi do največ šest ur. Meje območja in čas trajanja varnostne akcije se določijo v odredbi.

(5) Širše območje po tem členu pomeni območje, ki zajema dve ali več medsebojno povezanih prostorskih enot, na katerih obstaja posamezna grožnja iz prvega odstavka tega člena.

(6) Kompleksnejše varnostne razmere po tem členu pomenijo stanje, v katerem obstaja več hkratnih ali povezanih groženj iz prvega odstavka tega člena ali takšne okoliščine, ki zahtevajo usklajeno delovanje več policijskih enot.

(7) Varnostna akcija se izvaja z intenzivnim izvajanjem policijskih pooblastil, na javnih krajih, javno dostopnih prostorih in drugih območjih, kjer je to potrebno zaradi varnostnih razmer, značilnosti okolja ali pojavov nezakonitih ravnanj iz prvega odstavka tega člena. Če se v okviru varnostne akcije pokaže potreba po vstopu v tuje stanovanje in druge prostore, se tak vstop opravi v skladu z določbami tega zakona, zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije ali zakona, ki ureja kazenski postopek. Vsa pooblastila policije se v okviru varnostne akcije uporabljajo skladno z določbami zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije.

(8) Na območjih, kjer poteka ali bo potekala varnostna akcija, smejo policisti uporabljati tehnična sredstva iz prejšnjega člena za preprečevanje, odkrivanje in dokazovanje nezakonitih dejanj, če je to neogibno potrebno za doseg namena varnostne akcije. Pri uporabi tehničnih sredstev iz prejšnjega člena se smiselno uporabljajo določbe 113., 114. in 114.a člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 22/25 – uradno prečiščeno besedilo). Uporaba tehničnih sredstev v okviru varnostne akcije mora biti izrecno in določno navedena v odredbi, s katero se odredi varnostna akcija, in ne sme trajati dlje, kot traja varnostna akcija.

(9) Za zbiranje in obdelavo posnetkov iz prejšnjega odstavka, se uporabljajo predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov. Posnetki, ki ne bodo uporabljeni za dokazovanje prekrškov in kaznivih dejanj ter identificiranje kršitev oziroma storilcev, se brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v 30 dneh od njihovega nastanka.

(10) Policisti smejo pridržati osebo, ki ovira ali preprečuje izvedbo varnostne akcije.

(11) Pridržanje iz prejšnjega odstavka sme trajati le nujno potreben čas in največ za obdobje trajanja izvedbe varnostne akcije. Glede drugih vprašanj v zvezi s pridržanjem, se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije.

23. člen

(avtomatizirano preverjanje registrskih tablic vozil)

(1) Pri nadzoru cestnega prometa na območjih, kjer je prišlo ali prihaja do ogrožanja življenja ali zdravja ljudi, ali premoženja z uporabo orožja ali nevarnih predmetov, smejo policisti uporabiti tehnična sredstva za optično prepoznavo registrskih tablic vozil ter za samodejno obdelavo in primerjavo tako zabeleženih podatkov z evidencami iz tretjega odstavka tega člena.

(2) Ukrep iz prejšnjega odstavka obsega zbiranje podatkov, dostop do osebnih podatkov v evidencah, ki so povezane z odčitano registrsko tablico vozila, ter analizo, obdelavo in primerjavo podatkov med evidencami z namenom ugotovitve, ali je na podlagi tako izvedene primerjave potrebno nadaljnje ukrepanje policije v skladu z zakonom, ki določa naloge in pooblastila policije ali zakona, ki ureja kazenski postopke ali zakona, ki ureja prekrške.

(3) Za izvajanje ukrepa iz prvega odstavka se podatki o registrskih tablicah samodejno obdelujejo in primerjajo z naslednjimi evidencami, ki vsebujejo osebne podatke, povezane z avtomatizirano prepoznavo registrsko tablico:

- evidenca kaznivih dejanj,
- evidenca prekrškov,

- evidenco iskanih oseb,
- evidenco groženj delavcem policije,
- evidenco operativnih informacij, evidenco iskanih in najdenih predmetov,
- evidenco izdanih odredb za prepoved približevanja,
- evidenca oseb, ki imajo prepoved udeležbe na športnih prireditvah,
- evidenca odrejenih ukrepov sodišč,
- evidenco pogrešanih oseb iz zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije,
- evidenco registriranih vozil,
- evidenco homologiranih vozil iz zakona, ki ureja motorna vozila,
- evidenca dogodkov.

(4) Zaslon tehničnega sredstva za optično prepoznavo registrskih tablic vozil lahko prikazuje:

- identifikacijski podatek slikovnega posnetka vozila z datumom, uro in lokacijo;
- slikovni posnetek vozila v delu, ki omogoča prepoznavo registrske tablice vozila in samega vozila;
- registrsko tablico vozila in državo registracije vozila;
- tehnični podatek o delovanju sistema;
- v primeru ujemanja optično prepoznane registrske tablice vozila z zabeleženim podatkom iz evidenc iz tretjega odstavka tega člena (zadetka), navedbo evidence iz prejšnjega odstavka in podatek o lastniku vozila.

(5) Zbrane podatke pridobljene z uporabo ukrepa iz prvega odstavka tega člena, ki se ne ujemajo z optično prepoznano registrsko tablico vozila z zabeleženimi podatki iz evidenc iz tretjega odstavka tega člena (zadetka), se mora izbrisati takoj, pri čemer mora biti iz dnevnika obdelave osebnih podatkov razvidno, da je pri obdelavi osebnih podatkov preko sistema za optično prepoznavo registrskih tablic prišlo do samodejne obdelave osebnih podatkov posameznikov v evidencah policije in evidencah, do katerih policija lahko dostopa.

(6) Če je s primerjavo prišlo do ujemanja optično prepoznane registrske tablice vozila z zabeleženim podatkom iz evidenc iz tretjega odstavka tega člena, morajo biti podatki pridobljeni z uporabo ukrepa iz prvega odstavka tega člena izbrisani takoj po zaključku policijskega postopka, najkasneje pa v 7 dneh.

(7) Navedena tehnična sredstva je prepovedano uporabljati na način, ki bi omogočal obrazno prepoznavo. Ukrep se lahko izvaja le z vozili policije.

(8) V zvezi z izvajanjem tega člena, policija vodi in vzdržuje evidenco optične prepoznave registrskih tablic.

(9) Evidenca optične prepoznave registrskih tablic lahko vsebuje naslednje podatke: datum, ura in lokacija nastanka podatka, fotografija vozila v delu, ki omogoča prepoznavo registrske tablice vozila in samega vozila, registrska tablica vozila in država registracije vozila, tehnični podatek o delovanju sistema, v primeru zadetka navedba evidence, iz katere izhaja zadetek, podatek o lastniku vozila.

(10) Posameznik ima pravico do seznanitve s svojimi osebnimi podatki iz evidence optične prepoznave registrskih tablic takoj po vzpostavitvi evidence.

(11) Podatki iz evidence optične prepoznave registrskih tablic se izbrišejo takoj po sami izvedbi ukrepa, razen v primeru, če primerjava z drugimi evidencami pokaže, da je potrebno nadaljnje ukrepanje policije. V tem primeru se podatki hranijo do zaključka policijskega postopka, vendar največ 7 dni.

24. člen

(odstranitev osebe in prepoved približevanja gostinskemu obratu)

(1) Policisti ukažejo osumljenemu storitve kaznivega dejanja ali prekrška zoper javni red in mir v gostinskem obratu ali na prostoru, kjer se opravlja gostinska dejavnost zunaj gostinskega obrata, da se takoj odstrani iz tega gostinskega obrata, prostora in njegove okolice, v oddaljenosti 200 metrov.

(2) Oseba, ki ji je odredjena odstranitev, mora gostinski obrat ali prostor iz prejšnjega odstavka in njegovo okolico takoj zapustiti.

(3) Če je bil storilec kaznivega dejanja ali prekrška zoper javni red in mir v gostinskem obratu že obravnavan po prvem odstavku tega člena, sme policist zoper njega odrediti tudi prepoved približevanja gostinskemu obratu iz prvega odstavka tega člena za obdobje dveh let. Pri odreditvi, izvrševanju in prenehanju ukrepa prepovedi približevanja gostinskemu obratu se smiselno uporabljajo določbe, ki urejajo ukrep prepovedi udeležbe na športnih prireditvah v zakonu, ki ureja naloge in pooblastila policije.

25. člen

(začasno zaprtje gostinskega obrata in prepoved zadrževanja oseb v njegovi neposredni okolici)

(1) Če obstajajo razlogi za sum, da je v gostinskem obratu prišlo do množične storitve kaznivih dejanj ali prekrškov zoper javni red in mir, smejo policisti z ustno odredbo odgovorni osebi pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, v gostinskem obratu, odrediti njegovo takojšnje začasno zaprtje. Izrečeno odredbo in razloge za izrek policisti ustrezno dokumentirajo v skladu s prvim odstavkom 130. člena zakona, ki določa naloge in pooblastila policije.

(2) Odgovorna oseba, ki ji je izrečena odredba o zaprtju gostinskega obrata, mora gostinski obrat takoj začasno zapreti, druge osebe pa morajo gostinski obrat takoj zapustiti. Ob tem policisti odredijo tudi prepoved zadrževanja oseb v okolici gostinskega obrata, v oddaljenosti 200 metrov.

(3) Začasno zaprtje gostinskega obrata iz prvega odstavka in prepoved zadrževanja v okolici iz drugega odstavka tega člena, sme trajati največ šest ur.

(4) Ob začasnem zaprtju gostinskega obrata in prepovedi zadrževanja v okolici, policisti osebe seznaniijo z razlogi za takšen ukrep.

(5) Na njihovo zahtevo morajo policisti osebam, na katere se nanaša odredba začasnega zaprtja gostinskega obrata in prepovedi zadrževanja v okolici za več kot eno uro, izdati potrdilo z navedbo časa začetka in konca takšnega ukrepa ter navesti, kateri policijski postopek je bil izveden.

(6) Policija je dolžna odredbo o zaprtju gostinskega obrata in prepovedi zadrževanja v okolici evidentirati v evidenci dogodkov, ki jo vodi po določbah zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije.

26. člen

(evidenca)

(1) Policija vodi in vzdržuje evidenco oseb, ki jim je izrečena prepoved približevanja določenemu gostinskemu obratu.

(2) V evidenci iz prejšnjega odstavka se obdelujejo naslednji osebni podatki oseb, ki jim je izrečena prepoved približevanja določenemu gostinskemu obratu, drugi podatki in informacije:

1. osebno ime,

2. rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj),
3. EMŠO, za tujega državljana pa številka, vrsta in država izdajateljica osebnega dokumenta,
4. spol,
5. naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča,
6. identifikacijska oznaka osebe, ki je v policijskih evidencah,
7. državljanstvo,
8. datum in ura izreka s povzetkom vsebine odredbe,
9. sodišče, ki mu je bila odredba odstopljena v presojo,
10. podatke iz odločbe sodišča,
11. podatke o kršitvah odrejenega ukrepa,
12. izvedeni ukrepi in
13. fotografija.

(3) Podatki v evidenci iz prvega odstavka tega člena se hranijo tri leta od odredbe o prepovedi približevanja določenemu gostinskemu obratu.

27. člen

(zavarovanje z začasnim zasegom premoženja)

(1) Finančna uprava Republike Slovenije lahko zaradi zavarovanja izpolnitve bodoče davčne obveznosti začasno zaseže premoženje ali finančno premoženje, ki je v posesti posameznika, če v okviru izvajanja svojih nalog ugotovi, da posameznik razpolaga s premoženjem ali finančnim premoženjem, ki znatno presega dohodke, ki jih je napovedal, pri čemer se pri zasegu upoštevajo vse okoliščine primera (na primer napovedani dohodki družinskih članov v ravni vrsti do drugega kolena in zakonca). Za premoženje, ki ga ima posameznik v posesti, se domneva, da je njegova lastnina. O zasegu izda uradna oseba potrdilo s seznamom zaseženega premoženja.

(2) Finančna uprava RS v roku 30 dni po zasegu premoženja iz prejšnjega odstavka začne postopek nadzora in izda odločbo v šestih mesecih od začetka postopka nadzora. Če postopka ne začne oziroma ne izda odločbe v rokih iz prejšnjega stavka, se premoženje vrne.

(3) Z začetkom nadzora davčni organ na zaseženem premoženju pridobi zastavno pravico.

(4) V postopku zavarovanja se uporabljajo določila zakona, ki ureja davčni postopek. Pritožba zoper sklep o zavarovanju se obravnava prednostno. Zoper sklep o zavarovanju je dovoljena pritožba oziroma ugovor tretjega le, če se zavarovanje z zasegom nadomesti v skladu s 120. členom Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US, 203/20 – ZIUPOPdve, 39/22 – ZFU-A, 52/22 – odl. US, 87/22 – odl. US, 163/22, 109/23 – odl. US, 131/23 – ZORZFS, 100/24 in 40/25 – ZINR).

(5) Minister, pristojen za finance, predpiše način hrambe in vračila zaseženega premoženja ali finančnega premoženja.

28. člen

(obveznost centrov za socialno delo v primeru mladoletnih roditeljev)

(1) Kadar mladoletna oseba postane roditelj, mora center za socialno delo ugotavljati, ali so podane okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati na ogroženost otroka, zaradi katerih je potrebno predlagati postopek za izrek katerega od ukrepov za varstvo koristi otroka za mladoletnega roditelja v

skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja in ali je potrebno predlagati postopek za izrek katerega od ukrepov za varstvo koristi novorojenega otroka, v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja. Ob tem posebej preuči, ali obstajajo okoliščine, zaradi katerih bi bil potreben nujni odvzem otroka, začasna odredba, s katero se otroka odvzame staršem, ukrep trajnejšega značaja odvzema otroka staršem, v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja. Center za socialno delo v teh primerih presodi tudi, ali je potrebno vložiti predlog za postavitve pod skrbništvo za mladoletnega roditelja in novorojenega otroka, v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja.

(2) Če je mladoletni roditelj mlajši od 15 let, center za socialno delo sodišču predlaga postavitve pod skrbništvo, in da se za skrbnika imenuje center za socialno delo, izjemoma lahko nalogo skrbnika opravlja družinski član.

(3) V kolikor center za socialno delo poda predlog sodišču za izvedbo ukrepov iz prvega in drugega odstavka tega člena, hkrati začasno, do odločitve sodišča, omeji skrbnikove pravice in prevzame skrbništvo nad mladoletnim roditeljem in novorojenim otrokom, v delu razpolaganja s prihodki in premoženjem.

(4) V primeru, da mladoletna oseba postane roditelj, mora center za socialno delo v postopku ugotavljanja upravičenosti do družinskih prejemkov po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke ugotavljati, ali je potrebno družinske prejemke zagotavljati v materialni obliki.

29. člen

(vključevanje romskega prebivalstva v javna dela)

(1) Občine, ki so v skladu z 20.a členom Zakona o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11, 14/15 – ZUUJFO, 71/17, 21/18 – popr., 80/20 – ZIUOOPE, 189/20 – ZFRO, 207/21, 44/22 – ZVO-2 in 17/25; v nadaljnjem besedilo: ZFO-1) upravičene do sredstev za sofinanciranje obveznosti občin z evidentiranimi romskimi naselji, se morajo prijaviti na javno povabilo za izvajanje programov javnih del, ki ga vsako leto objavi Zavod RS za zaposlovanje.

(2) V ponudbi na javno povabilo za program javnih del morajo občine iz prejšnjega odstavka zagotoviti, da je najmanj 10 % prijavljenih delovnih mest namenjenih vključevanju pripadnikov romske skupnosti.

V. DEL

KAZENSKA DOLOČBA

30. člen

(prekršek)

Z globo od 1.000 do 2.000 eurov se kaznuje za prekršek odgovorna oseba pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki ravna v nasprotju s prvim odstavkom 25. člena tega zakona.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

31. člen

Postopki dodelitve brezplačne pravne pomoči, začeti pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo v skladu z dosedanjimi predpisi.

32. člen

(1) Določbe 13., 14., 15., 16. in 17. člena se uporabljajo za obdobje treh let po uveljavitvi tega zakona.

(2) Določbe 20., 21., 22., 23., 24. in 25. člena se uporabljajo za obdobje enega leta po uveljavitvi tega zakona.

33. člen **(začetek veljavnosti)**

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

S tem zakonom se določajo posamezni nujni ukrepi za zagotavljanje javne varnosti.

S tem zakonom se za namen iz prejšnjega odstavka spreminjajo in dopolnjujejo:

- Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11, 14/15 – ZUUJFO, 71/17, 21/18 – popr., 80/20 – ZIUOOPE, 189/20 – ZFRO, 207/21, 44/22 – ZVO-2 in 17/25, v nadaljnjem besedilu: ZFO-1),
- Zakon o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US in 19/15),
- Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US, 2/23 – odl. US, 89/23 – odl. US in 53/24).

S tem zakonom se za namen iz prvega odstavka tega člena odstopa od določb naslednjih zakonov:

- Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19, 66/19, 145/20 – odl. US, 203/20 – ZIUPOPDVE, 39/22 – ZFU-A, 52/22 – odl. US, 87/22 – odl. US, 163/22, 109/23 – odl. US, 131/23 – ZORZFS, 100/24 in 40/25 – ZINR),
- Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15, 6/16 – popr., 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP, 16/23 in 107/24 – odl. US),
- Zakona o socialnovarstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18, 73/18, 196/21 – ZDOsk, 84/23 – ZDOsk-1, 28/25 – odl. US in 36/25),
- Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19, 158/21, 153/22 in 36/25).

S tem zakonom se urejajo tudi dodatni nujni ukrepi za vzpostavitev javne varnosti.

K 2. členu:

Zaradi posebnih okoliščin in izzivov zagotavljanja varnosti ljudi in premoženja, ki se pogosteje pojavljajo v občinah z evidentiranimi romskimi naselji se predlaga dopolnitev obstoječe zakonodaje tako, da bi občine lahko za ukrepe, ki izboljšajo varnost ljudi in premoženja uporabile sredstva, ki jih prejmejo na podlagi 20.a člena ZFO-1. Gre za ukrepe, ki so v izključni pristojnosti občin in so ključni za zagotavljanje varnosti in kakovosti bivanja vseh prebivalcev.

Zato se predlaga dopolnitev 20.a člena z novo 6. točko, ki bo občinam omogočila sofinanciranje stroškov varnostnih ukrepov, kot so ukrepi za izboljšanje požarne varnosti in varnosti premoženja. Ukrepi morajo biti v pristojnosti občine in sorazmerni s ciljem zagotavljanja varnega in urejenega okolja za vse prebivalce lokalne skupnosti. Cilj predlagane dopolnitve je določiti kot upravičene tudi naslednje stroške: stroški preventive varstva pred požarom in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, stroški preventivnih ukrepov, ki uresničujejo obveznosti občin iz zakona, ki ureja občinsko redarstvo (varovanje javnega premoženja, naravne in kulturne dediščine, vzdrževanje javnega reda in miru ipd.). Eden izmed načinov izvajanja navedenih preventivnih ukrepov, ki ga predlagatelj želi posebej izpostaviti je tudi izvajanje varovanja premoženja in življenja ter vzdrževanje javnega reda in miru z nadzornimi sistemi ter drugimi oblikami varovanja.

Predlagana dopolnitev ne posega v pristojnosti države, temveč krepi vlogo občin pri upravljanju lokalnih varnostnih razmer in spodbuja celovitejši pristop k urejanju sobivanja v okoljih z evidentiranimi romskimi naselji.

Predlagana sprememba nima finančnih posledic za državni proračun, saj obveznost državnega proračuna do občin določa že veljavni člen. S spremembo se ta obveznost ne poveča, pač pa se poveča število namenov, za katere občine lahko prejeta sredstva porabijo.

K 3. členu:

S predlagano spremembo 8. člena Zakona o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US in 19/15; v nadaljnjem besedilu: ZBPP) se z dopolnitvijo prvega odstavka, ki že določa, za katere zadeve se brezplačna pravna pomoč ne dodeli, dodajo še naslednji dve kategoriji zadev:

- za vložitev zahteve za sodno varstvo ter pritožbo zoper odločitev o zahtevi za sodno varstvo po zakonu, ki ureja prekrške, če je bila izrečena globa do višine 300 eurov;
- za pravno svetovanje in zastopanje v zadevah, v katerih je bil osebi že dodeljen zagovornik po uradni dolžnosti.

Predlagana ureditev omejuje dodelitev brezplačne pravne pomoči za vložitev zahteve za sodno varstvo ter pritožbo zoper odločitev o zahtevi za sodno varstvo po zakonu, ki ureja prekrške, če je bila izrečena globa do višine 300 eurov. Gre za primere prekrškov, kjer je določena globa manjše vrednosti, ki ga Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPDVE, 5/21 – odl. US in 38/24; v nadaljnjem besedilu: ZP-1) določa iz razlogov ekonomičnosti in smotnosti kot omejitev pod katero se plačilo globe in stroškov postopka, ne more nadomestiti z delom v splošno korist. Zakon določa tudi izjemo od tega pravila, in sicer se prosilcu lahko dodeli brezplačna pravna pomoč, če to zahtevajo interesi pravičnosti.

Prav tako se preprečuje, da bi obdolženi, ki ima že dodeljenega zagovornika po uradni dolžnosti, hkrati koristil še brezplačno pravno pomoč ali zagovornika po uradni dolžnosti zamenjal z zagovornikom, dodeljenim v okviru brezplačne pravne pomoči, kar pogosto povzroča podaljšanje postopkov in morebitno dvojno financiranje zastopanja iz javnih sredstev.

V novem drugem odstavku se določa, da se BPP ne dodeli osebi, ki je v zadnjih treh letih prejela BPP v treh prekrškovnih postopkih, razen če gre za mladoletno osebo, če gre za postopek za odreditev nadomestnega zapora po predpisih o prekrških ali če to zahtevajo interesi pravičnosti.

Pri pripravi predlagane spremembe 8. člena ZBPP je bila upoštevana tako ureditev EU, kot sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP). Slednje je že v sodbi Benham proti Združenemu kraljestvu izpostavilo nujnost dostopa do brezplačne pravne pomoči za osebe, ki jim grozi odvzem prostosti in nimajo zadostnih materialnih sredstev, da bi lahko same krile stroške zastopanja. ESČP je poudarilo, da mora biti posamezniku omogočeno učinkovito uveljavljanje te pravice v vseh postopkih, kjer obstaja nevarnost odvzema prostosti. Nadalje sodna praksa ESČP potrjuje, da pravica do brezplačne pravne pomoči ni absolutna, temveč mora biti sorazmerna glede na naravo postopka, znesek spora ali višino globe ter v skladu z interesi pravičnosti (glej sodbo Airey proti Irski). Interes pravičnost skladno s prakso ESČP zahteva pošteno sojenje, s katerim je zaščita pravic in interesov udeležencev neločljivo povezana.

Skupni cilj sprememb je uravnotežen pristop med preprečevanjem zlorab in zagotavljanjem učinkovitega dostopa do sodnega varstva, pri čemer se hkrati ohranja skladnost s sodno prakso ESČP in temeljnim načelom pravičnosti.

K 4. členu:

S predlagano spremembo prvega odstavka 30. člena se upravičencem do brezplačne pravne pomoči oziroma možnost proste izbire odvetnika in sicer na skupino odvetnikov, ki so navedeni na seznamu posameznega območnega zbora pri Odvetniški zbornici Slovenije, za območje sodišča, na katerem se vodi sodni postopek.

Območni zbori odvetnikov se na podlagi 44. člena Statuta odvetniške zbornice Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Statut OZS) oblikujejo za območja sodnih okrožij. Območnih zborov je trenutno 11 in ustrezajo številu in območju posameznih okrožnih sodiščih. Posamezni območni zbor sestavljajo odvetniki z območja zbora ter odvetniški kandidati in pripravniki, ki delajo pri njih in ki sodelujejo pri delu zbora brez pravice glasovanja. Članstvo v območnem zboru je po določbi 45. člena Statuta OZS obvezno.

Predlaga se, da Odvetniška zbornica Slovenije za namen BPP po posameznih območnih zbora vodi 3 (tri) različne sezname odvetnikov, in sicer posebej za kazenske, civilne in družinske zadeve.

Predlagani novi drugi odstavek sicer določa izjemo, po kateri lahko prosilec izbere tudi odvetnika, ki ni na seznamu tega območnega zbora, vendar le, če je s konkretnim odvetnikom v naprej dogovorjen za zastopanje. Omejitev pri tem pa je, da če upravičenec do BPP izbere odvetnika iz drugega območnega zbora, prosilcu za BPP iz naslova BPP ne pripadajo sredstva za kritje potnih stroškov in stroškov odsotnosti iz pisarne za izbranega odvetnika. Pomeni, da bo prosilec sam odvetniku kril potne stroške in stroške za odsotnost iz pisarne po Odvetniški tarifi.

Predlagani novi tretji odstavek pa določa izjemo od drugega odstavka, in sicer če teče postopek, v zvezi s katerim je prosilec zaprosil za BPP, izven krajevne pristojnosti sodišča, ki odloča o prošnji za BPP, ali če je prišlo do prenosa zadeve na sodišče izven krajevne pristojnosti sodišča, ki odloča ali je odločalo o prošnji za BPP. V takem primeru bo prosilec upravičen tudi do sredstev za kritje potnih stroškov in stroškov odsotnosti iz pisarne za izbranega odvetnika, ki ima sedež izven območnega zbora za tisto okrožno sodišče, ki je odločalo o njegovi prošnji za BPP.

Pri predlagani spremembi veljavnega drugega odstavka, ki postane četrti odstavek gre le za prilagoditev zakonske dikcije zaradi spremenjenega prvega odstavka 30. člena ZBPP.

K 5. členu:

S predlagano spremembo prvega odstavka 38. člena ZBPP se izrecno opredeljuje, da se Državnemu odvetništvu vročajo le odločbe o dodelitvi brezplačne pravne pomoči (in ne tudi v ostalih primerih, ko je prošnja za dodelitev brezplačne pravne pomoči zavrnjena ali zavržena). Smisel specialne določbe četrtega odstavka 34. člena ZBPP oziroma pooblastila Državnemu odvetništvu za vložitev tožbe v upravnem sporu je namreč po pojasnilu Državnega odvetništva lahko izključno le v možnosti oziroma presoji za izpodbijanje odločbe o dodelitvi brezplačne pravne pomoči v smislu varstva premoženjskih pravic oziroma proračunskih sredstev. Saj ima namreč Državno odvetništvo za vložitev tožbe zoper (druge) odločbe o brezplačni pravni pomoči v primeru, ko bi bil morda ogrožen javni interes, že splošno pooblastilo v 11. členu Zakona o državnem odvetništvu (Uradni list RS, št. 23/17).

V predlaganem novem tretjem odstavku pa se dodaja obveznost odvetnika, da seznani sodišče o tem, da je njegova stranka upravičena do brezplačne pravne pomoči ter določi sankcijo, da če odvetnik tega ne stori. Sankcija je, da odvetnik ni upravičen do plačila iz naslova brezplačne pravne pomoči za storitve, ki jih v tem sodnem postopku opravi za stranko. Gre za relativno strogo sankcijo, saj se v praksi pogosto dogaja, da sodišče ni seznanjeno s tem, da je ena od strank v postopku upravičena do brezplačne pravne pomoči. Ko sodišče odloča o stroških postopka, pa mora po ZBPP upoštevati tudi dejstvo, da je stranki dodeljena brezplačna pravna pomoč, zato mora biti o tem predhodno seznanjeno. Če sodišče tega podatka nima odloči, da nasprotna stranka stroške povrne neposredno stranki, ki je prejemnik brezplačne pravne pomoči, zaradi česar je potem proračun Republike Slovenije pogosto oškodovan, saj stranka pridobljena sredstva do začetka izterjave s strani Službe za BPP že potroši.

K 6. členu:

S predlaganim novim drugim odstavkom 48. člena ZBPP se pri delitve skupnega premoženja v sodnem postopku ugotovljen obseg in delež na skupnem premoženju upošteva retroaktivno. Pri dodelitvi brezplačne pravne pomoči se namreč ne upošteva vrednost tistega skupnega premoženja, ki je predmet

delitve v sodnem postopku, saj nobeden od skupnih lastnikov ne more sam razpolagati s svojim nedoločenim delom na skupni lastnini. Ob zaključku postopka, ko je skupna lastnina razdeljena in so jasno ugotovljeni deleži posameznega solastnika, lahko vsak izmed solastnikov s svojim deležem prosto razpolaga. Z delitvijo skupne lastnine upravičenec do brezplačne pravne pomoči torej pridobi razpolagalno pravico na svojem solastniškem delu prej skupnega premoženja. Ker ne gre za novo pridobljeno premoženje, saj je imel upravičenec do brezplačne pravne pomoči že ves čas lastninsko pravico na tem premoženju, vendar pa s tem premoženjem ni mogel sam razpolagati, predlagana sprememba določa, da se tako določeno premoženje v bodoče šteje kot novo pridobljeno, ko upravičenec do brezplačne pravne pomoči pridobi na njem razpolagalno pravico. S tem se omogoči, da se bo lahko od upravičenca do brezplačne pravne pomoči izterjalo založene stroške na podlagi prvega odstavka 48. člena ZBPP.

K 7. členu:

S predlagano dopolnitvijo drugega odstavka 52. člena ZBPP se pristojnemu organu za BPP, ki za vsako zadevo, v kateri je bila dodeljena brezplačna pravna pomoč, vodi evidenco, nalaga, da v evidenci ob ostalih podatkih vodi tudi podatek o vrsti zadeve, za katero je dodeljena brezplačna pravna pomoč. Le tako bo lahko zaživela nova določba predlaganega drugega odstavka 8. člena ZBPP, po kateri oseba ne more pridobiti brezplačne pravne pomoči za novo zadevo, če je oseba v zadnjih treh letih že prejela brezplačno pravno pomoč za postopek o prekršku.

K 8. členu:

Institut izločitve dokazov je eden ključnih varovalnih mehanizmov poštenosti kazenskega postopka (tudi v smislu prvega odstavka 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP)). Po veljavnem 18. členu Zakona o kazenskem postopku (ZKP) sodišče ne sme uporabiti dokazov, pridobljenih s kršitvijo ustavno določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin kot tudi ne (v tem okviru kvalificirane) kršitve določb kazenskega postopka, kot seveda tudi ne dokazov, katerih izvor je moč pripisati temu nedopustnemu dokazu. Vendar se v področni teoriji, zlasti pa v praksi pojavlja vprašanje, ali je trenutno veljavna ureditev, ki pogosto privede v a priori avtomatično izločitev dokazov, skladna z ustavnim načelom sorazmernosti in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP), oziroma bolje rečeno, ali njena trenutna strogost glede na vse bolj kompleksno družbeno stanje še vedno docela primerna ali morda ne ovira učinkovitega delovanja (kazenskega) pravosodja,¹ ki je prav tako ena izmed vrednot, ki je prav tako zavarovana s 6. členom EKČP. Sodobni trendi v pravu človekovih pravic in primerjalno-pravni praksi namreč kažejo, da absolutna ekskluzija dokazov ni vedno nujna posledica obstoja vsakršne področne kršitve, temveč mora biti dopustnost tovrstnih dokazov odvisna od tehtanja teže nastale oziroma povzročene kršitve, njenega vpliva na samo poštenost postopka ter od obstoja učinkovitega (predvsem) sodnega nadzora oziroma temu primerljivih jamstev.

V Republiki Sloveniji se je zaradi veljavne ureditve 18. člena ZKP v sodni praksi uveljavila t.i. radikalna oziroma absolutistična teorija glede izločanja dokazov, ki je s primerjalno-pravnega vidika po mnenju vsaj dela področne pravne teorije morda celo ena izmed najstrožjih na svetu.² S sprejetjem ZKP je bila v slovenski pravni sistem prevzeta ameriški koncept izločevanja dokazov, a brez upoštevanja zgodovinskih okoliščin razvoja tega instituta in brez številnih izjem, ki sodiščem v ZDA omogočajo, da zaradi iskanja ustreznega ravnotežja med različnimi cilji kazenskega postopka dopustijo tudi uporabo nezakonito pridobljenega dokaza. Tako strogo zakonsko ureditev je v primeru, ko so bili dokazi pridobljeni z nezakonitim posegom države v sfero posameznika ob upoštevanju zgodovinskih okoliščin v Republiki Sloveniji sicer bilo v času osamosvojitve mogoče razumeti. V prejšnji državni okviru so bile namreč človekove pravice pogosto kršene, zato je zakonodajalec v letu 1994 očitno menil, da jih je treba v novi, demokratični državi še toliko bolj zavarovati, po mnenju nekaterih tudi do skrajnih meja.³ Institut ekskluzije dokazov, uveden v slovenski pravni red z ZKP leta 1994, je prevzel elemente adversarnega modela (anglosaške tradicije) in s tem prekinil kontinuiteto jugoslovanskega

¹ V smislu predvsem pojma »*proper administration of justice*«.

² Selinšek, L. (2015): Izločitev dokazov v kazenskem postopku (primerjalnopravni pogled), Pravna praksa, št. 22.

³ Tako dr. Vavken L. (2022): Ekskluzija dokazov - (nova) metodologija presoje?, Pravosodni bilten, št. 1/2022, str. 27.

inkvizitornega postopka. Če pa je bila v prejšnjem, inkvizitornem sistemu težišče postopka v iskanju materialne resnice, sodobne potrebe vodenja kazenskih postopkov zahtevajo tehtanje med tem ciljem in varstvom temeljnih človekovih pravic. V ospredje vstopa načelo sorazmernosti kot iskanje dinamičnega ravnotežja med učinkovitostjo pregona na eni in integriteto sodnega procesa (v smislu učinkovitega oziroma pravilnega delovanja pravosodja) na drugi strani. Velja tudi poudariti, da se že pri veljavni ureditvi področna sodna praksa zlasti Vrhovnega sodišča RS pri razlagi 18. člena ZKP že sedaj v določenih okoliščinah odmika od strogo formalističnega razumevanja ekskluzije tovrstnih dokazov v kazenskem postopku,⁴ a je glede na stanje v pravosodju nujno tudi normativno ureditev ZKP v tem delu prilagoditi dejanskim potrebam učinkovitejšega delovanja sodstva in pravosodja, s tem pa tudi bolj pravičnemu odločanju o tovrstnih vprašanjih, ki pa bodo še vedno v zadostni meri nudile jamstva, zlasti glede kvitel, ki jih je treba spoštovati v luči 6. člena EKČP. Iz področne prakse ESČP tako med drugim izhaja tudi ugotovitev, da mehanizma (zlasti a priori) izločitve ni treba uporabiti v vsakem primeru protipravno pridobljenega dokaza; odločilno je namreč, ali bi njegova uporaba ogrozila temeljne procesne garancije obdolženca. Če je dokaz pridobljen ob manjši, bolj formalni nepravilnosti, a vseeno ob spoštovanju vsebinskih ustavnih zahtev, sodišče dokaz vseeno lahko uporabi, če se s tem ne poseže v bistvo pravice do poštenega postopka iz 29. člena Ustave in 6. člena EKČP. Tak pristop je v skladu z ustaljeno prakso ESČP, ki v zadevah Schenk proti Švici (1988), Khan proti Združenemu kraljestvu (2000), Bykov proti Rusiji (2009) in Vukota-Bojić proti Švici (2016) ponavlja, da uporaba nezakonitega dokaza sama po sebi še ne pomeni kršitve 6. člena EKČP, razen če je bila kršitev takšne narave, da je ogrozila poštenost celotnega postopka.⁵

V tujini, in sicer tudi v državah, ki so z vidika osnovnih postulatov jamstev v kazenskih in kaznovalno-pravnih postopkih zelo blizu pravnemu sistemu in sistematiki, ki je na teh področjih v veljavi v pravnem redu Republike Slovenije,⁶ pa imajo glede vprašanja izločanja dokazov precej različne pristope, pri čemer tako radikalnih izpeljave izločanja, kot jih imamo v Republiki Sloveniji, nimajo niti v ZDA, kjer je sodna praksa razvila nabor številnih izjem od (stroge) izločitve dokazov v kazenskih zadevah, pretežno z uporabo metode tehtanja ob posameznih izjemnih precedensih, ki terjajo odstop od tega, da bi se nezakonit dokaz res izločil. Pri tem je govora npr. o izjemi dobre vere, neodvisnega vira, zbledelega madeža. Vse te izjeme po svoji naravi predstavljajo v njihovi končni izpeljavi obliko tehtanja tako same narave in tudi same teže kršitve na eni strani, kot ustavnopravno varovane dobrine, v katero je bilo poseženo s kaznivim dejanjem, na drugi strani, da se nenazadnje na ustavno skladen način uravnovesijo vse ustavnopravno varovane dobrine, tako domnevnih storilcev kot tudi žrtev. Čeprav prvi odstavek 18. člena ZKP izrecno določa, da pravica sodišča ni vezana na nobena posebna formalna pravila in ne z njimi omejena, kar govori v prid temu, da bi sodišče lahko opravljalo tehtanje, je v sodni praksi rednih sodišč prevladala že omenjena radikalna teorija izločanja dokazov, ki lahko tudi poruši prirejenost ustavno varovanih pravic oziroma dobrin.

S predlagano spremembo drugega odstavka 18. člena, ki bi izrecno uveljavil metodo tehtanja, bi se odpravil vsakršen dvom, da sodišče ni vezano na nobena posebna dokazna pravila in ne z njimi omejeno, kot je navedeno v prvem odstavku. Hkrati je rešitev zamejena samo na težja kazniva dejanja, za katera je zagrožena kazen 8 ali več let zaporu). Izločitve dokazov, pridobljenih s kršitvijo človekovih pravic, sicer Ustava izrecno ne ureja, je pa to načelo v celoti vsebovano v pravici do odprave posledic kršitve človekovih pravic iz četrtega odstavka 15. člena Ustave. Ustavno sodišče Republike Slovenije je v svoji presoji ekskluzijo dokazov razumelo kot pravno sredstvo v primeru nezakonitega ali protiustavnega ravnanja organov, kot sredstvo za zagotavljanje enakosti orožij obeh strani v kazenskem postopku in s tem pravic iz 22., 23. in 29. člena Ustave ter kot obliko sodnega varstva človekovih pravic, katerih kršitev zatrjuje pritožnik. Da lahko ekskluzija dokazov izpolni svojo ustavnopravno vlogo, mora biti tudi postopek, v katerem se odloča o predlogu za izločitev dokazov, v skladu s pravicami iz 22., 23.

⁴ Ibid., zlasti sklepne ugotovitve na str. 40.

⁵ Glej v tem kontekstu zlasti zadeve Schenk proti Švici, 12. 7. 1988, št. 10862/84, tč. 46; Khan proti Združenemu kraljestvu, 12. 5. 2000, št. 35394/97, tč. 34–40; Bykov proti Rusiji, 10. 3. 2009, št. 4378/02, tč. 88–95; Vukota-Bojić proti Švici, 25. 10. 2016, št. 61838/10, tč. 65–68 ter Heglas proti Češki republiki, 1. 3. 2010, št. 5935/02, tč. 89–93.

⁶ S tem so mišljene predvsem države članice EU, ki imajo hkrati večdesetletno tradicijo pluralizma in demokratične oblasti z izdelanimi sistemi zavor in ravnesij tako med vsemi tremi vejami oblasti kot tudi znotraj njih, vse naštetu utemeljeno na vladavini prava oziroma pravni državi, s posebnim poudarkom na spoštovanju pripadajočih institucij.

in 29. člena Ustave.« Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. št- Up-899/16, Up-900/16, Up-901/16 z dne 5. 5. 2022, Uradni list RS, št. 79/2022. Podobno tudi novejša odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. Up-808/21 z dne 6. 2. 2024, zlasti 10. točka – kar tudi kaže, da gre za ustaljeno ustavnosodno presojo. S tem bi se pravni red Republike Slovenije iz radikalne oziroma (bolj ko ne) absolutne usmeritve vsaj v delu, ki je bistvenega pomena za učinkovito delovanje (kazenskega) pravosodja, tj. pri korpusu hudih in najhujših kaznivih dejanj (tj. tistih z zagroženo kaznijo zapora osem ali več let zapora), prevesil na stran (bolj) utilitaristične oblike ekskluzija, ki je bolj značilna za nam primerljive kontinentalne pravne rede (npr. Nemčija, Avstrija, Italija). V njej se med pravicami in interesi izvaja tehtanje: varstvo človekovih pravic ni absolutno, temveč se presoja glede na naravo kršitve, pomen dokazov in resnost (storjenega) kaznivega dejanja. Nemška doktrina tako uporablja test sorazmernosti (*Verhältnismäßigkeits-test*), ki ga poznata tudi tamkajšnje ustavno (BVerfG)⁷ in kot tudi vrhovno sodišče (BGH).⁸

Ustavno sodišče Republike Slovenije je pri tem že v civilnem oziroma pravnem postopku, kjer imajo drugačno zakonsko ureditev (ki je v določenem obsegu zlasti kar se tiče nekaterih osnovnih postulatov seveda raznorodna v primerjavi s področno kazenskopravno zakonsko ureditvijo) glede tehtanja nezakonitih dokazov že izrecno ugotovilo (primeroma v zadevi Up-472/02 z dne 7. 10. 2004), da je dokaz, pridobljen s posegom oziroma kršitvijo v pravico do zasebnosti pod določenimi pogoji lahko dopusten dokaz, če za izvedbo tako pridobljenega dokaza v pravnem postopku obstajajo posebej utemeljene okoliščine. Kot je navedlo Ustavno sodišče, mora izvedba takšnega dokaza »imeti poseben pomen za izvrševanje neke pravice ki jo varuje ustava«. Sodišče mora v takih primerih upoštevati načelo sorazmernosti (tretji odstavek 15. člena in 2. člena Ustave RS) in skrbno presoditi, kateri pravici je treba dati prednost (primerjaj tudi z zadevo Up-1134/18 z dne 12. 5. 2022). Ustavno sodišče RS je tudi glede kazenskega postopka v odločbah Up-1006/13-20 z dne 9. 6. 2016 (točka 24) in Up-326/14-19 z dne 6. 12. 2017 (točka 7) že nakazalo možnost tehtanja med različnimi ustavno varovanimi pravicami glede možnosti uporabe dokazov. Medtem ko je v pravnem postopku, kjer imamo drugačne zakonsko ureditev in nekatere temeljne postulate, metodo tehtanja, kot izpostavljeno uvodoma, že izrecno potrdilo kot ustavno skladno.

Predlagana sprememba tudi po oceni predlagatelja kot tudi Vrhovnega sodišča Republike Slovenije in Vrhovnega državnega tožilstva, ki te rešitve podpirata, krepi ustavnoskladno razlago 18. člena ZKP ob hkratnem spoštovanju vseh mednarodno konvencijskih kavl, saj predlagana dikcija izrecno kot kriterije pri tehtanju izpostavlja elemente, ki jih pri tehtanju uporablja ESČP. Slednje je prav tako že večkrat presodilo, da uporaba nezakonito pridobljenih dokazov v kazenskem postopku ne pomeni nujno kršitve pravice do poštenega sojenja, ter da imajo države članice veliko mero diskrecije pri ureditvi dokazne vrednosti nezakonito pridobljenih dokazov v svojih nacionalnih zakonodajah (glej npr. zadevo Khan proti Združenemu Kraljestvu (št. 35394/97).

K 9. členu

Sprememba je potrebna zaradi možnosti podaljšanja pripora s strani Vrhovnega sodišča Republike Slovenije v času po vložitvi obtožnice (sprememba petega odstavka 207. člena ZKP). Rešitev je smiselno enaka tisti pri podaljševanju pripora s strani Vrhovnega sodišča Republike Slovenije pred vložitvijo obtožnice (pripor podaljša tričlanski senat, o zahtevi za varstvo zakonitosti pa odloča petčlanski senat Vrhovnega sodišča Republike Slovenije). Z navedeno spremembo je povezana tudi sprememba četrtega odstavka 420. člena ZKP.

K 10. členu

⁷ Zgolj primeroma BVerfG, 31.01.1973 - 2 BvR 454/71 (BVerfGE 34, 238).

⁸ Nemška doktrina razlikuje med absolutnimi in relativnimi prepovedmi uporabe dokazov. Absolutne pomenijo samodejno izločitev dokazov, denimo pri izjavah pridobljenih s prisilo (BVerfG 52, 131). Relativne prepovedi pa zahtevajo tehtanje med težo kršitve in interesom učinkovitega pregona. V odločbi BVerfG 113, 29 (2005) je nemško zvezno ustavno sodišče poudarilo, da je izločitev potrebna le v primerih intenzivnega posega v temeljne pravice, zlasti v zasebnost, medtem ko v odločbi BVerfG 141, 220 (2016) slednje ugotavlja, da nezakonito pridobljeni dokazi niso nujno izločeni, če je bila kasnejša sodna kontrola učinkovita.

V letu 2024 je na vseh okrožnih sodiščih v Slovenji letni pripad zadev zunajobravnavnega senata, ki med drugim odloča o preizkusih priporov, znašal 7.739 zadev. Od tega velik del odpade tudi na dvomesečne preizkuse pripornih razlogov v priporih zadevah, katerim redoma sledi pritožbeni postopek.

Dvomesečni preizkus pripornih razlogov po uradni dolžnosti je po mnenju Vrhovnega sodišča Republike Slovenije prepogost, saj pogosto prihaja zgolj do vsebinskega ponavljanja predhodnih navedb o katerih je bilo že pravnomočno odločeno. Poleg tega imajo vsi obtoženci, ki so v priporu, kvalificirane zagovornike in lahko obramba kadarkoli, tudi še preden poteče dvomesečni rok za ponovni preizkus po uradni dolžnosti, vložijo predlog za odpravo pripora, pri čemer zoper zavrnitev predloga obrambe za odpravo pripora sicer ni pritožbe, je pa možna ustavna pritožba. S prihrankom časa in kadrovskih potencialov, ki so potrebni za dvomesečne preizkuse po uradni dolžnosti, bi sodišča lahko hitreje obravnavala samo glavno stvar.

Predlagana sprememba petega odstavka pa je posledica spoznanja, da imamo tudi take kazenske zadeve, kjer bodisi zaradi števila obtožencev, bodisi zaradi obsežnosti in teže (mednarodne) zadeve, kazenska zadeva na more biti končana v dveh letih. Gre za izjemne zadeve, ki pa imajo po navadi tudi izjemno težo. Prav je, da ostane dvoletni rok trajanja pripora po vloženi obtožnici pravilo, hkrati pa je treba nasloviti tudi izjeme in sicer na ustavnoskladen način. Predlagana sprememba pristojnost in odgovornost za odločanje o tovrstnih izjemah v primeru najtežjih kaznivih dejanj podaja Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije kot najvišjemu sodišču rednega sodstva, ki ima pregled nad sodno prakso v celotni Sloveniji in lahko z najvišjo stopnjo avtoritete ob ustreznih naveznih okoliščinah glede dolžine trajanja postopka na ustavnoskladen način upošteva težo in naravo konkretnega kazenskega postopka, izjemoma določi daljše trajanje pripora od dveh let, tako da so zavarovane ustavnopravne pravice tako obdolžencev, kot tudi oškodovancev kaznivih dejanj.

Po stališču Ustavnega sodišča (odločba št. Up-155/95 z dne 5. 12. 1996 - OdlUS V, 190) je trajanje pripora v okviru razumnega časa eden od pogojev za morebitno podaljšanje pripora. Po določenem času trajanja pripora je sodišče poleg ostalih pogojev dolžno presoјati tudi, ali je trajanje pripora še v okviru razumnega časa (št. Up 86/00 z dne 26. 5. 2000). Navedeno bo treba upoštevati tudi pri podaljševanju pripora onkraj dveh let.

K 11. členu:

Sprememba je potrebna zaradi možnosti podaljšanja pripora s strani Vrhovnega sodišča Republike Slovenije v času po vložitvi obtožnice (sprememba petega odstavka 207. člena ZKP). Rešitev je smiselno enaka tisti pri podaljševanju pripora s strani Vrhovnega sodišča Republike Slovenije pred vložitvijo obtožnice (zoper sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije tako v obeh primerih ni dovoljena posebna pritožba – četrti odstavek 399. člena ZKP), je pa dopustno izredno pravno sredstvo zahtevo za varstvo zakonitosti). Z navedeno spremembo je povezana tudi sprememba osmega odstavka 25. člena ZKP.

K 12. členu:

S predlagano določbo se uvaja nova ureditev, v skladu s katero bo davčni organ v postopku davčne izvršbe za izterjavo neplačanih denarnih obveznosti, ki jih v skladu z Zakonom o prekrških (globa, odvzem premoženjske koristi s plačilom denarnega zneska in plačilo stroškov postopka o prekršku) izterjuje, posegel tudi v nekatere socialnovarstvene prejemke, kar po sedanjih ureditvi ni mogoče.

Na podlagi 202. člena Zakona o prekrških namreč globo, odvzem premoženjske koristi s plačilom denarnega zneska in plačilo stroškov postopka, izrečenih z odločbo o prekršku, s sodbo ali s sklepom sodišča izvrši pristojni davčni organ po določbah zakona, ki ureja davčno izvršbo, na predlog prekrškovnega organa oziroma sodišča.

S predlogom se tako ureja izjema od izvzetij iz davčne izvršbe, ki so za določene prejemke določeni v 159. členu Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2), in sicer se izjema določa za prejemke tistih posameznikov, ki imajo neporavnane obveznosti. Ta izjema se določa z namenom preprečevanja oziroma odvrčanja od izvrševanja nadaljnjih prekrškov.

Po novem bo tako z izvršbo za izterjavo neplačanih denarnih obveznosti, izrečenih po Zakonu o prekrških, možno poseči tudi na prejemke iz naslova denarne socialne pomoči in prejemke iz naslova starševskega dodatka, pomoči ob rojstvu otroka, otroškega dodatka, dodatka za veliko družino po zakonu, ki ureja družinske prejemke.

Izterjava oziroma poseg v navedene prejemke bo mogoč pod pogojem, da so bili v dveh letih pred dnevom izdaje sklepa o izvršbi pri davčnem organu za posameznika, ki je upravičen do prejemkov iz tega naslova, vloženi vsaj trije predlogi za izterjavo drugih denarnih nedavčnih obveznosti, izrečenih po ZP-1.

Če davčni organ izda sklep o izvršbi na prejemke iz naslova denarne socialne pomoči, mora o tem obvestiti krajevno pristojni center za socialno delo. Na podlagi tega obvestila mora center za socialno delo presoditi, ali obstaja velika verjetnost, da družina posameznega denarnega družinskega prejemka ne bo porabila za namene, določene v zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, ter bi bila zato lahko ogrožena socialno-ekonomska varnost otroka. Če center za socialno delo takšno verjetnost ugotovi, lahko odloči, da se posamezni prejemek ne izplača v denarju, temveč v obliki konkretnih dobrin – na primer preko naročilnic za določeno blago, neposrednega plačila posameznih računov ali na podoben način.

K 13. členu:

Četrti odstavek 122. člena KZ-1 (kaznivo dejanje lahke telesne poškodbe) določa, da se temeljno kaznivo dejanje po prvem odstavku 122. člena KZ-1 preganja na predlog oškodovanca. Iz prakse dejanskih primerov izhaja, da se oškodovanci pogosto bojijo podati predlog za pregon storilca, ali pa vloženi predlog zaradi pritiskov storilca v postopku umaknejo. Glede na navedeno je predlagana posebna ureditev zaradi ureditve trenutnih razmer, ki se bo v skladu s predlagano prehodno določbo uporabljala naslednji dve leti po uveljavitvi tega Predloga zakona. Navedeno pomeni, da se bodo tudi storilci temeljne oblike kaznivega dejanja lahke telesne poškodbe v opredeljenem času preganjali po uradni dolžnosti.

K 14. členu:

Drugi odstavek 127. člena KZ-1 (kaznivo dejanje ogrožanja z nevarnim orodjem pri pretepu ali prepiru) določa, da se kaznivo dejanje, ki sodi med tako imenovana kazniva dejanja ogrožanja (torej ni nujno, da nastane kakršnakoli posledica), preganja na predlog oškodovanca. Iz prakse dejanskih primerov izhaja, da se oškodovanci pogosto bojijo podati predlog za pregon storilca, ali pa vloženi predlog zaradi pritiskov storilca v postopku umaknejo. Glede na navedeno je predlagana posebna ureditev zaradi ureditve trenutnih razmer, ki se bo v skladu s predlagano prehodno določbo uporabljala naslednji dve leti po uveljavitvi tega Predloga zakona. Navedeno pomeni, da se bodo storilci tega kaznivega dejanja v opredeljenem času preganjali po uradni dolžnosti.

K 15. členu:

Predlagana je posebna ureditev predpisane kazni zavora za temeljno kaznivo dejanje nasilništva iz »do dveh let« na »od šestih mesecev do treh let« zavora, če s kaznivim dejanjem nastane prepovedana posledica (hudo ponižanje več oseb ali lahko telesno poškodovanje oškodovanca), pa iz »do treh let« na od »enega do petih let« zavora, ki se bo v skladu s predlagano prehodno določbo zaradi ureditve trenutnih razmer uporabljala naslednji dve leti po uveljavitvi tega Predloga zakona.

Ocenjujemo, da je to še nekako sorazmerna začasna določitev drugačnih kaznovalnih okvirjev, saj se v zvezi z vsemi drugimi (hujšimi) posledicami, ki bi zaradi tega kaznivega dejanja nastale, uporabljajo pravila Splošnega dela KZ-1 o steku kaznivih dejanj ali pa bi hujše kaznivo dejanje konzumiralo kaznivo dejanje nasilništva. Torej je v takih primerih možen izrek občutno višjih kazni. Za hudo telesno poškodbo je na primer v temeljni obliki predpisana kazen od šestih mesecev do petih let zapor, če ima to za posledico smrt, pa od enega do desetih let zapor; za posebno hudo telesno poškodbo v temeljni obliki je predpisana kazen od enega do desetih let zapor, če poškodovani zaradi tega umre, pa od treh do petnajstih let zapor.

K 16. členu:

Zakon o kazenskem postopku Policiji ne daje diskrecijske pravice, da ukrepa za izsleditev storilca samo takrat, v kolikor je to smotno, temveč v 148. členu nalaga Policiji, da mora v primeru, ko so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, ukreniti potrebno, da se izsledi storilec kaznivega dejanja, da se storilec ali udeleženec ne skrije ali pobegne, da se odkrijejo in zavarujejo sledovi kaznivega dejanja in predmeti, ki utegnejo biti dokaz, in da se zberejo vsa obvestila, ki bi utegnila biti koristna za uspešno izvedbo kazenskega postopka.

Zakon določa namreč le pooblastila ter omejitve Policije, ne more pa predpisati vseh potrebnih aktivnosti Policije. Kaj vse mora torej policija storiti, da izsledi storilca kaznivega dejanja, kako naj zavaruje dokaze, od koga naj zbira potrebna obvestila, kakšna kvaliteta in predvsem kvantiteta dokazov in zbranih obvestil je potrebna za sestavo kazenske ovadbe, je odvisno od konkretnega primera, temu primerno izbrane kriminalistične taktike in metodike in od drugih dejavnikov. Glede na navedeno ni dvoma, da se je Policija tudi v primeru bagatelnega kaznivega dejanja odzove na vsak razlog za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje in po zbranih obvestilih in po opravljenih nujnih preiskovalnih in drugih dejanjih posreduje na državno tožilstvo kazensko ovadbo ali poročilo.

Veliko število teh kaznivih dejanj, se v nadaljevanju, po podani kazenski ovadbi, zaključi bodisi z zavržbo zaradi majhnega pomena dejanja, po oportunitetnem načelu z uporabo alternativnih ukrepov zoper osumljene, ali pa postopki zastarajo.

Kot izhaja iz Skupnega letnega poročila o delu državnih tožilstev za leto 2023 skupno povprečje zavrženih ovadb zoper polnoletne osebe leta 2023 znaša 63 odstotkov in se tako giblje v okviru iz prejšnjih petih let, ki je med 61 in 64 odstotki. Delež zavrženj bi bil tako manjši, če bi se dekriminalizirala bagatelna kazniva dejanja.

Državni tožilec se najpogosteje odloči za zavrženje ovadb zaradi storitve bagatelnih kaznivih, v katerih se storilci kaznivih dejanj preganjajo po uradni dolžnosti in v katerih ugotovi, da kazenski pregon ni smotrn. Prav tako se državni tožilec pogosto odloči za zavrženje ovadbe, kadar oškodovanec sam ugotovi, da kazenski pregon kaznivega dejanja, za katerega je vložil predlog, ni smotrn.

Glede na predlog državnega tožilstva po dekriminalizaciji »bagatelnih kaznivih dejanj« na Odboru za pravosodje (27. seja dne 12. 6. 2024), so bile v razpravi izpostavljene izrazito negativne izkušnje več tujih držav, pri katerih je nedomišljena dekriminalizacija vodila do resnih kršitev javnega reda in povečanja tovrstnih kaznivih dejanj, s čimer je bila povzročena resna škoda kazensko pravnemu sistemu.

Policija je pripravila analizo, iz katere izhaja, da bi Policija imela kljub premestitvi bagatelnih kaznivih dejanj v prekrškovno sfero manj obremenitev kot v obstoječi zakonodajni ureditvi.

- Približno 75% vseh bagatelnih kaznivih dejanj policija že sedaj obravnava po skrajšanem postopku skladno z navodili za obravnavo bagatelnih kaznivih dejanj.
- Navedeno pomeni, da se že sedaj približno 75% navedenih kaznivih dejanj ne preiskuje, temveč zgolj evidentira in pošlje skrajšan postopek - kazenska ovadbo na pristojno ODT.

- Preiskuje se zgolj tista dejanja, kjer je storilec takoj znan ali zaloten in tista, ki nedvomno nakažejo, da bo mogoče dejanje preiskati.
- Pri tem je potrebno dodati dejstvo, da so realne številke glede »samo evidentiranja« zadev večje saj se umike predlogov za pregon ne šteje v uradni evidenci kaznivih dejanj. Umiki predlogov za pregon so najpogostejši pri bagatelnih kaznivih dejanjih (v letu 2024 je bilo skupno tovrstnih umikov 9155).
- Glede na izveden pregled števila obravnavanih tatvin bi policija letno (če vzamemo podatke leta 2024) obravnavala 15.454 kaznivih dejanj manj. Kar predstavlja 26% manj kaznivih dejanj.

Iz analize stanja izhaja, da bi bilo glede na zastavljen cilj izvedbe bolj učinkovitega in hitrejšega postopka zoper storilce najprimernejša sprememba kazenske zakonodaje s premestitvijo najmanj nevarnih bagatelnih kaznivih dejanj v prekrške.

S 16. členom se tako ne glede na ureditev v Kazenskem zakoniku storilec kaznuje za prekršek z globo glede na ugotovljeno premoženjsko škodo ali premoženjsko korist.

K 17. členu:

Zakon o kazenskem postopku Policiji ne daje diskrecijske pravice, da ukrepa za izsleditev storilca samo takrat, v kolikor je to smotno, temveč v 148. členu nalaga Policiji, da mora v primeru, ko so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, ukreniti potrebno, da se izsledi storilec kaznivega dejanja, da se storilec ali udeleženec ne skrije ali pobegne, da se odkrijejo in zavarujejo sledovi kaznivega dejanja in predmeti, ki utegnejo biti dokaz, in da se zberejo vsa obvestila, ki bi utegnila biti koristna za uspešno izvedbo kazenskega postopka.

Zakon določa namreč le pooblastila ter omejitve Policije, ne more pa predpisati vseh potrebnih aktivnosti Policije. Kaj vse mora torej policija storiti, da izsledi storilca kaznivega dejanja, kako naj zavaruje dokaze, od koga naj zbira potrebna obvestila, kakšna kvaliteta in predvsem kvantiteta dokazov in zbranih obvestil je potrebna za sestavo kazenske ovadbe, je odvisno od konkretnega primera, temu primerno izbrane kriminalistične taktike in metodike in od drugih dejavnikov. Glede na navedeno ni dvoma, da se je Policija tudi v primeru bagatelnega kaznivega dejanja odzove na vsak razlog za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje in po zbranih obvestilih in po opravljenih nujnih preiskovalnih in drugih dejanjih posreduje na državno tožilstvo kazensko ovadbo ali poročilo.

Veliko število teh kaznivih dejanj, se v nadaljevanju, po podani kazenski ovadbi, zaključi bodisi z zavržbo zaradi majhnega pomena dejanja, po oportunitetnem načelu z uporabo alternativnih ukrepov zoper osumljene, ali pa postopki zastarajo.

Kot izhaja iz Skupnega letnega poročila o delu državnih tožilstev za leto 2023 skupno povprečje zavrženih ovadb zoper polnoletne osebe leta 2023 znaša 63 odstotkov in se tako giblje v okviru iz prejšnjih petih let, ki je med 61 in 64 odstotki. Delež zavrženj bi bil tako manjši, če bi se dekriminalizirala bagatelna kazniva dejanja.

Državni tožilec se najpogosteje odloči za zavrženje ovadb zaradi storitve bagatelnih kaznivih, v katerih se storilci kaznivih dejanj preganjajo po uradni dolžnosti in v katerih ugotovi, da kazenski pregon ni smotrn. Prav tako se državni tožilec pogosto odloči za zavrženje ovadbe, kadar oškodovanec sam ugotovi, da kazenski pregon kaznivega dejanja, za katerega je vložil predlog, ni smotrn.

Glede na predlog državnega tožilstva po dekriminalizaciji »bagatelnih kaznivih dejanj« na Odboru za pravosodje (27. seja dne 12. 6. 2024), so bile v razpravi izpostavljene izrazito negativne izkušnje več tujih držav, pri katerih je nedomišljena dekriminalizacija vodila do resnih kršitev javnega reda in povečanja tovrstnih kaznivih dejanj, s čimer je bila povzročena resna škoda kazensko pravnemu sistemu.

Policija je pripravila analizo, iz katere izhaja, da bi Policija imela kljub premestitvi bagatelnih kaznivih dejanj v prekrškovno sfero manj obremenitev kot v obstoječi zakonodajni ureditvi.

- Približno 75% vseh bagatelnih kaznivih dejanj policija že sedaj obravnava po skrajšanem postopku skladno z navodili za obravnavo bagatelnih kaznivih dejanj.
- Navedeno pomeni, da se že sedaj približno 75% navedenih kaznivih dejanj ne preiskuje, temveč zgolj evidentira in pošlje skrajšan postopek - kazenska ovadbo na pristojno ODT.
- Preiskuje se zgolj tista dejanja, kjer je storilec takoj znan ali zaloten in tista, ki nedvomno nakažejo, da bo mogoče dejanje preiskati.
- Pri tem je potrebno dodati dejstvo, da so realne številke glede »samo evidentiranja« zadev večje saj se umike predlogov za pregon ne šteje v uradni evidenci kaznivih dejanj. Umiki predlogov za pregon so najpogostejši pri bagatelnih kaznivih dejanjih (v letu 2024 je bilo skupno tovrstnih umikov 9155).
- Glede na izveden pregled števila obravnavanih tatvin bi policija letno (če vzamemo podatke leta 2024) obravnavala 15.454 kaznivih dejanj manj. Kar predstavlja 26% manj kaznivih dejanj.

Iz analize stanja izhaja, da bi bilo glede na zastavljen cilj izvedbe bolj učinkovitega in hitrejšega postopka zoper storilce najprimernejša sprememba kazenske zakonodaje s premestitvijo najmanj nevarnih bagatelnih kaznivih dejanj v prekrške.

S 17. členom se tako ne glede na ureditev v Kazenskem zakoniku storilec kaznuje za prekršek z globo glede na ugotovljeno premoženjsko škodo ali premoženjsko korist.

K 18. členu:

Po sedanjem 3. odstavku 38. člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre) velja, da mora inšpekcija, pristojna za šolstvo, če z dokončno odločbo v prekrškovnem postopku po zakonu, ki ureja osnovnošolsko izobraževanje, ugotovi, da otrok upravičenca, ki mora po zakonu, ki ureja osnovnošolsko izobraževanje, zagotoviti, da ta otrok izpolni osnovnošolsko obveznost, iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole, o tem obvestiti center za socialno delo, ki na tej podlagi odloči, da se takšnemu upravičencu denarna socialna pomoč tri mesece izplačuje v naravi.

Zaradi postopkov, katerih dokončnost se zavleče v mesece, tudi leta ob uveljavljanju procesnih pravic skladno z Zakonom o prekrških, predlagamo spremembo člena, da inšpekcija že takoj ob uvedbi postopka o prekršku zoper zakonitega zastopnika učenca, ki ne obiskuje pouka, se ne vpiše v 1. razred OŠ skladno z 44. členom ZOsn, ali ne vključi otroka s posebnimi potrebami v vrtec, šolo ali zavod v skladu z dokončno odločbo o usmeritvi v roku 15 dni od njene dokončnosti, če z odločbo o usmeritvi ni določeno drugače (34. člen Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1)), obvesti pristojni CSD, ki odloči, da se otroški dodatek uredi na način, kot je določeno v zakonu. V praksi se kaže, da je veliko tudi učencev, ki imajo izdano odločbo o usmeritvi v prilagojen izobraževalni program, vendar starši odločbe nočejo izpolniti.

Predloga omenjenih členov sta namenjena izključno pohitritvi postopkov na Centrih za socialno delo, prav tako pa se širi področja prekrškov, kjer bi se uveljavila možnost spremembe denarnega nadomestila v izplačilo »v naravi«. Dejstvo je, da Inšpektorat RS za šolstvo postopke o prekrških na podlagi materialnih predpisov, ki jih bosta po novem urejala ZOsn in ZOUUP, vodi v skladu z ZP-1, pri čemer je procesni del vodenja prekrška jassen. Dejstvo je, da IRŠŠol postopek preverjanja pogojev za začetek postopka o prekršku prične na podlagi pisnega predloga osnovne šole. Če so izpolnjeni pogoji iz materialnih predpisov, IRŠŠol na podlagi procesnih norm ZP-1 pošlje domnevnemu kršitelju obvestilo o izjasnitvi prekrška.

S predlogom spremembe omenjenih določb zakona, želimo doseči, da se ne zlorablja instituti do pritožbe, zgolj iz razloga prestavitve neizplačila otroškega dodatka. Dejstvo je, da so se od uveljavitve

omenjenih določb v mesecu maju 2025 enormno povečale zahteve za sodno varstvo na odločbe o prekršku, pri čemer so omenjene vsebinsko neobrazložene, ampak se navajajo pavšalne navedbe ter navedbe, da ne želijo izgubiti denarne pomoči.

Glede na vse navedeno se z omenjeni spremembo predlaga, da IRSŠol ob uvedbi postopka o prekršku zoper posamezno fizično osebo oziroma domnevnega kršitelja – kar šteje kot obvestilo o izjasnitvi o prekršku – o tem takoj obvešča pristojni CSD o uvedbi postopka, le-ta pa na tej podlagi začne izvajati postopke kot so navedeni v tretjem odstavku 38. člena ZSVarPre in tretjem odstavku 99. člena ZSDP-1. Pri čemer se poudarja, da se pravica ne odvzema, ampak se zgolj spreminja oblika.

K 19. členu:

Po sedanjem 3. odstavku 99. člena Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1) velja, da če inšpekcija, pristojna za šolstvo, z dokončno odločbo v prekrškovnem postopku po zakonu, ki ureja osnovnošolsko izobraževanje, ugotovi, da učenec iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole, o tem obvesti center, ki odloči, da se otroški dodatek enemu od staršev ali drugi osebi, ki za otroka prejema otroški dodatek v skladu s prvim odstavkom 73. člena tega zakona, tri mesece izplačuje v obliki, kot je ta opredeljena v prvem odstavku tega člena.

Zaradi postopkov, katerih dokončnost se zavleče v mesece, tudi leta ob uveljavljanju procesnih pravic skladno z Zakonom o prekrških, predlagamo spremembo člena, da inšpekcija že takoj ob uvedbi postopka o prekršku zoper zakonitega zastopnika učenca, ki ne obiskuje pouka, se ne vpiše v 1. razred OŠ skladno z 44. členom ZOsn, ali ne vključi otroka s posebnimi potrebami v vrtec, šolo ali zavod v skladu z dokončno odločbo o usmeritvi v roku 15 dni od njene dokončnosti, če z odločbo o usmeritvi ni določeno drugače (34. člen Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1), obvesti pristojni CSD, ki odloči, da se otroški dodatek izplača na drugačen način.

V praksi se kaže, da je veliko tudi učencev, ki imajo izdano odločbo o usmeritvi v prilagojen izobraževalni program, vendar starši odločbe nočejo izpolniti.

Predloga omenjenih členov sta namenjena izključno pohititvi postopkov na Centrih za socialno delo, prav tako pa se širi področja prekrškov, kjer bi se uveljavila možnost spremembe denarnega nadomestila v izplačilo »v naravi«. Dejstvo je, da Inšpektorat RS za šolstvo postopke o prekrških na podlagi materialnih predpisov, ki jih bosta po novem urejala ZOsn in ZOUPP, vodi v skladu z ZP-1, pri čemer je procesni del vodenja prekrška jasen. Dejstvo je, da IRSŠol postopek preverjanja pogojev za začetek postopka o prekršku prične na podlagi pisnega predloga osnovne šole. Če so izpolnjeni pogoji iz materialnih predpisov, IRSŠol na podlagi procesnih norm ZP-1 pošlje domnevnemu kršitelju obvestilo o izjasnitvi prekrška.

S predlogom spremembe omenjenih določb zakona, želimo doseči, da se ne zlorablja instituti do pritožbe, zgolj iz razloga prestavitve neizplačila otroškega dodatka. Dejstvo je, da so se od uveljavitve omenjenih določb v mesecu maju 2025 enormno povečale zahteve za sodno varstvo na odločbe o prekršku, pri čemer so omenjene vsebinsko neobrazložene, ampak se navajajo pavšalne navedbe ter navedbe, da ne želijo izgubiti denarne pomoči.

Glede na vse navedeno se z omenjeni spremembo predlaga, da IRSŠol ob uvedbi postopka o prekršku zoper posamezno fizično osebo oziroma domnevnega kršitelja – kar šteje kot obvestilo o izjasnitvi o prekršku – o tem takoj obvešča pristojni CSD o uvedbi postopka, le-ta pa na tej podlagi začne izvajati postopke kot so navedeni v tretjem odstavku 38. člena ZSVarPre in tretjem odstavku 99. člena ZSDP-1. pri čemer se poudarja, da se pravica ne odvzema, ampak se zgolj spreminja oblika.

Po veljavnem ZSDP-1 mora center za socialno delo odločiti, da se otroški dodatek izplača v materialni obliki, če inšpekcija, pristojna za šolstvo, z dokončno odločbo v prekrškovnem postopku po zakonu, ki

ureja osnovnošolsko izobraževanje, ugotovi, da učenec iz neopravičljivih razlogov ne obiskuje pouka ali drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole in o tem obvesti center za socialno delo.

Ker je osnova šola po zakonu, ki ureja osnovno šolo, obvezna in so starši dolžni poskrbeti, da jo otrok obiskuje ter gre za varovanje ustavne pravice otroka do izobraževanja, menimo, da v primeru neizpolnjevanja starševske skrbi glede šolanja otroka, staršem tudi dodatek za veliko družino izplača tri mesece v materialni obliki. S tem želimo spodbuditi starše, da poskrbijo za to, da njihovi otroci obiskujejo pouk ali druge dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole. In pridobijo osnovnošolsko izobrazbo. Na ta način želimo doseči, da čim več otrok dokonča osnovno šolo.

K 20. členu:

Člen ureja pogoje in postopek, po katerem smejo policisti brez naloga sodišča vstopiti v tuje stanovanje, druge prostore ali prevozno sredstvo, kadar je to neogibno potrebno, da se zavarujejo ljudje, namen takšnega vstopa pa je izključno takojšnja najdba in zaseg orožja, s katerim oseba ogroža varnost ljudi.

Takšna ureditev se predlaga na podlagi vse pogostejših primerov, ko so bili policisti obveščeni o streljanju na območjih z večjo gostoto prebivalcev, kar povzroča neposredno nevarnost za življenje ljudi. Posledično je zaradi preprečitve nadaljnjega ogrožanja nujno, da policisti nemudoma vstopijo v objekt ali prevozno sredstvo, kamor je bilo pred tem skrito orožje in opravijo pregled le-tega.

Pogosto so zaznani primeri, ko policija prejme prijavo streljanja (tudi) z avtomatskim orožjem v naselju, ob prihodu na kraj pa na dvorišču najde sledi streljanja (tulci), vendar strelca ni več na kraju. V takšnih primerih obstaja verjetnost, da se v neposredni bližini nahaja orožje ali oseba, ki je streljala. Zaradi nevarnosti za življenje in varnosti ljudi ter nepredvidljivega ravnanja oborožene osebe je nujno, da policisti nemudoma vstopijo v stanovanje, druge prostore ali prevozno sredstvo. Odlašanje s pridobitvijo sodne odredbe bi v takih primerih pomenilo neposredno nevarnost za življenje prebivalcev, kot tudi policistov. Za razliko od drugih nevarnih predmetov (npr. nož), storilec namreč lahko s strelnim orožjem odvzame življenje ali pa hudo poškoduje osebo tudi na daljavo, zato je edini način, da se slednje nemudoma prepreči, takojšnja najdba in zaseg orožja. Trenutna policijska in kazenskoppravna zakonodaja sicer dopušča možnost vstopa v stanovanje brez sodne odredbe, če je to nujno potrebno za varnost ljudi in premoženja, vendar vstopa z namenom najdbe orožja, ne definira dovolj jasno, kakor tudi ne vključuje pregleda prostorov z namenom najdbe orožja, s katerim je ogroženo življenje. Posledično je potrebno takšen vstop in pregled stanovanja, drugih prostorov ali prevoznega sredstva, dosledno normativno urediti in s tem policiji omogočiti, da bo nemudoma zasegla orožje ter s tem preprečila nadaljnje ogrožanje življenja.

Določba prvega odstavka sledi ustavnim omejitvam in pogojem za vstop v tuje stanovanje ali druge prostore brez sodne odredbe, ki so posebej določeni v 36. členu Ustave Republike Slovenije. Skladno s tem bodo policisti to pooblastilo lahko uporabili le če bo neogibno potrebno, da se zavarujejo ljudje, na način da se takoj odvzamejo orožje, s katerimi je ogrožena osebna varnost ljudi. Poseg v ustavno varovano pravico do nedotakljivosti stanovanja, bo na ta način še vedno ustavno skladen.

Določba drugega odstavka tega člena posebej določa, da lahko policisti brez naloga sodišča vstopijo in pregledajo le tisto stanovanje, druge prostore ali prevozno sredstvo, za katere na podlagi prvih zbranih dejstev in okoliščin ugotovijo, da obstaja verjetnost, da je bilo v to stanovanje, druge prostore ali prevozno sredstvo skrito orožje. Policisti bodo torej morali pred vstopom ugotoviti določena dejstva in okoliščine, ki bodo nakazovale, da je bilo orožje skrito v ta objekt. Pri tem mora biti podan pravni standard »verjetnosti«, ki je podrobneje določen v 5. točki prvega odstavka 3. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) in določa, da je verjetnost podana, ko je pričakovano, da bo ogrožanje ali škodna posledica nastala, večje od pričakovanja, da ne bo nastala. Verjetnost, da je ravno v določeno stanovanje, prostor ali prevozno sredstvo oseba skrila orožje, ki ga je pred tem uporabila, bodo lahko policisti ugotovili oziroma potrdili z osebno zaznavo, na podlagi prvih zbranih obvestil, na podlagi najdenih predmetov na kraju (npr. tulci na dvorišču objekta), s pregledom posnetkov pri uporabi

tehničnih sredstev za fotografiranje ter video in avdio snemanje (slednje se ureja v naslednjih členih), z uporabo službenega psa, iz posnetkov, ki pogosto zaokrožijo na družbenih omrežjih, z izzivanjem sledi streljanja na morebitnem osumljencu ipd.

Drugi odstavek tega člena pa tudi določa, da pregled ne sme obsegati preiskave stanovanja niti osebne preiskave, saj pregled predstavlja manj invaziven poseg v zasebnost. Pregled bo lahko obsegal le tiste prostore in pohištvo ter predmete v njih ali dele prevoznega sredstva, kjer se običajno hrani orožje ali obstaja verjetnost, da se na podlagi prej zbranih dejstev in okoliščin hrani. V okviru tega pooblastila bodo tako policisti po vstopu lahko pregledali tiste prostore (ali dele vozila) in pohištvo ter predmete v njih, kamor storilci ali druge osebe običajno skrivajo oziroma je sploh mogoče skriti orožje ali pa so na podlagi zbranih dejstev in okoliščin ugotovili, da je verjetno, da ga tam hranijo. Todi v tem primeru je torej določen pravni standard »verjetnosti«, ki je podrobneje določen v 5. točki prvega odstavka 3. člena ZNPPol.

Tretji odstavek posebej določa, da morajo policisti v primeru najdbe orožja, s pregledom po tem členu zaključiti in postopek nadaljevati v skladu z zakonom, ki ureja kazenski postopek ali zakonom, ki ureja prekrške. To torej pomeni, da bodo morali policisti v tem primeru, ob podanih zakonskih pogojih, postopek nadaljevati s procesnimi pravili, ki valjajo za hišno preiskavo po Zakonu o kazenskem postopku ali Zakonu o prekrških. Enako pa velja tudi za zaseg najdenega orožja ali drugih predmetov, ki jih je po zakonu treba zaseči.

Četrty odstavek določa, da policisti pred vstopom, imetnika stanovanja ali prevoznega sredstva ali osebo, ki se nahaja v notranjosti, seznanijo z razlogi za vstop, razen če to ni mogoče, ker je treba ukrepati takoj in nepričakovano. Ta določba krepi pravno varnost posameznika in načelo sorazmernosti. Pred vstopom policisti tej osebi ukažejo, naj jim omogoči vstop, in jo opozorijo, da bodo v primeru neupoštevanja ukaza vstopili s silo. Če jim ta oseba ne omogoči vstopa, če se pričakuje oborožen odpor, ali ko v prostoru ni nikogar, smejo policisti vstopiti tudi s silo. Nasilni vstop se izvede z uporabo telesne sile ali tehničnih sredstev, ob upoštevanju načel zakonitosti, strokovnosti in sorazmernosti (peti odstavek).

Po opravljenem pregledu morajo policisti imetniku stanovanja, drugega prostora ali prevoznega sredstva ali osebi, ki se nahaja v notranjosti, izdati potrdilo, v katerem navedejo razloge za vstop in morebitne poškodbe, ki so nastale (šesti odstavek).

Sedmi odstavek določa, da morajo policisti v dvanajstih urah po zaključenem pregledu stanovanja, drugih prostorov ali prevoznega sredstva izdelati posebno poročilo in ga poslati generalnemu direktorju policije ter notranji organizacijski enoti MNZ, ki je pristojna za usmerjanje in nadzor policije. Gre za primerjalno ureditev, ki je že sedaj veljavna za presojo okoliščin uporabe prisilnih sredstev ali drugih policijskih pooblastil, v primerih ko je imenovana komisija (135. člen ZNPPol). Na ta način je zagotovljena tudi možnost naknadne presoje zakonitosti in strokovnosti dela policije. Poročilo mora vsebovati vsa ključna dejstva, ki so opravičevala vstop in pregled stanovanja, drugih prostorov ali prevoznega sredstva brez sodne odredbe, opis poteka vstopa ter pregleda, okoliščin najdbe orožja ali drugih predmetov, ki jih je po zakonu potrebno zaseči, kakor tudi vsa ostala dejstva, ki so ključna za presojo zakonitosti in strokovnosti uporabe tega pooblastila. V ta namen morajo policisti pri vstopu in pregledu stanovanja, drugih prostorov ali prevoznega sredstva dosledno spoštovati tudi določila ZNPPol (114. člen) glede uporabe tehničnih sredstev z namenom spremljanja zakonitosti izvajanja policijskih pooblastil, in vedno ko je to mogoče te postopke tudi video in avdio dokumentirati.

Osmi odstavek posebej določa, da so policisti dolžni v primeru, če v stanovanju ni nikogar, poskrbeti za ustrezno varovanje prostora, v katerega so vstopili. V ta namen smejo prostor tudi zapečatiti. Enako velja tudi za prevozno sredstvo.

Predlagana ureditev tako celovito ureja posebne okoliščine in postopke pri nujnem ter neogibno potrebnem vstopu policije v tuje stanovanje, druge prostore ali prevozno sredstvo, zagotavlja nujno

učinkovitost policijskega ukrepanja z namenom, da se zavarujejo ljudje, obenem pa ohranja procesna jamstva posameznika ter načelo sorazmernosti pri posegih v nedotakljivost stanovanja. Cilj, ki ga zasleduje predlagana ureditev je legitimen (varnost ljudi), prav tako pa je tudi ukrep (vstop in pregled le tistih delov in predmetov, kjer je moč skriti orožje) primeren in ustrezno omejen. Gre namreč za nujno potrebno ukrepanje, ki omogoča takojšnjo preprečitev nadaljnega ogrožanja življenja ljudi s strelnim orožjem, saj bodo policisti to lahko nemudoma zasegli in s tem zagotovili ustrezno varnost, česar pa ob obstoječi zakonski ureditvi ni mogoče.

K 21. členu:

V prvem odstavku se predlaga nova pravna podlaga, ki ni vsebovana v obstoječem prvem odstavku 113. člena ZNPPol. Na njeni podlagi sme policija z namenom zagotavljanja javnega reda in preprečevanja kaznivih dejanj in prekrškov uporabiti tehnična sredstva za fotografiranje in video ter avdio snemanje.

Razlog za predlagano novo ureditev predstavlja dejstvo, da veljavna ureditev v 113. in 114.a členov ZNPPol sicer daje podlago za uporabo tehničnih sredstev tudi v preventivne namene, vendar v skladu s sodno prakso, to praktično ni dopustno. Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. U-I-152/17 (droni) z dne 4. 7. 2019, namreč ne dovoljuje uporabe tehničnih sredstev v preventivne namene (preprečevanje). Uporaba tehničnih sredstev (v konkretnem primeru brezpilotnega zrakoplova oziroma t. i. »drona«), je za namen preprečevanja, skladno s citirano sodno odločbo, dopustna zgolj takrat, ko zakon natančno in določno opredeli pogoje, kdaj in kje lahko policija takšna sredstva uporabi v preventivne namene, upošteva zlasti 2. člen (načelo pravne države), 35. člen (varstvo zasebnosti in osebnostnih pravic) in 38. člen (varstvo osebnih podatkov) Ustave Republike Slovenije.

Izraz »varnostno tvegano območje« predstavlja območja, na katerih bi smeli policisti pod zakonsko določenimi pogoji uporabljati tehnična sredstva za video in avdio snemanje. Izraz predstavlja nov pravni standard, ki razlagalno zajema območje kritične infrastrukture Republike Slovenije. Definicijo kritične infrastrukture primerjalno podaja dikcija 4. člena Zakona o kritični infrastrukturi (Uradni list RS, št. 102/24), in sicer pomeni »sredstvo, objekt, oprema, omrežje ali sistem oziroma njegov del, ki je nujen za oziroma omogoča opravljanje bistvenih storitev«. Bistvena storitev skladno s 1. točko prvega odstavka 4. člena istega zakona pomeni »storitev, ki je ključna za nemoteno delovanje države, ohranitev življenjsko pomembnih družbenih funkcij, gospodarskih dejavnosti, javnega zdravja in varnosti ali okolja«. Poleg območja s kritično infrastrukturo pa izraz varnostno tvegano območje zajema tudi posamezno območje, prostor, objekt, odsek, ali okoliš, pri čemer je za vsa takšna območja podan pogoj o obstoju zgoščitve oziroma je podana verjetnost, da bo na tem območju prišlo do množičnega izvrševanja prekrškov ali kaznivih dejanj ali do ogrožanja življenja, varnosti, zdravja, svobode ljudi in premoženja. Varnostno tvegano območja, na podlagi predhodne varnostne ocene, določi generalni direktor policije ali direktor policijske uprave. Pravni (varnostni) standard »velike verjetnosti«, je podrobneje določen v 6. točki prvega odstavka 3. člena ZNPPol, ki določa, da je velika verjetnost podana, ko je pričakovanje, da bo ogrožanje ali škodna posledica nastala, bistveno večje od pričakovanja, da ne bo nastala. Gre torej za veliko verjetnost, da bo v primeru ne ukrepanja policije škodna posledica resnično nastala. Glede varnostnega dokaznega standarda »*velike verjetnosti*« pa navajamo pojasnilo iz komentarja ZNPPol kjer je navedeno: »*[p]ričakovanje ogrožanja ali nastanka škodne posledice je pri tem varnostnem (dokaznem) standardu bistveno večje. Je bistveno večje od pričakovanja, da ogrožanje ne bo nastalo ali škodna posledica ne bo nastala. V matematičnem smislu pričakovanje bistveno presega 50 odstotkov, ne gre pa za gotovost.*«⁹

Ukrep se bo uporabljal začasno, za tri mesece, iz tehtnih razlogov pa se bo lahko izključno z odredbo generalnega direktorja policije podaljšal še največ za tri mesece (skupno torej ne več kot 6 mesecev). Odredila ga bosta lahko s pisno odredbo generalni direktor policije ali direktor policijske uprave, medtem

⁹ Žaberl, M. et al. (2015). Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) : s komentarjem, Ljubljana, IUS Software, GV založba, komentar k 3. členu.

ko bo morebitno podaljšanje ukrepa v izključni pristojnosti generalnega direktorja policije. Da se zagotovi zakonitost in nadzor nad izvajanjem ukrepa, je s tretjim odstavkom določeno, da smeta uporabo tehničnih sredstev na varnostno tveganih območjih s pisno odredbo odrediti samo generalni direktor policije ali direktor policijske uprave. Pisna oblika odredbe zagotavlja sledljivost odločanja in onemogoča samovoljnost pri odreditvi ukrepov, ki se po svoji naravi lahko dotikajo ustavno varovanih pravic posameznikov. Kdo od njiju bo odredbo izdal pa je odvisno od načrtovanega obsega izvajanja policijskih nalog, kot je npr. velikost teritorija, sodelovanje različnih policijskih enot v smislu njihovega enotnega vodenja, zagotavljanja potrebnih sredstev, tudi človeških virov. V pisni odredbi mora biti opredeljeno varnostno tvegano območje iz drugega odstavka tega člena in razlogi, ki utemeljujejo določitev območja za varnostno tvegano območje. O odreditvi nadzora s tehničnimi sredstvi je potrebno obvestiti javnost na teh območjih, poleg tega pa območja nadzora s tehničnimi sredstvi za fotografiranje in video ter avdio snemanje ustrezno označiti.

Uporaba tehničnih sredstev iz tega člena je dopustna zgolj ob doslednem spoštovanju načela sorazmernosti in zakonitosti, kot ju določa ZNPPol. Skladno s 15. členom ZNPPol (načelo zakonitosti) smejo policisti uporabiti policijska pooblastila na podlagi in v obsegu, ki ga določa zakon, ter na način, določen z zakonom ali podzakonskim predpisom, izdanim na podlagi in v skladu z zakonom. V skladu s 16. členom ZNPPol (načelo sorazmernosti) pa morajo biti vsi policijski ukrepi izvedeni z najmanjšimi škodljivimi posledicami in ga morajo prenehati uporabljati takoj, ko prenehajo razlogi za njegovo uporabo. Navedeno pomeni, da se ukrep uporabe tehničnih sredstev lahko uporabi samo takrat, ko je na varnostno tveganem območju ogroženo življenje, zdravje, svoboda ljudi ali premoženje ali je podana verjetnost, da bo do take ogroženosti prišlo, namen uporabe pa je zagotavljanje javnega reda, preprečevanje, odkrivanje in dokazovanje kaznivih dejanj ali prekrškov ter identificiranja storilcev teh dejanj. Ključno je tudi, da policija z blažjimi ukrepi teh ciljev ne more doseči. Pri tem mora biti razmerje med težo posega v pravice posameznika in koristjo, ki se z ukrepom doseže, uravnoteženo. Ker se ukrep izvaja na javnih krajih in javno dostopnih prostorih, in ne pomeni neposrednega posega v zasebnost v obsegu, ki bi zahteval sodno odredbo, se uporablja v okviru policijskih pooblastil brez predhodne sodne odredbe, vendar le ob izpolnjenih pogojih nujnosti, primernosti in sorazmernosti.

Policija mora pri izvajanju ukrepa zagotoviti, da se pridobljeni posnetki uporabljajo izključno za namen, zaradi katerega so bili pridobljeni, in se izbrišejo takoj, ko niso več potrebni, s čimer se zagotavlja spoštovanje načel zakonitosti, nujnosti in najmanjšega potrebnega posega, kot jih določa ZNPPol.

K 22. členu:

S tem členom se normativno ureja oblika opravljanja policijskih nalog iz 6. člena ZNPPol, ki omogoča intenzivnejše, učinkovitejše, načrtovano in ciljno usmerjeno izvajanje policijskih nalog in pooblastil, in sicer za preprečevanje, odkrivanje in dokazovanje kaznivih dejanj, hujših kršitev javnega reda ter hujših kršitev s področja javnega prometa, s katerimi se lahko ogrozi življenje, zdravje, osebna varnost ljudi ali premoženje ter za prijemanja storilcev teh dejanj. Dosedanja ureditev je bila omejena samo na določbo 6. alineje prvega odstavka 6. člena ZNPPol ter na notranje akte policije (npr. interna Pravila policije), pri čemer ni zagotavljala zadostnega pravnega okvira za primer, ko je za dosego varnostnih ciljev potrebno usklajeno, operativno in časovno omejeno delovanje policijskih enot. Zato je treba obliko takšnega policijskega dela normativno nadgraditi in z njo omogočiti večjo pravno varnost, določljivost in jasnost pravnih norm, ob hkratnem zagotavljanju operativne prožnosti policije. Na ta način se policistom v okviru odredene varnostne akcije omogoči zakonito in bolj učinkovito delovanje. Določba varnostno akcijo opredeljuje kot začasno in ciljno usmerjeno obliko dela z višjo stopnjo intenzivnosti izvajanja policijskih pooblastil in bolj organiziranega policijskega delovanja, sorazmerno z ugotovljenimi tveganji za javno varnost, usmerjeno v zaznano varnostno tveganje. Ker gre za intenzivnejše izvajanje že predpisanih policijskih pooblastil na določenem območju, je s tem podan tudi upravičen javni interes (legitimen cilj), da se odredi varnostno akcijo.

Z drugim odstavkom se na razumljiv in jasen način določa izvajanje vseh policijskih nalog iz 4. člena ZNPPol, upošteva zakonsko dejstvo, da se mora biti policijska naloga predpisana s tem ali drugim

zakonom in se opravlja z uporabo policijskih pooblastil ali z drugimi uradnimi dejanji (1. točka 3. člena ZNPPol).

Da se zagotovi zakonitost in nadzor nad izvajanjem ukrepa, je s tretjim odstavkom določeno, da smeta varnostno akcijo s pisno odredbo odrediti samo generalni direktor policije ali direktor policijske uprave. Pisna oblika odredbe zagotavlja sledljivost odločanja in onemogoča samovoljnost pri odreditvi ukrepov, ki se po svoji naravi lahko dotikajo ustavno varovanih pravic posameznikov. Kdo bo odredil varnostno akcijo pa je odvisno od načrtovanega obsega izvajanja policijskih nalog, kot je npr. velikost teritorija, sodelovanje različnih policijskih enot v smislu njihovega enotnega vodenja, zagotavljanja potrebnih sredstev, tudi človeških virov. V odredbi se določi in obrazloži tudi morebitna neogibna uporaba tehničnih sredstev.

Dalje se v četrtem odstavku časovno omejuje trajanje varnostne akcije, in sicer na največ tri ure, izjemoma, če gre za širše območje ali kompleksnejše varnostne razmere, pa tudi za največ šest ur, kar je primeren čas za tako intenzivno izvajanje policijskih pooblastil. Meje območja in trajanje akcije se določijo v pisni odredbi. Če gre za širše območje ali kompleksnejše varnostne razmere, se lahko trajanje akcije izjemoma podaljša do največ šest ur, pri čemer mora biti razlog za daljše trajanje izrecno obrazložen v odredbi. Določeno je tudi, da mora pristojna oseba, ki odredi izvedbo varnostne akcije ves čas intenzivno spremljati varnostne razmere zato, ker je dolžan varnostno akcijo zaključiti takoj, ko prenehajo razlogi za njeno odreditev oziroma lahko tudi prej kot v treh ali šestih urah. Torej takoj, ko se vzpostavi željena raven javne varnosti oziroma prenehajo razlogi za njeno opravljanje.

S petim odstavkom se določa pojem širšega območja. Zanj se šteje območje, ki obsega več dve ali prostorskih enot (naselij, mestnih četrti ali krajevnih skupnosti, več občin ali administrativnih območij posameznih policijskih postaj ali mejno območje med občinami, kjer varnostni pojav presega lokalni/regionalni značaj, prometne povezave (npr. cestne ali železniške povezave). Širše območje se določi v pisni odredbi za odreditev varnostne akcije, v kateri morajo biti meje območja jasno opredeljene (z navedbo ulice, naselja, ceste ali geografskih koordinat), tako da je mogoče presoditi sorazmernost ukrepa glede na dejansko ogroženost in se preprečuje njegova samovoljna ali dolgotrajna uporaba.

Z naslednjim šestim odstavkom pa se določa pojem kompleksnejših varnostnih razmer. Sem se štejejo razmere, ko je podanih več hkratnih ali medsebojno povezanih varnostnih dogodkov (npr. več hkratnih kaznivih dejanj, krajev ogrožanja ali varnostnih dogodkov) ali razmere, kadar so podana različna tveganja, ki zahtevajo usklajeno delovanje več posameznih policijskih enot (npr. kriminalistične, posebne ali specialne enote policije).

V sedmem odstavku se določno in jasno določi, da se varnostna akcija izvaja z intenzivnim izvajanjem policijskih pooblastil. Varnostne akcije se izvajajo na javnih krajih, javno dostopnih prostorih in drugih območjih, kjer to narekujejo varnostne razmere. Če se pokaže potreba po vstopu v stanovanja ali druge zasebne prostore, se takšen vstop lahko opravi le v skladu z določbami ZNPPol ali ZKP, ki se nanašajo na vstop v tuje stanovanje in druge prostore, s čemer se zagotavlja skladnost s 36. členom Ustave Republike Slovenije (nedotakljivost stanovanja). Pomembna je tudi določba, da se vsa pooblastila policije v okviru varnostne akcije uporabljajo skladno z določbami tega zakona.

Z osmim odstavkom se daje možnost uporabe tehničnih sredstev v okviru izvedbe varnostne akcije za preprečevanje, odkrivanje in dokazovanje nezakonitih dejanj. Dodan je pogoj nujnosti pri njihovi uporabi, in sicer mora biti njihova uporaba neogibno potrebna (brez njih varnostne akcije ne bo mogoče opraviti) za doseg namena varnostne akcije. Uporabo tehničnih sredstev bo morala v odredbi jasno določiti in njihovo neogibno uporabo obrazložiti pristojna oseba, ki odredi varnostno akcijo. Zaradi povečane organizacijske zahtevnosti akcij in možnosti uporabe več operativnih sredstev člen določa tudi možnost vzpostavitve video nadzora ter uporabe tehničnih sredstev in opreme za preprečevanje, odkrivanje in dokazovanje nezakonitih dejanj, če je to nujno za doseg namena akcije. Uporaba tehničnih sredstev je dopustna zgolj toliko časa, kolikor traja sama varnostna akcija in mora biti izrecno navedena v odredbi.

Zbiranje in obdelava posnetkov, ki pri tem nastanejo, mora biti skladna z določbami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov. Zaradi dodatnega varstva osebnih podatkov se določa, da se morajo posnetki, ki niso namenjeni za dokazovanje prekrškov in kaznivih dejanj ter identificiranje kršitev oziroma storilcev, izbrisati takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v 30 dneh od njihovega nastanka. Pri uporabi tehničnih sredstev v okviru izvedbe varnostne akcije so policisti, in tudi odredbodajalec, dolžni smiselno uporabljati določbe 113., 114. in 114.a člena ZNPPol. Slednje pomeni, da bo njihova uporaba omejena na spremljanje zakonitosti izvajanja policijskih pooblastil in na spremljanje javnih zbiranj (prvi in drugi odstavek 114. člena ZNPPol). Hkrati pa se bodo smeli brezpilotni zrakoplovi uporabljati samo za specifične policijske ukrepe iz 114.a člena istega zakona, v okviru varnostne akcije.

V devetem odstavku je določena uporaba predpisov, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, za zbiranje in obdelavo posnetkov iz prejšnjega odstavka. Določen je tudi rok za brisanje posnetkov, ki ne bodo uporabljeni za dokazovanje prekrškov in kaznivih dejanj ter identificiranje kršitev oziroma storilcev, ki se brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v 30 dneh od njihovega nastanka. Takšna ureditev je logična, ker je že po naravi stvari treba tako pridobljene posnetke zbrati, jih analizirati in varnostno ovrednotiti. Zato je določeno, da se neuporabni posnetki brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v 30 dneh od njihovega nastanka. Rok 30 dni za brisanje posnetkov policijo prisili k takojšnjemu in hitremu pregledovanju in ocenjevanju zbranih posnetkov, s tem pa učinkovito preprečuje morebitna neupravičena uporaba za druge namene.

Z desetim odstavkom se omogoča, da policisti pridržijo osebo, ki ovira ali preprečuje izvedbo varnostne akcije, vendar le za nujno potreben čas in največ za obdobje trajanja same akcije, s čimer se zagotavlja spoštovanje načela sorazmernosti in pravice do osebne svobode iz 19. člena Ustave RS. Posebej je določeno, da se glede pridržanja smiselno uporabljajo določila iz zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije. Glede na kratek čas pridržanja (največ do šest ur), v tovrstnih primerih pridržanim osebam ne bo treba (razen izjemoma) zagotavljati prehrane.

K 23. členu:

Naveden ukrep bo policistom omogočal, da v primerih ogrožanja življenja ali zdravja ljudi oziroma njihovega premoženja z orožjem ali nevarnimi predmeti, čimprej odkrijejo osebe, ki bi lahko izvajale opisano ogrožanje in jim na ta način izvajanje teh aktivnosti uspešno preprečili. Z njegovo uporabo se upravičeno pričakuje učinkovitejše odkrivanje kaznivih ravnanj, s čemer bi se zagotavljala javna varnost, hkrati pa se z njim zasleduje tudi legitimen cilj preprečevanja ogrožanja življenja ali zdravja ljudi oziroma njihovega premoženja pri najhujših kaznivih ravnanjih, ki so storjeni z uporabo orožja ali nevarnih predmetov, torej sredstev, ki imajo velik potencial za poškodovanje najvrednejših družbenih dobrin.

Vozniki lahko v prometu uporabljajo vozila, ki jim je potekla veljavnost prometnega dovoljenja ali pa niso registrirana, dodatno pa so lahko označena z registrskimi tablicami, ki niso bile izdane za njihovo označitev. Pri takih vozilih praviloma niso izvedeni periodični tehnični pregledi, zato obstaja verjetnost, da niso tehnično brezhibna. V primerih, ko vozila niso označena z ustreznimi registrskimi tablicami, je otežena izvedba identifikacije lastnika vozila (v primerih, ko je ugotovljena kršitev s tehničnimi sredstvi ali v primerih prometnih nesreč s pobegi). Pri neregistriranih vozilih praviloma hkrati ni sklenjeno obvezno zavarovanje, kar prinaša dodatne zaplete v primerih, ko so taka vozila udeležena v prometnih nesrečah.

Tudi ukradena vozila pomenijo grožnjo za varnost udeležencev cestnega prometa. Ob tatvini vozila storilec vozilo odpre nasilno ali z uporabo brezžične kode in ga nato zažene. V primeru nasilne uporabe so največkrat poškodovane ključavnice na vratih in volanska oziroma kontaktna ključavnica, prav tako je potrebna prilagoditev avtomobilske elektronike, da se izklopi blokada motorja. Vsak nepooblaščen poseg v krmilni, varnostni ali drug sistem vozila lahko vpliva na vožnjo vozila in s tem na varnost v cestnem prometu. Zaradi zlomljene volanske oziroma kontaktne ključavnice lahko odpove krmilni mehanizem, nepooblaščen poseg v elektroniko vozila pa lahko pomeni nepravilno delovanje in okvaro vozila.

Ukradene registrske tablice storilci uporabljajo za vožnjo z neregistriranimi vozili, za prevoze odvzetih in ukradenih motornih vozil ter za namestitve na vozilo, s katerim se izvrši kaznivo dejanje (npr. tatvina goriva, prihod na kraj vloma ali ropa). V veliko primerih si storilci kaznivih dejanj protipravno pridobijo registrske tablice kot pripravljalo dejanje za izvrševanje drugih hujših kaznivih dejanj. Od ropov, tatvin vozil, drznih tatvin, vlomov v objekte, serijskih tatvin goriva itd. Namestitev odtujenih registrskih tablic je način, kako storilci varnostnim organom otežijo identifikacijo oseb, ki uporabljajo vozilo. Naknadno preverjanje video posnetkov nadzornih sistemov za vozila pri izvršitvi hujših kaznivih dejanj je brez uspeha, saj so tablice, nameščene na vozilu, navadno predhodno odtujene. Navedeni način dela je značilen predvsem za kazniva dejanja, ki jih izvršujejo organizirane skupine oziroma združbe. Zato predlagatelj meni, da se v primerih preverjanja ukradenih tablic ne sledi le namenu ugotovitve osnovnega kaznivega dejanja tatvine, temveč tudi ugotovitvi hujših oblik kaznivih dejanj, kjer je tatvina registrskih tablic le pripravljalo dejanje. V primeru zlorabe ukradene registrske tablice je pomembno takojšnje ukrepanje policije, saj je po odstranitvi take tablice nemogoče odkriti vozilo in kršitelja.

Z uporabo sistemov za avtomatizirano prepoznavo registrskih tablic bi se tako zagotovilo, da bi v prometu izsledilo večje število voznikov in vozil, ki zaradi varnosti drugih udeležencev ne bi smeli biti udeleženi v prometu, navedeni ukrep pa bi pozitivno vplival na prometno varnost ter bi hkrati prispeval k odkrivanju posameznih področij domače in čezmejne kriminalitete. Prav tako bi se z uporabo navedenega sistema zmanjšalo naključno ustavljanje voznikov v cestnem prometu v večjem obsegu (t. i. rutinska kontrola cestnega prometa).

V tem členu je podrobno določeno tudi zbiranje in obdelava podatkov, konkretno pa so določene že obstoječe evidence s katerimi bi se s tem ukrepom pridobljeni podatki preverjali in v primeru ujemanja omogočili takojšnje ukrepanje policije z manemo preprečevanja najhujših prepovedanih ravnanj.

Natančno so določeni parametri, ki jih omenjeno tehnično sredstvo sme prikazati na zaslonu zato, da tega sredstva ne bo mogoče uporabiti za obrazno prepoznavo oseb.

Uveljavljeno bo t. i. pravilo brisanja podatkov brez zadetka zato, da se podatki, ki so zbrani in niso privedli do ujemanja (niso bili uvrščeni v nobeno preiskovalno evidenco oziroma niso zaznali iskanega vozila/osebe), nemudoma izbrišejo. Shranjevanje teh podatkov, ki dokumentirajo gibanje vseh tudi t. i. nedolžnih državljanov, bi predstavljalo nedopusten poseg v informacijsko zasebnost (t. i. množični nadzor).

Dodatno pa je določena tudi hramba podatka o ujemanju (zadetek). Če je primerjava privedla do ujemanja optično prepoznane registrske tablice vozila z zabeleženim podatkom iz evidenc iz tretjega odstavka tega člena, bodo podatki izbrisani takoj po zaključku policijskega postopka z uporabo ukrepa, potrebnega za obravnavo ujemanja, najkasneje v 7 dneh.

Določba predstavlja varovalko, katere namen je preprečiti prekomerno, trajno ali nesorazmerno obdelavo osebnih podatkov, s katero se želi zagotoviti omejen in zakonit poseg v pravico do zasebnosti (35. člen Ustave Republike Slovenije) in pravico do varstva osebnih podatkov (38. člen Ustave Republike Slovenije). Določba ima ustavnopravno funkcijo sorazmernosti, s tem ko časovno omejuje poseg in zagotavlja minimalnost posega (briše se takoj, ko namen pridobitve preneha). Za t. i. negativne zadetke pa je določeno, da se ti podatki takoj izbrišejo, pri čemer mora biti iz dnevnika obdelave osebnih podatkov razvidno, da je pri obdelavah osebnih podatkov preko sistema za optično prepoznavo registrskih tablic prišlo do samodejne obdelave osebnih podatkov posameznikov v evidencah policije in evidencah, do katerih policija lahko dostopa.

Posebej je določeno, da smejo policisti tehnična sredstva za optično prepoznavo registrskih tablic uporabljati le za opravljanje nalog po tretjem odstavku tega člena, pri čemer se izrecno prepoveduje

uporaba za namen obrazne prepoznavne. Prav tako je dovoljeno tehnično sredstvo uporabljati samo z vozili policije.

Za izvajanje tega člena, policija vodi in vzdržuje evidenco optične prepoznavne registrskih tablic. Evidenca optične prepoznavne registrskih tablic lahko vsebuje naslednje podatke: datum, ura in lokacija nastanka podatka, fotografija vozila v delu, ki omogoča prepoznavo registrske tablice vozila in samega vozila, registrska tablica vozila in država registracije vozila, tehnični podatek o delovanju sistema, v primeru zadetka navedba evidence, iz katere izhaja zadetek, podatek o lastniku vozila. Posameznik ima pravico do seznanitve s svojimi osebnimi podatki iz evidence optične prepoznavne registrskih tablic takoj po vzpostavitvi evidence. Podatki iz evidence optične prepoznavne registrskih tablic se izbrišejo takoj po sami izvedbi ukrepa, razen v primeru, če primerjava z drugimi evidencami pokaže, da je potrebno nadaljnje ukrepanje policije. V tem primeru se podatki hranijo do zaključka policijskega postopka, vendar največ 7 dni.

K 24. členu:

Predlagana določba zakonsko ureja primere, ko določena oseba v gostinskem obratu ali na prostoru, kjer se opravlja gostinska dejavnost zunaj gostinskega obrata, osumljena storitve enega ali več kaznivih dejanj ali prekrškov zoper javni red in mir. Pri tem je nujno, da gre za kazniva dejanja iz XXIX. poglavja Kazenskega zakonika RS (KZ-1), ki določa kazniva dejanja zoper javni red in mir (členi 294–313) ali prekršek po določenih Zakona o varstvu javnega reda in miru. Kot značilnejša kazniva dejanja s tega področja omenjamo kaznivo dejanje nasilništva, javnega spodbujanja sovraštva, nasilja ali nestrpnosti, sodelovanje v skupini, ki stori kaznivo dejanje, preprečitev uradnega dejanja ali maščevanja uradni osebi itn. Najznačilnejši prekrški s tega področja pa so izzivanje ali spodbujanje k pretepu, pretep, vpitje ali prepiranje na javnem kraju ipd. Za pojem storilca se uporabljata določbi 20. člena KZ-1 in 48. člena Zakona o prekrških (ZP-1). Policisti v tem primeru storilcu ustno ukažejo, da se takoj odstrani iz gostinskega obrata, kjer je bilo dejanje storjeno in njegove okolice. Omenjeni ukrep ima obligatorno naravo, saj policist mora izreči ukrep takojšnje odstranitve. Kaj so gostinski obrati določa Zakon o gostinstvu, ki gostinski obrat opredeljuje kot funkcionalno povezane in ustrezno urejene prostore, ki omogočajo opravljanje določene vrste gostinske dejavnosti. Ob tem zakon primeroma navaja, da so to hoteli, moteli, penzioni, prenočišča, gostišča, hotelska in apartmajska naselja, planinski in drugi domovi, kampi, restavracije, gostilne, kavarne, slaščičarne, okrepčevalnice, bari ter obrati za pripravo in dostavo jedi. Isti zakon tudi določa, da se lahko gostinska dejavnost opravlja zunaj gostinskega obrata v premičnih objektih oziroma z objekti, s sredstvi ali napravami, ki so prirejene v ta namen (4. člen Zakona o gostinstvu). Slednje pomeni, da bo po prvem odstavku tega člena policija lahko ukrepala tako zoper storilce, ki izvršijo kaznivo dejanje ali prekršek zoper javni red in mir, tako v gostinskem obratu, kot tudi na prostoru, kjer se opravlja gostinska dejavnost zunaj gostinskega obrata (npr. različne veselice ali podobne prireditve). Policisti bodo osebo odstranili iz gostinskega obrata oziroma iz njegove okolice samo, če ne bo mogoče drugače doseči, da se v gostinskem obratu zagotovi red in mir, oziroma da se prepreči izvrševanje kaznivih dejanj in prekrškov. V kolikor bodo obstajali razlogi za odvzem prostosti po drugih predpisih, policisti logično ne bodo izrekli ukrepa po tem členu, temveč bodo uporabili strožji ukrep po drugih predpisi, s katerim se bodo preprečile nadaljnje kršitve.

Za okolico gostinskega obrata se šteje oddaljenost od gostinskega obrata na razdalji 200 metrov. Enaka razdalja velja tudi za prostor, kjer se opravlja gostinska dejavnost zunaj gostinskega obrata. Določba daje policiji možnost hitrega in učinkovitega ukrepanja v situacijah, kadar bi nadaljnje zadrževanje konkretne osebe predstavljalo neposredno nevarnost za javno varnost v tem gostinskem obratu ali na prostoru, kjer se opravlja gostinska dejavnost zunaj gostinskega obrata. Gre za varnostni ukrep, katerega namen je takojšnja vzpostavitev javnega reda in varnost, za katero je neogibno potrebna prav odstranitev storilca. Glede na to, da je ukrep vezan na konkretnega storilca policisti na takšen najmilejši način preprečijo nevarnost ponavljanja opisanih kaznivih ravnanj, s tem, da se ukrep ne razteza na druge obiskovalce gostinskega obrata oziroma obiskovalce na prostoru, kjer se opravlja gostinska dejavnost zunaj gostinskega obrata. Zato bo s takšnim ukrepom mogoče na najmanj invaziven način za

druge ljudi v predmetnem gostinskem obratu, zagotoviti javni red oziroma javno varnost v konkretni nevarni situaciji.

Dikcija prvega odstavka tega člena se vsebinsko sklicuje na splošno terminologijo 39. člena ZNPPol, ki policistu omogoča, da z ustnim ukazom zahteva od storilca ravnanja ali opustitev ravnanj, da bi opravil policijske naloge, določene v tem zakonu in drugih predpisih v skladu z zakonom. Glede na dejstvo, da ukrep pomeni poseg v ustavno kategorijo pravice do svobode gibanja (32. člen Ustave Republike Slovenije), je nujno, da je ukrep določen z zakonom, da je nujen in sorazmeren ter da zasleduje ustavno dopusten cilj – varnost ljudi in zagotavljanje javnega reda.

Drugi odstavek določa, da mora oseba, ki ji je odrejena odstranitev, gostinski obrat ali prostor iz prejšnjega odstavka in njegovo okolico takoj zapustiti. Če oseba ukaza policista ne upošteva, sme policist zoper osebo, ki ne upošteva odredbe, uporabiti druga policijska pooblastila v skladu z ZNPPol (npr. uporaba prisilnih sredstev, pridržanje ali privedba). V tem smislu je policistu dana pravna podlaga za stopnjevanje ukrepov v primeru nespoštovanja policijskih ukazov zato, da se s tem zagotovi učinkovitost in izvršljivost ukrepa. Pri tem bo policist moral upoštevati tudi določbo 16. člena ZNPPol o sorazmernosti, ki določa, da morajo policisti uporabiti zgolj tista pooblastila, s katerimi lahko opravijo policijsko nalogo z najmanjšimi škodljivimi posledicami.

Zadnji odstavek tega člena določa možnost izreka ukrepa prepovedi približevanja določenemu gostinskemu obratu, kadar je bila oseba predhodno že obravnavana zaradi kaznivega dejanja ali prekrška zoper javni red in mir v istem gostinskem obratu. Policist mu ukrep izreče za obdobje dveh let. Določeno je tudi, da se pri odreditvi, izvrševanju in prenehanju predmetnega ukrepa smiselno uporabljajo določbe, ki urejajo ukrep prepovedi udeležbe na športnih prireditvah v ZNPPol. Ta določa, da se v roku, ki ne sme biti daljši od 24 ur, osebi vroči še pisno odredbo o odrejenem ukrepu skupaj s pravnim poukom, v katerem je navedeno, da se lahko v 48 urah izjavi o navedbah v odredbi ter svojo izjavo pošlje neposredno na stvarno pristojno sodišče, vključno s podatkom o posameznem stvarno pristojnem sodišču. Pisna odredba mora vsebovati podatke o osebi, zoper katero je ukrep odrejen (osebno ime, EMŠO oziroma za tujca rojstne podatke, državljanstvo, stalno oziroma začasno prebivališče), opredelitev okoliščin, ki utemnjujejo izrek ukrepa, in navedbo, da bo odredba po uradni dolžnosti poslana v sodno presojo. Policist vroči odredbo osebi neposredno. Če takšna vročitev ni možna, se odredba osebno vroči v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek. Policija odredbo v 48 urah od izdaje pošlje v presojo preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča. Preiskovalni sodnik lahko odredbo potrdi ali v primerih, ko iz okoliščin primera izhaja, da niso podani pogoji za izdajo odredbe, razveljavi. Preiskovalni sodnik odloči o ukrepu v roku, ki ne sme biti daljši od 15 dni. Zoper odločitev preiskovalnega sodnika je v osmih dneh od vročitve odločitve dovoljena pritožba na zunajobravnavni senat okrožnega sodišča, ki o pritožbi odloči v 15 dneh od prejema pritožbe. Pritožba zoper odločitev preiskovalnega sodnika ne zadrži izvršitve. Preiskovalni sodnik vroči odločbo osebi na naslov, ki ga je sporočil policiji, če mu je na tem naslovu ni mogoče vročiti, pa se obvestilo o izdani odločbi, ki vsebuje vse potrebne podatke, pritrdi na oglasno desko okrožnega sodišča. Preiskovalni sodnik lahko vroči odločbo prek policije, ki v primeru, če odločbe ni mogoče vročiti na naslovu, ki ga je oseba sporočila policiji, obvestilo o izdani odločbi preiskovalnega sodnika pritrdi na oglasno desko pristojne policijske postaje. Odločba preiskovalnega sodnika se v primeru pritrditve obvestila o izdani odločbi na oglasno desko šteje za vročeno po preteku osmih dni od pritrditve obvestila na oglasno desko. Določbe o vročanju odločbe preiskovalnega sodnika veljajo tudi za vročitev odločbe zunajobravnavnega senata.

Ukrep iz zadnjega odstavka tega člena je namenjen dalj časa trajajočemu preprečevanju ponavljajočih se kršitev in povečanju varnosti ljudi v gostinskih obratih ali njihovi okolici in smiselno nadgrajuje izvedbo ukrepa takojšnje odstranitve. Odredi se takrat, ko policisti z zbiranjem obvestil oziroma ugotavljanjem dejstev in okoliščin ugotovijo nadaljnji obstoj nevarnosti, da bo storilec, ki je že ponovil nezakonita dejanja iz prvega odstavka tega člena z njimi še nadaljeval. Gre za določbo, ki ima dispozitivno naravo (ukrep ni obligatoren), zato bodo morali policisti z zbiranjem obvestil in dokazov potrditi obstoj

nevarnosti, da bo storilec tovrstna prepovedana dejanja v tem gostinskem obratu še izvajal. Takrat mu policisti izrečejo ukrep prepovedi približevanja gostinskemu obratu za obdobje dveh let. Pri tem pa je potrebno posebej poudariti, da ukrepa prepovedi približevanja gostinskemu obratu iz določba tretjega odstavka, ni mogoče uporabiti v primerih opravljanja gostinske dejavnosti zunaj gostinskega obrata (npr. različne veselice ali podobne prireditve). Še vedno pa lahko policisti ta ukrep izvedejo npr. na terasi gostinskega obrata, ki je v skladu z zakonom, ki določa gostinsko dejavnost, funkcionalno povezan prostor gostinskega obrata, ki omogoča opravljanje gostinske dejavnosti.

Z navedenim členom se na novo ureja v praksi nujno potreben ukrep takojšnje odstranitve storilca prepovedanih ravnanj iz gostinskega obrata in njegove okolice. Policisti pa smejo ukrep stopnjevati tudi z uporabo npr. prisilnih sredstev, da storilca transportirajo izven zadevnega prostora ali njegove okolice. V skrajnem primeru pa mu smejo izreči tudi ukrep prepovedi približevanja gostinskemu obratu, in sicer največ za dve leti.

K 25. členu:

Ta člen ureja ukrepanje policije, v primerih, ko pride v gostinskem obratu do množičnih kaznivih dejanj ali prekrškov zoper javni red in mir, torej splošnega nereda. Kot množična storitev kaznivih dejanj ali prekrškov zoper javni red in mir po tem členu, se štejeta dve ali več prepovedanih dejanj v istem časovnem obdobju ter v istem gostinskem obratu. V tem primeru smejo policisti z ustno odredbo odgovorni osebi pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, v gostinskem obratu (npr. zaposleni, ki opravlja delo v posameznem obratu, ker je v skladu z določbo prvega odstavka 15. člena Zakona o prekrških odgovorna oseba tista oseba, ki je pooblaščen za opravljanje dela v imenu, na račun, v korist ali s sredstvi pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost) odrediti njegovo takojšnjo zaprtje.

Navadno bo šlo to za primere, ko je v gostinskem obratu več oseb, ki množično izvršujejo kazniva dejanja ali prekrške zoper javni red in mir, zaradi česar policisti z omejenimi viri ne bi mogli posameznim osebam odrediti odstranitve iz gostinskega obrata, kot je to določeno v prejšnjem členu tega zakona. Lahko pa bodo policisti ta ukrep uporabili tudi kot stopnjevanje ukrepa iz prejšnjega člena tega zakona, če se bo varnostna situacija poslabšala v tolikšni meri, da bo v nadaljevanju prišlo v gostinskem obratu do istočasnih množičnih kaznivih dejanj ali prekrškov zoper javni red in mir. Takrat bodo lahko policisti zahtevali zaprtje gostinskega obrata. Kaj so to gostinski obrati določa Zakon o gostinstvu, ki gostinski obrat opredeljuje kot funkcionalno povezane in ustrezno urejene prostore, ki omogočajo opravljanje določene vrste gostinske dejavnosti. Ob tem zakon primeroma navaja, da so to hoteli, moteli, penzioni, prenočišča, gostišča, hotelska in apartmajska naselja, planinski in drugi domovi, kampi, restavracije, gostilne, kavarne, slaščičarne, okrepčevalnice, bari ter obrati za pripravo in dostavo jedi (4. člen Zakona o gostinstvu).

Zadrževanje v tem zakonu pomeni, da se oseba ne giblje oziroma, da iz gibanja preide v mirovanje, se za dalj časa (in ne samo za kratek čas) zaustavi na določenem mestu. Skratka pomeni, da se brez dejansko upravičenega razloga zadržuje na določenem mestu. Zadrževanje tudi ne vsebuje npr. vožnje osebe s prevoznim sredstvom mimo gostinskega obrata po javni površini ali prebivanja v stanovanju, ki se nahaja npr. eno nadstropje nad gostinskim obratom ali v območju manjšem od 200 metrov. V tovrstnih primerih ne gre za kršitev prepovedi zadrževanja.

Izrečeno odredbo in razloge za izrek so policisti dolžni ustrezno dokumentirati v skladu s prvim odstavkom 130. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 22/25 – uradno prečiščeno besedilo), ki določa, da morajo policisti o vsaki uporabi policijskega pooblastila policisti poročati v poročilu o opravljenem delu, če poročila ne pišejo, pa v pisnem aktu o uporabi policijskega pooblastila ali v uradnem zaznamku. Policisti bodo b tem morali zapisati tudi razloge za izrek omenjene odredbe oziroma svojo odločitev konkretizirati z dejstvi in okoliščinami, ki so pripeljali do njegove odločitve.

V drugem odstavku je določeno, da mora odgovorna oseba, ki ji je izrečena odredba o zaprtju gostinskega obrata, gostinski obrat takoj zapreti, druge osebe pa morajo gostinski obrat takoj zapustiti. Hkrati z ukrepom zaprtja lokala policisti odredijo tudi takojšnjo prepoved zadrževanja oseb v okolici gostinskega obrata, v oddaljenosti 200 metrov od obrata. V vsakem primeru bo šlo za določitev tega ukrepa na razdalji 200 metrov, razen v že prej omenjenih primerih. Za izvedbo omenjenega ukrepa lahko policisti uporabijo trak z napisom Stop policija in tudičasne kovinske ograje. V to razdaljo so lahko vključena dvorišča, terase, parkirišča, letni vrtovi, ploščadi, igrišča, parki in drugi podobni javni objekti. Določila tega člena so namenjena zagotovitvi učinkovitega in takojšnjega ukrepanja policije, kadar v posameznem gostinskem obratu pride do izvrševanja nezakonitih dejanj ali pozivanja k nezakonitim dejanjem, ali če pride do nasilja oziroma do splošnega nereda, ki pomeni kršitev javnega reda. Ker se gostinski obrati praviloma nahajajo v prostorih, v katerih se zbira večje število oseb, lahko tovrstni dogodki predstavljajo resno tveganje za varnost ljudi in premoženja ter motenje javnega reda na območju, kjer se izvaja gostinska dejavnost. Zato se policistom daje pooblastilo, da lahko z neposrednim (ustnim) ukazom odredijo takojšnje zaprtje gostinskega obrata in prepoved zadrževanja v okolici. Takšen ukrep ima začasen značaj (največ šest ur), kar zagotavlja sorazmernost ukrepa z vidika varstva pravic lastnika oziroma najemnika gostinskega obrata in pravico do podjetništva (tj. spoštovanje svobodne gospodarske pobude), prav tako pa do ustavno zagotovljene svobode gibanja. Za neupoštevanje ustne odredbe o zaprtju lokala pa je v kazenski določbi tega zakona določena sankcija globe zoper odgovorno osebo v višini od 1.000 do 2.000 eurov.

S tretjim odstavkom se določa, da zaprtje gostinskega obrata ne sme trajati več kot šest ur, ker se upravičeno pričakuje, da omenjeni četrtdnevni rok v praksi zadošča za prekinitev izvajanja nezakonitih dejanj.

V četrtem odstavku se določa dolžnost policistov, da ob začasnem zaprtju gostinskega obrata in prepovedi zadrževanja v okolici, osebe ustno (in ne pisno) seznanijo z razlogi za takšen ukrep. S tem ukrepom se zagotavlja transparentnost izvajanja policijskih nalog. Pisno potrdilo bodo policisti izdali samo na izrecno zahtevo osebe, v primeru, če se bo ukrep izvajal več kot eno uro.

V petem odstavku je osebam, na katere se začasni ukrep nanaša, omogočena možnost pridobitve pisnega potrdila o izvedenem ukrepu, če le-ta traja več kot eno uro. Policisti so posledično dolžni izdati pisno potrdilo osebam, ki to zahtevajo. V potrdilu policisti navedejo datum in čas začetka in konca začasnega zaprtja gostinskega obrata in prepovedi zadrževanja v okolici. Ob tem morajo navesti še, kateri policijski postopek je bil izveden zato, da se oseba lahko tudi pisno seznani z razlogi začasnega zaprtja gostinskega obrata oziroma prepovedjo zadrževanja v okolici.

Zadnji odstavek določa, da mora biti ukrep začasnega zaprtja in prepovedi zadrževanja v okolici evidentiran v evidenci dogodkov, ki jo policija vodi po 123. členu ZNPPol. S tem se zagotavlja, da je vsak primer uporabe tega ukrepa uradno zabeležen, kar omogoča transparentnost delovanja policije, sledljivost izvedenih pooblastil in nadzor nad zakonitostjo ukrepa ter nadaljnje analize policijskega dela.

Predlagana ureditev tako celovito ureja začasno zaprtje gostinskega obrata in prepoved zadrževanja v okolici ter s tem zagotavlja nujno učinkovitost policijskega ukrepanja z namenom, da se zagotovi javna varnost. Uporabljen bo zlasti v primerih, ko se bo izkazalo, da samo ukrepom odstranitve osebe iz gostinskega obrata ne bo mogoče vzpostaviti javnega reda ali preprečiti njegovega ogrožanja. S tem se učinkovito zavarujejo ljudje in premoženje, obenem pa zagotavlja spoštovanje načela sorazmernosti pri posegih oblasti v pravico do podjetništva in svobode gibanja, ker gre za t. i. stopnjevalni ukrep.

K 26. členu:

Ker se s tem zakonom določa možnost izreka ukrepa prepovedi približevanja določenemu gostinskemu obratu, kadar je oseba že predhodno obravnavana zaradi ogrožanja javnega reda, življenja, zdravja,

osebne varnost ljudi ali premoženja, je potrebno urediti tudi evidenco iz tega naslova, saj sicer ne bo mogoč nadzor nad upoštevanjem prepovedi približevanja določenemu gostinskemu obratu.

Ker je ukrep prepovedi približevanja določenemu gostinskemu obratu namenjen preprečevanju ponavljajočih se kršitev in povečanju varnosti ljudi v gostinskih obratih ali njihovi neposredni okolici in smiselno nadgrajuje izvedbo ukrepa takojšnje odstranitve, ter se uporablja v primerih, ko je zaradi ponavljajočega se ali intenzivnega ogrožanja potrebno trajnejše preprečevanje stikov osebe z določenim krajem (tj. gostinskih obratom in njegovo okolico), bi njegova uveljavitev, brez hkratne določitve možnosti nadzora nad njim, izgubila pomen.

Z drugim odstavkom je določeno, kateri podatki se v evidenci obdelujejo.

S tretjim odstavkom je določen rok hrambe podatkov iz evidence, ki jo določa prvi odstavek tega člena.

K 27. členu:

S tem členom se ureja ukrep – zaseg premoženja ali finančnega premoženja, ki ga lahko še pred uvedbo nadzora uporabi Finančna uprava Republike Slovenije (FURS), kadar pri izvajanju svojih nalog z neposredno zaznavo pridobi podatek, da posameznik razpolaga s premoženjem ali finančnim premoženjem, ki znatno presega dohodke, ki jih je napovedal. V tem primeru velja izpodbojna domneva, da je lastnik premoženja, ki ga ima v posesti. Ukrep začasnega zasega je nujen zaradi tveganja, da posameznik to premoženje odtuji oziroma skrije (saj pogosto razpolaganje z njim ni razvidno iz uradnih evidenc in podatkov, s katerimi davčni organ razpolaga, ampak le na kraju samem, ko organ zazna razpolaganje z premoženjem) še preden FURS uvede postopek nadzora, zato mora biti FURS omogočeno, da v primerih, ko omenjeno premoženje znatno presega prijavljene dohodke, to premoženje ali finančno premoženje, ki ga ima posameznik v posesti, zaseže za namene zavarovanja izpolnitve bodoče davčne obveznosti. Takojšnji začasni zaseg premoženja ali finančnega premoženja se tako izvede, kadar je zaznano, da verjetno izhaja iz nenapovedanih dohodkov.

Zaseg je časovno omejen na najkrajši možni čas, to je 30 dni, saj takšen zaseg vpliva na pravico do zasebne lastnine. V tem času mora uradna oseba začeti postopek nadzora ali pa premoženje vrniti. Nadalje se določa (instrukcijski) rok, do katerega je treba postopek zaključiti, torej izdati odločbo, in sicer mora biti odločba izdana v šestih mesecih od začetka postopka. Če odločba v tem roku ni izdana, se zaseženo premoženje vrne.

Če davčni organ začne postopek nadzora, na zaseženem premoženju pridobi zakonito zastavno pravico, skladno s Stvarnopravnim zakonikom. Posameznik lahko v skladu z določili zakona, ki ureja davčni postopek, v postopku nadzora predlaga nadomestitev zavarovanja.

V postopku zavarovanja in v zvezi z ugovorom tretjega se uporabljajo določila zakona, ki ureja davčni postopek. To pomeni tudi, da se izda začasni sklep za zavarovanje, zoper katerega ima zavezanec za davek ali tretja oseba pravno sredstvo (pritožba, ugovor), pri čemer pa je pravica tretjega do ugovora, da ima na predmetu zavarovanja pravico, ki preprečuje zavarovanje, dovoljena le, če je zavarovanje z zaseženim premoženjem ustrezno nadomeščeno. Pritožba zoper sklep o zavarovanju se obravnava prednostno.

Pravila glede hrambe in vračila zaseženega premoženja in finančnega premoženja predpiše minister, pristojen za finance.

Primerljiva določba je urejena v 130.b členu Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma.

K 28. členu:

Razmerja med starši in otroki ureja Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C, 200/20 – ZOOMTVI, 94/22 – odl. US, 94/22 – odl. US, 5/23 in 34/24 – odl. US) in v

okviru teh med drugim ureja vsebino starševske skrbi. Starševska skrb so obveznosti in pravice staršev, ki se nanašajo na skrb za otrokovo življenje in zdravje, njegovo vzgojo, varstvo in nego, nadzor nad otrokom in skrb za njegovo izobraževanje ter obveznosti in pravice staršev, ki se nanašajo na zastopanje in preživljanje otroka ter na upravljanje njegovega premoženja. Pristojni organ lahko omeji ali odvzame starševsko skrb enemu ali obema od staršev pod pogoji, ki jih določa ta zakonik, kot to določa 136. člen Družinskega zakonika. V skladu s 152. členom Družinskega zakonika starševska skrb preneha s polnoletnostjo otroka, to je, ko dopolni 18 let ali če otrok pridobi popolno poslovno sposobnost pred polnoletnostjo. Otrok pridobi popolno poslovno sposobnost s sklenitvijo zakonske zveze. Sodišče lahko prizna popolno poslovno sposobnost otroku, ki je postal roditelj in je dosegel tako telesno in duševno zrelost, da je sposoben za samostojno življenje.

Ukrepe za varstvo koristi otroka določa Družinski zakonik v poglavju 7, in sicer določa naslednje vrste ukrepov: začasne odredbe, nujni odvzem otroka in ukrepe trajnejšega značaja (159. člen Družinskega zakonika). V skladu s 157. členom Družinskega zakonika sodišče izreče ukrep za varstvo koristi otroka, če ugotovi, da je otrok ogrožen. Otrok je ogrožen, če je utrpel ali je zelo verjetno, da bo utrpel škodo, in je ta škoda oziroma verjetnost, da bo škoda nastala, posledica storitve ali opustitve staršev ali posledica otrokovih psihosocialnih težav, ki se kažejo kot vedenjske, čustvene, učne ali druge težave v njegovem odraščanju. Škoda iz prejšnjega odstavka obsega škodo na telesnem ali duševnem zdravju in razvoju otroka ali na otrokovem premoženju.

Nadalje Družinski zakonik v 257. členu določa, da otroka, ki nima staršev ali za katerega starši ne skrbijo, postavi sodišče pod skrbništvo in mu imenuje skrbnika. Sodišče mora centru za socialno delo takoj poslati pravnomočno odločbo, s katero je otroka postavilo pod skrbništvo in imenovalo skrbnika. Predlagana določba se nanaša na primere, ko otrok pred 18. letom postane roditelj. Predlagatelj ocenjuje, da gre za okoliščine, ki terjajo posebno skrb in pozornost, saj je otrok, ki je ustavno varovana kategorija, postal starš otroku. Tovrstne primere se tako s predlagano določbo posebej naslavlja, in sicer mora v takšnem primeru center za socialno delo ugotoviti, ali je za zaščito pravic in koristi mladoletnega roditelja in njegovega otroka potrebno predlagati katerega od ukrepov, ki jih določa Družinski zakonik. Posebej se naslavlja morebitno starševstvo otroka pred 15. letom starosti. Center za socialno delo mora v teh primerih posebej preučiti, ali obstajajo okoliščine, zaradi katerih bi bil potreben nujni odvzem otroka, začasna odredba, s katero se otroka odvzame staršem, ukrep trajnejšega značaja odvzem otroka staršem, kot so določeni v Družinskem zakoniku. V teh primerih se predlaga, da center za socialno delo predlaga sodišču postavitev pod skrbništvo, in sicer na način, da se za skrbnika imenuje center za socialno delo, izjemoma družinski član mladoletnega roditelja. Družinski zakonik namreč v 153. členu določa, da morata sodišče in center za socialno delo izvesti potrebna dejanja in ukrepe, ki jih zahtevata vzgoja in varstvo otroka ali varstvo njegovih premoženjskih ter drugih pravic in koristi. V okviru tega mora tudi ugotoviti, ali je potrebno poseči v starševsko skrb otrokovih staršev ter starševsko skrb mladoletnega roditelja ter vložiti predlog za postavitev pod skrbništvo za mladoletnega roditelja ter novorojenega otroka. Predlagana je tudi obveznost centra za socialno delo, ki bo sodišču podal predlog za izvedbo ukrepov iz prvega in drugega odstavka tega člena, da hkrati začasno, do odločitve sodišča, omeji skrbnikove pravice in prevzame skrbništvo nad mladoletnim roditeljem in novorojenim otrokom, v delu razpolaganja s prihodki in premoženjem.

Ureja se tudi primere, ko otrok pred 18. letom postane roditelj. Predlagatelj ocenjuje, da gre za okoliščine, ki terjajo posebno skrb in pozornost, saj je otrok, ki je ustavno varovana kategorija, postal starš otroku. V takšnem primeru mora center za socialno delo ugotoviti, ali je za zaščito pravic in koristi mladoletnega roditelja in njegovega otroka potrebno ravnati skladno s prvim in drugim odstavkom 99. člena ZSDP-1 in posamezni družinski prejemek izplačevati v materialni obliki.

K 29. členu:

Uvede se obveznost lokalnih skupnosti za kreiranje delovnih mest z vključitvijo v program javnih del, ki jih vsako leto preko javnih povabil razpiše država. Zavezanci so lokalne skupnosti z evidentiranimi romskimi naselji po 20a členu Zakona o financiranju občin.

K 30. členu:

Ker se bodo v praksi zgodili primeri, ko odgovorna oseba v gostinskem obratu ne bo upoštevala odredbe policistov po takojšnjem zaprtju obrata ji bodo policisti lahko izrekli sankcijo globe v razponu. Navadno bodo v prvem tovrstnem primeru izrekli globo na spodnji meji, če pa bo odgovorna oseba prekrške ponavljala oziroma konstantno odklanjala odredbe policistov, bo lahko prekrškovni organ z odločbo izrekel tudi višjo globo od najnižje predpisane. Globa je na sorazmerni višini upošteva nevarnost, ki grozi za ogrožanje življenja, zdravja in premoženje ljudi, če bi storilci kljub izrečeni prepovedi zaradi nezaprta gostinskega obrata ostali ali se vrnili v obrat in nadaljevali npr. z množičnimi kršitvami javnega reda oziroma povzročali splošni nered npr. s pretepom.

K 31. členu:

Določa se prehodna ureditev v zvezi z že začetimi postopki dodelitve brezplačne pravne pomoči po ZBPP. Če je oseba vložila prošnjo za dodelitev brezplačne pravne pomoči pred uveljavitvijo tega zakona, se postopek dodelitve brezplačne pravne pomoči dokonča po dosedanjih predpisih.

K 32. členu:

Zaradi ureditve trenutnih razmer je predlagano, da se posebna ureditev pregona storilcev določenih kaznivih dejanj (»lahka telesna poškodba« in »ogrožanje z nevarnim orodjem pri pretepu ali prepiru«) in predlagani strožji kaznovalni okvir za kaznivo dejanje nasilništva uporablja v obdobju treh let po uveljavitvi tega predloga zakona.

KZ-1 kot sistemski kazensko-materialni predpis je namreč tudi zaradi načela stroge zakonitosti v kazenskem pravu nedopustno spreminjati na hitro in na podlagi kakršnihkoli trenutnih razmer, zato ocenjujemo kot ustrezno, da se posebna ureditev uporablja v določenem časovnem obdobju, v katerem bo mogoče oceniti delovanje in učinke take ureditve ter tudi morebitno utemeljenost podaljšanja veljavnosti posebne ureditve oziroma takih posegov v sam KZ-1.

Tudi za druge določbe zakona (vstop in pregled tujega stanovanja, drugih prostorov ali prevoznega sredstva z namenom takojšnjega zasega orožja; uporaba tehničnih sredstev na varnostno tveganih območjih ; varnostna akcija ;avtomatizirano preverjanje registrskih tablic vozil; odstranitev osebe in prepoved približevanja gostinskemu obratu; začasno zaprtje gostinskega obrata in prepoved zadrževanja oseb v njegovi neposredni okolici) se določa začasnost, saj se ukrepi uporabljajo v obdobju enega let po uveljavitvi tega zakona.

K 33. členu:

Ta člen določa, da zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11, 14/15 – ZUUJFO, 71/17, 21/18 – popr., 80/20 – ZIUOOPE, 189/20 – ZFRO, 207/21, 44/22 – ZVO-2 in 17/25)

20.a člen

(sofinanciranje obveznosti občin z evidentiranimi romskimi naselji)

(1) Občinam z evidentiranimi romskimi naselji se v tekočem letu iz državnega proračuna zagotovijo sredstva za sofinanciranje obveznosti občin z evidentiranimi romskimi naselji. Seznam občin z evidentiranimi romskimi naselji z oceno števila prebivalcev posameznih evidentiranih romskih naselij določi vlada s sklepom.

(2) Sredstva se občinam za vsako proračunsko leto zagotovi v višini 4,2 % skupne primerne porabe občin z evidentiranimi romskimi naselji.

(3) Delež sredstev za sofinanciranje obveznosti občin z evidentiranimi romskimi naselji se za posamezno občino izračuna po enačbi: $SOERNit = (0,25 * C1 + 0,15 * C2 + 0,25 * C3 + 0,15 * C4 + 0,20 * C5) * 4,2 \% SPP$

Pri tem je: SOERNit sredstva za sofinanciranje uresničevanja pravic stalno naseljene romske skupnosti; C1 delež števila prebivalcev posamezne občine z evidentiranimi romskimi naselji v skupni vsoti števila prebivalcev vseh občin z evidentiranimi romskimi naselji; C2 delež površine posamezne občine z evidentiranimi romskimi naselji v skupni vsoti površin vseh občin z evidentiranimi romskimi naselji; C3 delež števila evidentiranih romskih naselij v posamezni občini z evidentiranimi romskimi naselji v skupni vsoti evidentiranih romskih naselij v vseh občinah z evidentiranimi romskimi naselji; C4 razmerje med najbolj razvito občino z evidentiranimi romskimi naselji in posamezno občino z evidentiranimi romskimi naselji; C5 delež števila prebivalcev, evidentiranih v romskih naseljih posamezne občine z evidentiranimi romskimi naselji, v skupni vsoti števila prebivalcev, evidentiranih v romskih naseljih vseh občin z evidentiranimi romskimi naselji; SPP skupna primerna poraba vseh občin z evidentiranimi romskimi naselji.

(4) Sredstva za sofinanciranje obveznosti občin z evidentiranimi romskimi naselji se dodelijo za sofinanciranje:

1. investicij, povezanih s prostorskim urejanjem romskih naselij;
2. investicij v komunalno opremljenost romskih naselij;
3. investicij in ukrepov za lažjo dostopnost do stanovanj ter reševanje stanovanjskega problema romskih družin v občini;
4. stroškov ustvarjanja pogojev za vključevanje pripadnikov romske skupnosti v sistem vzgoje in izobraževanja, zagotavljanja pogojev za dvig izobrazbene ravni pripadnikov romske skupnosti in ustrezno štipendijsko politiko, spodbujanja zaposlovanja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja pripadnikov romske skupnosti, programov socialnega vključevanja pripadnikov romske skupnosti, razvoja romskega jezika ter kulturne, informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti,
5. stroškov lastnega deleža sredstev društvenih organizacij Romov oziroma drugih organizacij za izvajanje programov in projektov, ki jih sofinancirajo državni organi ali organi Evropske unije in prispevajo k integraciji Romov v lokalno skupnost.

(5) Občina, ki je upravičena do sredstev iz tretjega odstavka tega člena, poroča državnemu organu, pristojnemu za narodnosti, o namenski porabi sredstev za sofinanciranje obveznosti občin z evidentiranimi romskimi naselji v skladu s četrtem odstavkom tega člena za preteklo leto najpozneje do 31. marca tekočega leta. Na predlog državnega organa, pristojnega za narodnosti, izda vlada vsako leto odločbo o višini sredstev, ki pripada posamezni občini.

(6) Seznam občin in njihove deleže iz prvega in tretjega odstavka tega člena za prihodnje proračunsko leto in leto, ki temu sledi, sporoči državni organ, pristojen za narodnosti, občinam najpozneje do 15. oktobra tekočega leta, o izračunanih deležih pa jih obvesti v 15 dneh po sprejetju državnega proračuna.

(7) Sredstva za sofinanciranje obveznosti občin z evidentiranimi romskimi naselji se občini ob izpolnjenem pogoju iz petega odstavka tega člena nakaže v dveh obrokih, in sicer do 31. maja in do 20. septembra tekočega leta.

Zakon o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US in 19/15)

8. člen

Brezplačna pravna pomoč po tem zakonu se ne dodeli v naslednjih zadevah:

- zaradi kaznivih dejanj razžalitve, obrekovanja, žaljive obdolžitve in opravljanja, razen če oškodovanec verjetno dokaže, da mu je bila zaradi storitve takih dejanj povzročena pravno priznana škoda;
- v sporih zaradi znižanja ali ukinitve preživnine, kadar preživninski zavezanec ni poravnal zapadlih obveznosti iz naslova preživnine, razen če jih ni poravnal zaradi okoliščin, na katere nima vpliva;
- v odškodninskih sporih zaradi povrnitve nepremoženjske in premoženjske škode pri žalitvi časti in širjenju neresničnih trditev, razen če oškodovani upravičenec verjetno dokaže, da je to vplivalo na njegov materialni ali družbeni položaj;
- kadar je prosilec dolжник v izvršilnem postopku, začetem na podlagi izvršilnega naslova po zakonu, ki ureja izvršbo, razen če verjetno izkaže obstoj razlogov za ugovor zoper sklep o izvršbi, ki po določbah zakona, ki ureja izvršbo, preprečujejo izvršbo;
- v upravnih sporih zaradi dodelitve brezplačne pravne pomoči.

30. člen

Prosilec lahko sam izbere osebo, pooblaščno za izvajanje brezplačne pravne pomoči, in jo navede v prošnji za brezplačno pravno pomoč.

Če prosilec osebe, pooblaščne za izvajanje pravne pomoči sam ne izbere, jo določi pristojni organ za BPP po uradni dolžnosti po abecednem redu s seznama, ki ga organu za vsak območni zbor posebej predloži Odvetniška zbornica Slovenije, oziroma po abecednem redu s seznama, ki ga predloži Notarska zbornica Slovenije.

Če odvetnik iz prvega odstavka zaradi opravičljivih razlogov ne more prevzeti izvajanja pravne pomoči, na napotnici iz 39. člena tega zakona navede poleg svojega imena in priimka še razlog, zaradi katerega ne more prevzeti izvajanja pravne pomoči.

O utemeljenosti razlogov iz prejšnjega odstavka odloča pristojni organ za BPP po predhodnem mnenju Odvetniške zbornice Slovenije oziroma Notarske zbornice Slovenije, ki je obvezujoče.

Ne glede na tretji odstavek tega člena lahko odvetnik odkloni izvajanje pravne pomoči iz prvega odstavka 36. člena tega zakona le iz razlogov, na katere ne more vplivati. V tem primeru o tem takoj obvesti pristojni organ za BPP. O utemeljenosti razlogov odloča pristojni organ za BPP brez predhodnega mnenja iz prejšnjega odstavka.

Za pravno pomoč po tem zakonu je odvetnik upravičen do nagrade in do povračila stroškov v zvezi z opravljenim delom v višini, izračunani po odvetniški oziroma notarski tarifi in v obsegu dodeljene brezplačne pravne pomoči.

Kakršnikoli dogovori med upravičencem do brezplačne pravne pomoči in odvetnikom za višje plačilo ali dogovori za plačilo v odstotku ali pavšalnem znesku od zneska, ki ga bo sodišče prisodilo stranki, in ki nadomeščajo plačilo po odvetniški oziroma notarski tarifi, so nični.

Odvetnik je dolžan voditi stroškovnik o opravljenih storitvah pravne pomoči ter ga navesti na ali priložiti k napotnici zaradi obračuna in plačila opravljenih storitev pravne pomoči.

Pristojni organ za BPP sme na zahtevo upravičenca ali z njegovo privolitvijo odločiti o razrešitvi postavljenega odvetnika, ki ne opravlja v redu svoje dolžnosti. Namesto razrešenega odvetnika postavi drugega. O razrešitvi se obvesti Odvetniška oziroma Notarska zbornica Slovenije.

Postavljeni odvetnik lahko zahteva svojo razrešitev, če ne more v redu opravljati svoje dolžnosti zaradi razlogov, ki so na strani upravičenca. Namesto razrešenega odvetnika pristojni organ za BPP postavi drugega.

Če pristojni organ za BPP razreši tudi na novo postavljenega odvetnika zaradi razlogov iz prejšnjega odstavka, se šteje, da upravičencu brezplačna pravna pomoč ni bila dodeljena in se uporabljajo določbe tega zakona o neupravičeno prejeti brezplačni pravni pomoči.

38. člen

Odločba, s katero pristojni organ za BPP odloči o prošnji za brezplačno pravno pomoč, se vroči tudi državnemu pravobranilcu in pristojnemu sodišču, pred katerim teče postopek, v zvezi s katerim je bila brezplačna pravna pomoč dodeljena, če je ta že v teku.

Če seznanitev sodišča z odločbo o dodelitvi brezplačne pravne pomoči stranki na način iz prejšnjega odstavka ni možna, ker je bila brezplačna pravna pomoč upravičencu dodeljena že pred začetkom sodnega postopka, je dolžnost upravičenca, da z odločbo o dodelitvi brezplačne pravne pomoči seznani pristojno sodišče.

Ko pristojno sodišče, pred katerim teče postopek, v zvezi s katerim je bila dodeljena brezplačna pravna pomoč, prejme odločbo o dodelitvi brezplačne pravne pomoči stranki, jo zapre v poseben ovitek, na katerem se označi, da gre za odločbo o dodelitvi brezplačne pravne pomoči. Odločbo, zaprto v tem ovitku, lahko pregledajo le stranka, na katero se odločba nanaša, ter sodišče in drugi državni organi v zvezi z izvrševanjem njihovih z zakonom določenih pristojnosti. Po pregledu se mora odločba ponovno zapreti v poseben ovitek in na njem označiti, kdo in kdaj ter na kateri zakonski podlagi jo je pregledal.

48. člen

Če je upravičenec do brezplačne pravne pomoči delno ali v celoti uspel v postopku in je na podlagi pravnomočne odločbe sodišča pridobil premoženje oziroma dohodke, je dolžan povrniti Republiki Sloveniji razliko med stroški, ki so bili dejansko plačani iz naslova brezplačne pravne pomoči, in zneskom, ki ga je povrnila nasprotna stranka iz naslova stroškov postopka, oziroma tistim zneskom, ki ga je Republika Slovenija izterjala od nasprotne stranke v skladu s 46. členom tega zakona.

Upravičenec do brezplačne pravne pomoči ni dolžan povrniti stroškov postopka če je dobil preživnino ali odškodnino za izgubljeno preživljanje zaradi smrti tistega, ki je bil dolžan dajati preživljanje.

V nobenem primeru se od upravičenca do brezplačne pravne pomoči ne sme terjati več kot je v postopku dejansko dobil.

S tem ko upravičenec do brezplačne pravne pomoči plača znesek, ki ga državi dolguje nasprotna stranka, preide nanj terjatev, ki jo je imela država do nasprotne stranke.

Če je upravičenec do brezplačne pravne pomoči na podlagi izvensodne ali sodne poravnave pridobil premoženje oziroma dohodke, je, razen v primeru iz drugega odstavka tega člena, dolžan povrniti Republiki Sloveniji polovico stroškov, ki so bili plačani iz naslova brezplačne pravne pomoči, pri čemer znesek vračila v nobenem primeru ne sme presegati polovice vrednosti premoženja oziroma dohodkov, prejetih na podlagi sklenjene poravnave.

52. člen

Pristojni organ za BPP vodi evidenco o brezplačni pravni pomoči.

Evidenca iz prejšnjega odstavka vsebuje predvsem:

- zaporedno številko zadeve;
- podatke o prosilcu oziroma upravičencu in njegovih družinskih članih (osebno ime oziroma firmo, EMŠO oziroma matično številko pravne osebe, davčno številko, naslov stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedeža), če je tujec pa osebno ime, datum in kraj rojstva, naslov stalnega in začasnega prebivališča, EMŠO, če mu je ta dodeljen in podatke o državljanstvu;
- številko in datum odločbe;
- obseg in obliko dodeljene brezplačne pravne pomoči;
- dan pravnomočnosti odločbe;
- obseg izplačanih sredstev iz naslova brezplačne pravne pomoči;
- obseg vrnjenih sredstev;
- druge podatke po tem zakonu.
-

Vrhovno sodišče Republike Slovenije vodi centralno elektronsko evidenco o brezplačni pravni pomoči, vključno z evidenco brezplačne pravne pomoči v domačih in tujih čezmejnih sporih, ki obsega podatke iz prejšnjega odstavka in podatke iz 52.m člena tega zakona.

Podatki iz evidence iz prejšnjega odstavka se hranijo v evidenci 20 let po zadnjem vpisu v posamezni zadevi, nato pa se arhivirajo v skladu s predpisi, ki urejajo arhivska gradiva in arhive.

Podrobnejše navodilo o vodenju in vsebini evidenc iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena izda minister, pristojen za pravosodje.

Zakon o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US, 2/23 – odl. US, 89/23 – odl. US in 53/24)

18. člen

(1) Pravica sodišča in državnih organov, ki sodelujejo v kazenskem postopku, da presojujejo, ali je podano kakšno dejstvo ali ne, ni vezana na nobena posebna formalna dokazna pravila in ne z njimi omejena.

(2) Sodišče ne sme opreti sodne odločbe na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo ustavno določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot tudi ne na dokaze, ki so bili pridobljeni s kršitvijo določb kazenskega postopka in je zanje v tem zakonu določeno, da se sodna odločba nanje ne more opreti, ali ki so bili pridobljeni na podlagi takega nedovoljenega dokaza.

25. člen

(1) Na prvi stopnji:

1) sodijo okrožna sodišča o kaznivih dejanjih, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petnajstih ali več let, v senatih, ki jih sestavljajo dva sodnika in trije sodniki porotniki, o kaznivih dejanjih, za katera je predpisana milejša kazen in o kaznivih dejanjih zoper čast in dobro ime, storjenih z javno objavo teh dejanj s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja, na spletnih straneh ali na javnem shodu, na gramofonski plošči, zgoščenki, filmu, DVD-ju ali drugih videosredstvih, zvočnih ali podobnih sredstvih, ki so namenjena širšemu krogu ljudi, pa v senatih, ki jih sestavljajo en sodnik in dva sodnika porotnika;

1.a) sodi sodnik posameznik pri okrožnem sodišču o kaznivih dejanjih iz prejšnje točke v primeru iz 2. točke drugega odstavka 285.f člena tega zakona;

1.b) je sodnik pri okrožnem sodišču, ki je za to določen (v nadaljnjem besedilu: izvenobravnavni sodnik), pristojen tudi za naslednja procesna dejanja:

- a) da odloči o žaljivi izjavi (tretji odstavek 78. člena);
- b) da odloči glede varovanja podatkov (peti odstavek 154. člena, deveti do enajsti odstavek 219.a člena, prvi do šesti odstavek 222.a člena);
- c) da spremeni pravnomočno sodbo tudi brez obnove kazenskega postopka (peti odstavek 407. člena);
- č) da odloči o spremembi varnostnih ukrepov (drugi odstavek 496. člena);
- d) da odloči o preklicu pogojne obsodbe in preklicu pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom (prvi, tretji in četrti odstavek 506. člena);
- e) da odloči o izbrisu obsodbe (peti odstavek 511. člena);
- f) da odloči o prenehanju varnostnih ukrepov (četrti odstavek 513. člena);

2) sodi sodnik posameznik pri okrajnem sodišču o kaznivih dejanjih, za katera je kot glavna kazen predpisana denarna kazen ali kazen zapora do treh let;

3) je sodnik posameznik pri okrajnem sodišču v postopku o izrednih pravnih sredstvih ter v posebnih postopkih pristojen tudi za naslednja procesna dejanja, za katera je sicer po določbah tega zakona pristojen predsednik senata, izvenobravnavni sodnik ali senat iz šestega odstavka tega člena:

- a) da odloči o zahtevi za obnovo kazenskega postopka (prvi odstavek 412. člena);
- b) **(črtana)**;
- c) da zavrže zahtevo za varstvo zakonitosti (drugi odstavek 422. člena);
- č) da odloči o spremembi varnostnih ukrepov (drugi odstavek 496. člena);
- d) da odloči o preklicu pogojne obsodbe (tretji in četrti odstavek 506. člena);
- e) da odloči o izbrisu obsodbe (peti odstavek 511. člena);
- f) da odloči o prenehanju varnostnih ukrepov (četrti odstavek 513. člena).

(2) Na drugi stopnji sodijo višja sodišča v senatih, ki jih sestavljajo trije sodniki.

(3) Na tretji stopnji sodi vrhovno sodišče v senatu, ki ga sestavlja pet sodnikov.

(4) Dejanja v preiskavi opravlja preiskovalni sodnik okrožnega sodišča, preiskovalna dejanja v postopku pred okrajnim sodiščem pa opravlja sodnik posameznik tega sodišča.

(5) Predsednik sodišča in predsednik senata odločata v primerih, ki so določeni v tem zakonu. Predsednik sodišča lahko z letnim razporedom pooblasti drugega sodnika tega sodišča za odločanje o zadevah določene vrste, za katere je pristojen po tem zakonu.

(6) V senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki, odločajo okrožna sodišča o pritožbah zoper sklepe preiskovalnega sodnika okrožnega in sodnika posameznika okrajnega sodišča, kadar opravlja preiskovalna dejanja in zoper druge sklepe, če je tako določeno v tem zakonu, odločajo na prvi stopnji zunaj glavne obravnave, izvajajo postopek in izdajajo sodbe po določbah 517. člena tega zakona ter dajejo predloge v primerih, ki so določeni v tem ali v kakšnem drugem zakonu.

(7) V senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki, odloča vrhovno sodišče o pritožbi zoper sklep sodišča druge stopnje glede pripora (sedmi odstavek 392. člena ter tretji in četrti odstavek 394. člena). V senatu, ki ga sestavlja pet sodnikov, odloča vrhovno sodišče o pritožbi zoper sklep o odreditvi pripora (četrti odstavek 399. člena v zvezi s četrtem odstavkom 394. člena in drugim odstavkom 398. člena).

(8) O predlogu za odložitev ali prekinitev izvršitve pravnomočne sodne odločbe v zvezi z zahtevo za varstvo zakonitosti (šesti odstavek 421. in peti odstavek 423. člena) in o predlogu za zavrnitev zahteve za varstvo zakonitosti kot očitno neutemeljene (drugi odstavek 421. in drugi odstavek 425. člena), odloča vrhovno sodišče v senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki. O zahtevi za varstvo zakonitosti odloča vrhovno sodišče v senatu, ki ga sestavlja pet sodnikov, če pa je zahteva vložena zoper odločbo iz tretjega odstavka tega člena, pa odloča o tem senat, ki ga sestavlja sedem sodnikov. O zahtevi za varstvo zakonitosti zoper pravnomočno odločbo o priporu iz četrtega odstavka 420. člena tega zakona

odloča vrhovno sodišče v senatu treh sodnikov, razen če je pripor odredilo sodišče druge stopnje (četrty odstavek 394. člena) ali če je bil pripor podaljšan s sklepom senata vrhovnega sodišča (drugi odstavek 205. člena). V tem primeru o zahtevi za varstvo zakonitosti odloča vrhovno sodišče v senatu petih sodnikov.

(9) V senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki, odloča vrhovno sodišče o pritožbi zoper sklep o kaznovanju, ki ga je izdalo višje sodišče in o pritožbi zoper sklep o kaznovanju, ki ga je izdal predsednik vrhovnega sodišča (peti odstavek 78. člena).

207. člen

(1) Če ni v tem zakonu drugače določeno (tretji odstavek 272. člena), odloča o priporu po vložitvi obtožnice do izreka sodbe sodišča prve stopnje senat. Zoper sklep o odreditvi pripora se sme priprti pritožiti v štiriindvajsetih urah od ure, ko mu je bil sklep vročen. O pritožbi mora višje sodišče odločiti v osemindvajsetih urah.

(2) Senat mora po preteku dveh mesecev od zadnjega sklepa o priporu tudi brez predloga strank preizkusiti, ali so še dani razlogi za pripor, in izdati sklep, s katerim ugotovi, da so razlogi za pripor še podani, ali pa pripor odpravi.

(3) Pritožba zoper sklep iz prejšnjih odstavkov ne zadrži njegove izvršitve.

(4) Zoper sklep, s katerim senat zavrne predlog za odreditev ali odpravo pripora, ni pritožbe.

(5) Po vložitvi obtožnice lahko pripor traja največ dve leti. Če v tem roku obtožencu ni izrečena obsodilna sodba, se pripor odpravi in se obtoženec izpusti.

420. člen

(1) Zoper pravnomočno sodno odločbo, s katero je bil končan kazenski postopek, zoper drugo odločbo pa le, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati odločitev o pravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko sodne prakse in zoper sodni postopek, ki je tekel pred tako pravnomočno odločbo, se sme po pravnomočno končanem kazenskem postopku vložiti zahteva za varstvo zakonitosti v naslednjih primerih:

- 1) zaradi kršitve kazenskega zakona;
- 2) zaradi bistvene kršitve določb kazenskega postopka iz prvega odstavka 371. člena tega zakona;
- 3) zaradi drugih kršitev določb kazenskega postopka, če so te kršitve vplivale na zakonitost sodne odločbe.

(2) Zahteve za varstvo zakonitosti ni mogoče vložiti zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in tudi ne zoper odločbo vrhovnega sodišča, s katero je bilo odločeno o zahtevi za varstvo zakonitosti, in zoper sklep vrhovnega sodišča o predlogu za odložitev ali prekinitve izvršitve pravnomočne sodne odločbe.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena sme vrhovni državni tožilec vložiti zahtevo za varstvo zakonitosti zaradi vsake kršitve zakona.

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se sme med kazenskim postopkom, ki ni pravnomočno končan, vložiti zahteva za varstvo zakonitosti samo zoper pravnomočno odločbo o odreditvi pripora, razen v primeru, ko je pripor odredilo vrhovno sodišče (četrty odstavek 394. člena in drugi odstavek 398. člena), zoper pravnomočno odločbo o podaljšanju pripora pa le v primeru podaljšanja s sklepom senata vrhovnega sodišča (drugi odstavek 205. člena) in v primeru podaljšanja po vložitvi obtožnice (drugi odstavek 272. člena).

(5) Na kršitve iz prvega odstavka tega člena se sme vložnik sklicevati samo, če jih ni mogel uveljavljati v pritožbi ali če jih je uveljavljal, pa jih sodišče druge stopnje ni upoštevalo.